

A BOLSEVIK PÁRT A NAGY HONVÉDŐ HÁBORÚBAN

SEGÉDANYAG A SZK(b)P TÖRTÉNETE
TANULMÁNYOZÁSÁHOZ

A BOLSEVIK PÁRT A NAGY HONVÉDŐ HÁBORÚBAN

**SEGÉDANYAG A SZK(b)P TÖRTÉNETE
TANULMÁNYOZÁSÁHOZ**

SZIKRA

BUDAPEST 1951

A mű eredeti címe:

ПАРТИЯ БОЛЬШЕВЬКОВ В ПЕРИОД ВЕЛИКОЙ
ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ СОВЕТСКОГО СОЮЗА
МОСКОВСКИЙ РАБОЧИЙ 1950

Fordította

LOVAS GYÖRGY

**A SZOVJETUNIO
KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PARTJA KOZPONTI
BIZOTTSAGANAK FELHIVASABOL
(1946)**

V a l a m e n n y i v á l a s z t ó h o z !

A Bolsevik Párt vezetésével teremtték meg országunk népei a szovjet hatalmat és védték meg azt, az intervenciósök és fehérgárdisták ellen.

A békés építés éveiben a Kommunista Párt szüntelenül küzdött az ország népgazdaságának fellendítéséért és a nép anyagi jólétének emeléséért. A Bolsevik Párt helyes politikája országunkat élenjáró és erős szocialista hatalommá tette. A lakosság életszínvonalja évről-évre emelkedett. A Bolsevik Párt számolt azzal, hogy az imperialista rablók támadásának veszélye fenyegeti országunkat: ezért a Párt felhívta a szovjet embereket, hogy lankadatlanul dolgozzanak hazánk védelmi erejének fokozása érdekében. A dolgozók nem kímélték sem erejüket, sem anyagi eszközeiket, hogy erősítsék a Szovjetunio véderejét és növeljék a Szovjetállam katonai s gazdasági hatalmát.

A fasiszta Németországnak a Szovjetunio ellen indított hitszegő támadása országunkat példátlanul súlyos megpróbáltatások elé állította. Eddig még sohasem fenyegette ily borzalmas veszély hazánkat. A német fasiszták azt tüzték ki céljukul, hogy megsemmisítsék a Szovjetállamot, elragadják földünket, kirabolják országunk kincseit, kiirtsák a szovjet emberek millióit rabságba hajtsák, örökös bánatra és

szenvedésre kárhóztassák népünket. A Szovjetállam élete és halála, a Szovjetunió népeinek élete és halála forgott kockán: szabadok lesznek-e továbbra is a Szovjetunió népei, vagy rabság lesz osztályrészük.

A Bolsevik Párt hívó szavára, Sztálin elvtárs felhívására a Szovjetország valamennyi népe felkelt a haza védelmére. Népünk minden erejével egy célra — a német fasiszta területrablók megsemmisítésére tört. A győzelem kivívása érdekében a szovjet emberek nem torpantak meg semmiféle áldozat vagy nehézség előtt: szívósan viselték el a háborúval járó megpróbáltatásokat és nélkülözéseket, hősiesen harcoltak és dolgoztak hazánk védelméért. Nincsen más példa rá a történelemben, hogy egy nép valaha is ilyen önfeláldozóan harcolt volna hazájáért.

A háború első időszakában hadseregünket ideiglenes balsikerek érték. Az ellenségnek sikerült jelentős szovjet területeket elfoglalnia. Voltak kétségbeesett pillanatok, amikor a Vörös Hadsereg visszavonulásra kényszerült s elhagyta szeretett szülőfalvainkat és városainkat. Ebben a súlyos időben az egész szovjet nép minden erejével támogatta a Kommunista Pártot és a szovjet kormányt, mert hitt és bízott benne. A Kommunista Párt nagyrabecsüli a szovjet nép bizalmát, amelyben oly súlyos időben volt része, s büszke is erre a bizalomra.

Az ellenséggel vívott kemény harcokban, Lenin és Sztálin pártjának vezetésével vívta ki a győzelmet a szovjet nép. Igaz ügyünk diadalmaskodott. Megsemmisítettük mind a német, mind pedig a japán imperialista területrablókat.

A német és a japán imperialistákon aratott győzelemmel a Szovjetunió fokozta határainak biztonságát, megvédte országunk népeinek államérdekeit, nemzeti önállóságát, szabadságát és kultúráját.

A szovjet nép, a Vörös Hadsereg felszabadította a fasiszta német hódítók igája alól Nyugat-Ukrajnát,

amely csak röviddel a háború előtt egyesülhetett újra a Szovjetunióval. Jelenleg a szovjet-lengyel határ ügyében Lengyelországgal kötött szerződésünk értelmében végleg megvontuk Szovjet-Ukrajna nyugati határait. A Romániával kötött szerződés értelmében Észak-Bukovina a Szovjetunió része lett. A Csehszlovákiával kötött szerződés értelmében Kárpát-Ukrajna is tagja lett államunknak. Mostantól kezdve a Szovjetunió maradéktalanul egyesíti az összes ukrán földeket, megvalósítva ily módon az ukrán nép évszázados álmát.

Teljesült a belorussz nép egységes nemzeti állammá való egyesülése felől táplált évszázados reménysége is. Jelenleg a Lengyelországgal kötött szerződés értelmében megvontuk Szovjet-Belorusszia nyugati határait. Valamennyi belorusszlakta terület véglegesen egybeforrt az egységes Szovjet-Belorussziában.

Szovjet-Moldávia maradéktalanul egyesíti magában a moldován lakosságú területeket.

A Balti-tenger vidékén felszabadult a német iga alól Szovjet-Litvánia, Szovjet-Lettország, Szovjet-Esztország.

Megvalósult a litván nép jogos követelése: visszanyerte a Klajpeda-területet, melyet a németek bitortak.

A Szovjetunióhoz csatolták Königsberg területét (a jelenlegi Kalinyingrád-terület): ezáltal kitűnő, télen is használható kikötőhöz jutottunk a Balti-tengeren.

Északnyugaton az 1940-ben kötött szovjet-finn szerződés értelmében visszaállítottuk finnországi határunkat. Északon a Szovjetunió visszakapta Pecsenga-vidékét.

A Távolkeleten országunk visszakapta Dél-Szahalint és a Kurili-szigeteket. Mostantól fogva e területek nem arra fognak szolgálni, hogy elszakítsák a Szovjetuniót az Óceántól és támaszt nyujtsanak a japán tá-

madásra távolkeleti országrészünk ellen, hanem közvetlen kapcsolatot létesítenek a Szovjetunió s az Óceán között, s országunk védelmének támaszpontjai lesznek a japán agresszióval szemben. Államunk ismét visszanyerte jogait Mandzsuria déli részében Port-Artur és Dalnyij vidékére, ami által ugyancsak növekszik a Szovjetunió keleti határainak biztonsága.

A szovjet nép győzelme, melyet az 1941—1945. évi Honvédő Háborúban aratott, a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja politikájának volt a diadala.

Lenin és Sztálin pártja mindig szent kötelességének, elsőrendű feladatának tartotta, hogy megerősítse szovjet szocialista államunkat, növelje annak hatalmát. A szovjet hatalom széttörte azokat a bilincseket, melyek akadályozták az ország fejlődését, győzelemre vezette a szocialista rendszert, mely hatalmasan megerősítette népünket és hadseregünket.

Bebizonyosodott, hogy a szovjet rendszer nemcsak a békés építés éveiben a legmegfelelőbb forma az ország gazdasági-kulturális fellendülésének megszervezésére, hanem háborús időkben is a legmegfelelőbb forma a nép erejének teljes mozgósítására, az ellenség visszaverésére. Egyetlen más állam sem állott volna ki olyan megpróbáltatásokat, amilyenek a Szovjetuniót érték...

A Honvédő Háború éveiben teljes mértékben nyilvánvalóvá lett a szovjet nép morális és politikai egysége. A Szovjetunió munkásosztálya a háborúban megfeszített munkával segítette a frontot, valóban a munka hőstetteit hajtva végre. Hogy hadseregünk nem szenvedett hiányt fegyverekben, hadianyagokban, felszerelésekben, ez elsősorban munkásosztályunk érdeméül tudható be. A kolhozokba szervezkedett szovjet parasztság a háborús körülmények között minden erejét latbavetve dolgozott a földeken, ellátta élelmiszerrel hadseregünket és lakosságunkat, nyersanyagot szállított üzemekünknek, gyárainknak. A szov-

jet értelmiség, alkotó munkája révén, felbecsülhetetlen mértékben vette ki részét az ellenség megsemmisítésében, új kiváló eredményekkel és felfedezésekkel gazdagítva a szovjet tudományt és technikát, kultúrát és művészetet. A Vörös Hadsereg, a hajóhad, a partizánosztagok soraiban dicsőségesen harcoltak a hazáért munkások, parasztok, értelmiségiek. A háború példa nélkül álló nehézségei nem hogy megtörték volna, hanem még jobban megedzették a szovjet nép akaratát, szellemét és egységét...

A Szovjetállam alapja a népek egyenjogúsága és barátsága. A béke éveiben a Szovjetunió valamennyi nemzetisége testvéri együttműködésben fejlesztette gazdaságát és kultúráját. Amikor ütött a fenyegető veszély órája, a Szovjetunió valamennyi népe testvérként ragadott fegyvert szülőanyja, hazája védelmére. Oroszok, ukránok, belorusszok, azerbajdzsánok, grúzok, örmények, turkmenek, üzbekek, tadzsikok, kazahok, kirgizek, karélok, moldovánok, lettek, litvánok, észtek és nagy országunk összes többi népei önfeláldozóan védelmezték a szovjet hazát. Így nyilatkozott meg a Szovjetunió népeinek izzó és éltető szovjet hazafisága, annak a politikának ereje és életképessége, amelyet a Bolsevik Párt következetesen folytatott. A szovjet hazafiság egyetlen testvéri családdá kovácsolta össze országunk valamennyi nemzetét és nemzetiségét. Most már mindenki számára nyilvánvaló, hogy országunk népei éppen azért tudták megvédelmezni szabadságukat és függetlenségüket, mert egyesültek a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében. A Honvédő Háború folyamán még jobban megerősödött népeink barátsága, még szorosabban tömörültek idősebb fivérük, az orosz nép köré...

A Szovjetunió azért lett oly erős nagyhatalom, mert országunkban győzött a szocializmus. A szocializmus alapján számoltuk fel országunk évszázados gazdasági elmaradottságát. Az ötéves tervek során a szov-

jet nép, kitartó és áldozatos munkájával, megalkotta az élenjáró szocialista gazdaságot. És éppen ez volt az, ami megmentette országunkat a hitleri Németország ellen vívott háborúban. A Szovjetállam gazdasági alapja összehasonlíthatatlanul életképesebbnek bizonyult, mint az ellenséges államok gazdasága.

Hazai iparunk a háború folyamán hónapról hónapra növelte termelését és egyre növekvő mennyiségben látta el a Vörös Hadsereget repülőgépekkel, tankokkal, ágyúkkal, hadianyaggal és felszereléssel. Most a háború befejezése után, nehéz- és könnyűipari üzemeink átállottak a béketermelésre. Országunk előtt beláthatatlan távlatok nyílnak az ipar és az egész népgazdaság fejlesztésére. A Szovjetországot nem fenyegetik válságok és megrázkódtatások, mint a tőkés országokat. A Szovjetunióban nincs és nem is lesz soha, sem válság, sem munkanélküliség.

A szovjet nép közvetlen feladata most az, hogy minél gyorsabban újjáépítse és továbbfejlessze szocialista iparát és közlekedését. Az előttünk álló ötéves terv folyamán feltétlenül biztosítanunk kell nehéziparunk további fellendülését, hogy több fémhez, szénhez, nyersolajhoz jusson az ország, hogy több munkapadot, több mozdonyt, vasúti kocsit, autót, traktort és egyéb gépeket termeljen. El kell érünk, hogy iparunkat és közlekedésünket még tökéletesebb felszerelésekkel, még tökéletesebb gépekkel, nagyteljesítményű motorokkal lássuk el, hogy ezáltal az ország népgazdaságának szolgálatába állítsuk az élenjáró tudomány és technika valamennyi eredményét...

A Szovjetunió a kolhozrendszer győzelme által az élenjáró szocialista mezőgazdaság országa lett. A kolhozrendszer alapján szerveztük át népgazdaságunk legelmaradottabb ágát — a földművelést. A békés építés éveiben a Szovjetállam ezrével hozta létre a gép- és traktorállomásokat, s élenjáró gépi technikával szerelte fela kolhozokat és szovhozokat. A háborús viszo-

nyok között megmutatkozott a kolhozrendszer nagy életereje. Ha nem lettek volna nálunk kolhozok, mezőgazdaságunk teljesen leromlott volna a háború folyamán, s országunk, hadseregünk nem jutott volna élelemhez. Csupán a kolhozoknak tudható be, hogy mezőgazdaságunk becsülettel teljesítette a háborús időkben reárótt feladatokat.

A háborúban a kolhozfalu komoly nehézségekkel küzdött. Iparunk, amely a front szükségleteinek fedezésére dolgozott, nem tudta kielégíteni a mezőgazdaság igényeit. A faluban megcsappant a traktorok, kombájnok és egyéb mezőgazdasági gépek száma. A német rablóhódítók elpusztították a mezőgazdaságot a megszállt területeken. A szovjet népnek most az a feladata, hogy teljes mértékben helyreállítsa s továbbfelessze a mezőgazdaság valamennyi ágát. Az előttünk álló ötéves terv folyamán okvetlenül ki kell elégítenünk a falu halasztást nem tűrő igényeit, gondoskodnunk kell róla, hogy a falu több traktorhoz, kombájnhoz és egyéb mezőgazdasági gépekhez jusson, hogy kibővítsük és megerősítsük gép- és traktorállomásainkat, hogy előremozdítsuk a kolhozfalu villamosításának ügyét. Az a feladatunk, hogy helyreállítsuk és túlhaladjuk a háborúelőtti vetésterületet, jelentősen fokozzuk a kolhozföldek terméshozamát, növeljük állatállományunkat és emeljük az állattenyésztés termékenységét. El kell érünk, hogy a kolhozfalu már rövid időn belül leküzdhesse a háborúokozta nehézségeket, hogy valamennyi kolhoztag jó módban, kulturáltan élhessen...

A Szovjetállam mindig kötelességének tartotta, hogy állandóan gondoskodjék a szovjet népről, a szovjet emberek anyagi jólétének fokozásáról. A békés építés éveiben komoly eredményeket értünk el a szovjet nép anyagi és kulturális életszínvonalának emelése terén. A háború éveiben népünk nagy nélkülözéseken ment keresztül...

Feladatunk most az, hogy jelentős mértékben emeljük a dolgozók jólétét, hogy a Szovjetállam több élelmiszert és közszükségleti cikket adhasson a lakosoknak, továbbfejlesszük városainkat és falvainkat, nagyobb méretekben bontakoztassuk ki a lakóházak, kórházak és szülőotthonok építését, növeljük az üdülők és szanatóriumok, a bölcsődék és óvodák, a menzák és egyéb fontos intézmények számát. Szükséges, hogy fokozott gondot fordítsunk a nőkre és gyermekekre, s a továbbiakban is javítsunk a szovjet nők munka- és életkörülményein, még nagyobb mértékben vonjuk be a szovjet nőket országunk egész politikai, gazdasági és kulturális életébe. Állandóan gondoskodnunk kell a szovjet ifjúság élet- és munkaviszonyainak javításáról: el kell érünk, hogy ifjúságunk magas szakképzettséghez jusson, magáévá tegye a tudomány és a kultúra minden vívmányát. Halasztást nem tűrő feladatunk, hogy még jobban megszervezzük a Vörös Hadsereg leszerelt harcosainak és a Honvédő Háború rokkantjainak lét- és munkafeltételeit, az egész nép hálájával övezzük azon szovjet harcosok családjait, akik életüket áldozták hazánkért, állandóan gondoskodjunk azoknak a Vörös Hadseregbeli harcosoknak és tiszteknek családjáról, akik a szovjet nép békés munkáját és biztonságát őrzik...

A szovjet rendszer éveit folyamán országunk az élenjáró kultúra országává vált. A Szovjetunió népei nagy kulturális eredményeket értek el a háború előtt. Szüntelenül szaporodott az iskolák és főiskolák, színházak és mozik, klubok és könyvtárak száma. A szovjet rendszer éveit folyamán a munkások és parasztok milliói, valamint gyermekeik felső- és középfokú képzettséghez jutottak s értelmiségi dolgozókká lettek. A háború éveiben akarva-nemakarva csökkentenünk kellett a kultúra szükségleteinek fedezésére előirányzott kiadásokat, kevesebbet költhettünk a közoktatásra is. Nagy kárt okoztak a kultúra és a közoktatás

ügyének a német fasiszta területrablók, akik leromboltak és kifosztottak sok iskolát, kulturális és tudományos intézményt a megszállásuk alá került területeken.

Feladatunk az, hogy teljesen helyreállítsuk és jelentős mértékben kibővítsük az elemi- és középiskolák, főiskolák, népkönyvtárak, színházak és mozik hálózatát, s törekedjünk a szovjet kultúra és művészet további felvirágoztatására. Feltétlenül gondoskodnunk kell a szovjet tudomány további fejlődéséről, minden lehető módon támogatnunk kell a tudomány embereit, törekednünk kell arra, hogy a tudományos ismeretek széles körben terjedjenek el a néptömegekben, továbbá fokoznunk és javítanunk kell a tudományos és műszaki káderek képzését. A szovjet tudománynak és technikának szüntelenül előre kell haladnia, a világ tudományos és technikai életének első sorában menetelve...

A háborúban a német fasiszta területrablók súlyos sebeket ejtettek országunkon, rengeteg bánatot és nélkülözést hoztak a szovjet népre. A német gonosztevők felgyújtották és megsemmisítették városainkat és falvainkat, kifosztották és elpusztították ipari vállalkozásainkat, közlekedésünket, kolhozainkat és gépállomásainkat. A szovjet nép hozzálátott a német megszállás alól felszabadult területeken az újjáépítés munkájához. De mindeddig csupán az első lépéseket tettük meg abban az irányban, hogy a fasiszta hordák dúlásától szenvedett lakosság számára megteremtsük a normális életkörülményeket. Még sok munkát és energiát kell áldoznia népünknek, hogy begyógyítsa azokat a sebeket, amelyeket a fasiszta szörnyetegek ütöttek országunkon. A szovjet népnek most ez a feladata: teljesen újjáépíteni az ellenség által elpusztított nehéz- és könnyűipari üzemeket, elektromos műveket, szén- és ércbányákat, vasútakat, a kolhozok, szovhozok gazdaságát, a gépállomásokat, helyreállítani a romos lakó-

épületeket és újakat építeni, hogy hajlékot biztosíthassunk a német megszállástól szenvedett valamennyi dolgozó számára...

A Szovjetunió történelmi fejlődésének új időszakába lépett. Dicső Vörös Hadseregünk védelmezi a szovjet nép békés alkotómunkáját és biztonságát. A Bolsevik Párt vezette Vörös Hadsereg a háború folyamán mind erőben, mind pedig haditudományban felülmúlta ellenfelét. A szovjet harcosok hőiesen és bátran küzdöttek a hazájukért vívott csatákban. A szovjet gyalogság, tüzérség, légierő, páncélos alakulatok, a hajóhad, a Szovjetunió egész fegyveres ereje becsülettel teljesítette hazája iránti kötelességét. A szovjet nép bízhat hadseregében. A Kommunista Párt a jövőben is szüntelenül küzdeni fog a Szovjetállam fegyveres erejének további megerősítése érdekében...

A szovjet fegyverek győzelme, valamint a népek közti béke és barátság politikája, amelyet a Szovjetállam szilárdan és következetesen képvisel, emelte a Szovjetunió nemzetközi tekintélyét, jelentős mértékben növelte a Szovjetunió súlyát valamennyi nemzetközi kérdés eldöntésében. A Szovjetállam megnyerte a háborút, meg tudta védelmezni a Szovjetunió népeinek államérdekeit. De a háború megnyerése még nem jelenti azt, hogy a jövőre nézve biztosítottuk a tartós békét és már elhárítottunk minden veszélyt. Ahhoz, hogy a szovjet nép és valamennyi békeszerető nép élvezhesse a béke és biztonság áldásait, meg kell szilárdítanunk az általunk kivívott győzelmet. Tudnunk kell, hogy a világon vannak még reakciós erők, amelyek viszályt és ellenségeskedést akarnak szítani a népek között.

Az a feladatunk, hogy a továbbiakban megerősítsük a Szovjetunió népeinek biztonságát. Éberén őrködnünk kell ama vívmányok felett, amelyeket a szovjet nép a Nagy Honvédő Háborúban harcolt ki, szilárdan meg kell védenünk a Szovjetunió érdekeit. A többi

ország demokratikus erőivel együtt kell harcolnunk a békeszerető hatalmak együttműködésének megszilárdításaért, a fasizmus valamennyi gyökerének kiirtásaért, mindennemű jövőbeli agresszió megelőzéseért...

Lenin és Sztálin pártja volt a szovjet nép irányító ereje, mind a békés építés időszakában, mind a háborús években. Népünk következetesen haladt azon az úton, amelyen a Kommunista Párt, valamint a Párt és a nép nagy vezére: Sztálin elvtárs vezette. A Honvédő Háború napjaiban a Párt — élén Sztálin elvtárssal — szervezte meg és lelkesítette az egész ország harcát a fasiszta területrablók ellen. A háború alatt a Kommunista Párt még jobban összeforrt a néppel, még szorosabb kötelékekkel fűződött össze a dolgozók nagy tömegeivel. A haza áldozatos szolgálatával a Bolsevik Párt kivívta a szovjet nép szeretetét és bizalmát. A Kommunista Pártnak drága és becses az a bizalom, amelyet népünk tanúsított és tanúsít iránta. Lenin és Sztálin pártja a jövőben is számít a szovjet nép bizalmára.

A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ KELETKEZÉSE ÉS JELLEGE

A második világháború mély nyomokat hagyott a háborúban résztvevő népek életében. Gyökeres változásokat idézett elő a nemzetközi helyzetben. Ezért érthető, hogy e háború okainak és természetének kérdése minden tekintetben összefügg napjaink legfontosabb és legélesebb problémáinak elemzésével.

Sztálin elvtárs kimerítően tisztázta a második világháború keletkezésének és jellegének kérdését. A háborúelőtti időszakkal, a háború éveivel és a háborúutáni időkkel foglalkozó zseniális műveiben Sztálin elvtárs a marxista-leninista tudomány éles fényével világította meg ezt a kérdést.

I

A második világháború keletkezését nem lehet véletlennek tekinteni. Ez a háború, amint Sztálin elvtárs 1946 február 9-i történelmi jelentőségű beszédében rámutatott, a világ gazdasági és politikai erőinek a mai monopolkapitalizmus alapján való fejlődése következtében keletkezett.

A marxisták több ízben rámutattak, hogy a világ-gazdaság kapitalista rendszere válságokkal és katonai katasztrófákkal terhes. Lenin megmagyarázta, hogy a háborúk a kapitalizmus elkerülhetetlen velejárói. A kapitalista rendszer szempontjából a háború ugyanolyan természetes állapot, mint a munkásosztály ki-

zsákmányolása. A lenini-sztálini imperializmus-elmélet feltárta, hogy a monopolkapitalizmus korszakában, amely a legfejlettebb kapitalista országokban a múlt század végén és ennek a századnak az elején alakult ki véglegesen, a háborúk elkerülhetetlenek. Az a Lenin által felfedezett és Sztálin által megokolt és kidolgozott törvény, amely szerint a kapitalizmus gazdasági és politikai fejlődése az imperializmus korszakában egyenlőtlen, feltárta korunk háborúinak igazi indító-okait.

A monopolkapitalizmus viszonyai között egyes burzsoá országok egyenlőtlenül, ugrásszerűen fejlődnek. Ennek következtében elkerülhetetlenül megváltoznak az egyes kapitalista államok gazdasági, politikai és katonai erőviszonyai. Egyes országok ugrásszerűen haladnak előre és megelőzik versenytársaikat, míg más országok elmaradnak. A monopóliumok uralkodása idején a kapitalista országok fejlődésének egyenlőtlensége és ugrásszerűsége döntő erővé válik és elsőrendű jelentőségre tesz szert. Az imperializmus korszakában nincsenek már szabad, el nem foglalt területek. A kapitalista országokban uralkodó monopóliumok viszont igyekeznek extraprofitjuk biztosítása céljából kezükbe ragadni a nyersanyagforrásokat, az áru piacokat és a tőkebefektetési területeket. Ezért minden imperialista nagyhatalom ki akarja terjeszteni befolyási övezetét. Azonban olyan viszonyok között, amikor a világ már fel van osztva az imperialista rablók között, amikor a gyarmati, félgyarmati és függő országok ténylegesen egyik vagy másik kapitalista hatalom birtokában vannak, a befolyási övezetek kiterjesztése csak egy módon lehetséges: idegen birtokok elfoglalásával és erőszakos újrafelosztásával. A világ területi felosztásának befejezése a világ újrafelosztásáért vívandó harcot tüzi napirendre.

A monopolkapitalizmus hanyatló, halódó kapitalizmus. Lenin megmutatta, hogy az imperializmus a

proletariátus szocialista forradalmának előestéje. Sztálin elvtárs megmagyarázta, milyen szerepe van az egyenlőtlen fejlődés törvényének, amely hatalmas mértékben hozzájárul a kapitalizmus felbomlásához és azt írja:

„Mik az imperializmusban végbemenő egyenlőtlen fejlődés fő elemei?

Először az, hogy a világ már fel van osztva az imperialista csoportok között, hogy «szabad», el nem foglalt területek nincsenek már a világon, és hogy új piacok és nyersanyagforrások elfoglalása céljából, terjeszkedés céljából ezeket a területeket erővel kell másoktól elvenni.

Másodszor az, hogy a technika soha nem látott fejlődése és a kapitalista országok fejlődési színvonalában mutatkozó fokozódó nivellálódás lehetővé tette és megkönnyítette azt, hogy egyes országok ugrás-szerűen megelőzzenek más országokat, hogy a kevésbé hatalmas, de gyors ütemben fejlődő országok kiszorítsák a hatalmasabb országokat.

Harmadszor az, hogy a befolyási övezetek régi megoszlása az egyes imperialista csoportok között mindig összeütközésbe kerül a világpiac új erőviszonyaival, hogy a befolyási övezetek régi megoszlása és az új erőviszonyok közötti «egyensúly» megteremtése érdekében az szükséges, hogy imperialista háborúk útján időről-időre újra felosszák a világot.”*

Ebből következik, mutatott rá Sztálin elvtárs, hogy az imperializmus időszakában fokozódik és kiéleződik a fejlődés egyenlőtlensége, hogy az imperialista táborban nem lehet békés úton megoldani a konfliktusokat, ebből következik annak a Kautsky-féle ultraimperializmus-elméletnek a tarthatatlansága, amely az ilyen konfliktusok békés megoldásának lehetőségét hirdeti.

A kapitalista országok egyenlőtlen fejlődésének

* Sztálin Művei. 9. köt. 106—107. old. (oroszul).

törvényéből következik az a nagy lenini felfedezés, hogy a szocializmus győzelme egyidejűen valamennyi kapitalista országban lehetetlen, de lehetséges egy, egymagában vett kapitalista országban. Mert „éppen a kapitalizmus egyenlőtlen fejlődése következtében jönnek létre az imperialista háborúk, amelyek gyengítik az imperializmus erőit és lehetővé teszik az imperializmus frontjának áttörését ott, ahol a leggyengébb”.*

„A tőkés országok egyenlőtlen fejlődése — mondja Sztálin elvtárs — az idők folyamán rendszerint a kapitalista világrend belső egyensúlyának éles megzavarásához vezet, miközben a tőkés országok azon csoportja, amely kevésbé biztosítottan tartja magát nyersanyagforrások és piacok tekintetében, megkísérli megváltoztatni a helyzetet és arra törekszik, hogy fegyveres erővel saját javára újra felossza az «érdekszférákat». Ennek eredményeként a kapitalista világ két egymással ellenségesen szembenálló és egymás ellen harcoló táborra szakad.

A háborús katasztrófák talán kikerülhetők volnának, ha a nyersanyagforrásokat és a piacokat időnként újra fel lehetne osztani az országok között, azok gazdasági súlyának megfelelően, baráti megegyezések és világdöntések alapján. Ennek a megvalósítása azonban a világgazdaság fejlődésének jelenlegi kapitalista feltételei közepette lehetetlen.”**

Mivel tehát a kapitalista országok az imperializmus korszakában törvényszerűen egyenlőtlenül fejlődnek, a világkapitalizmus fejlődése csak válságok és háborúk útján mehet végbe.

Röviden ezzel magyarázhatók azok az eltolódások

* A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának története. Rövid tanfolyam. Szikra 1950. 206. old.

** Sztálin. Beszéd Moszkva Sztálin-kerületének választói gyűlésén 1946 február 9-én. Lásd Olvasókönyv a marxizmus-leninizmus tanulmányozására. Szikra 1949. 206. old.

a világ ipari térképén, amelyeket az idézett elő, hogy a kapitalista országok fejlődése az imperializmus korszakában egyenlőtlen.

1860-ban a világ ipari termelésében Anglia foglalta el az első helyet. Ennek az igen régi kapitalista országnak kétségtelen monopóliuma volt akkor az ipari termelés terén. Több szövetet szőtt, több vasat és acélt olvasztott, több szenet termelt ki, mint Franciaország, az Egyesült Államok, Németország, Olaszország, Oroszország és Japán együttevén. Anglia volt a világ műhelye. Anglia uralkodott a világpiacon. Anglia volt a tengerek ura. Anglia volt a legnagyobb gyarmati hatalom. Anglia után a második helyet a világ ipari térképén Franciaország foglalta el. Az Egyesült Államok és Németország még csak az első lépéseket tette az ipari fejlődés terén.

Eltelt egy évtized s a fiatal kapitalizmus gyorsan fejlődő országa: az Amerikai Egyesült Államok túlszárnyalta Franciaországot és helyet cserélt vele. Az első hely azonban továbbra is Anglia kezében maradt. Még egy évtizeddel később, a múlt század nyolcvanas éveiben, az Amerikai Egyesült Államok túlszárnyalta Angliát és szilárdan elfoglalta a világ ipari termelésében az első helyet, Németország pedig túlszárnyalta Franciaországot s az Egyesült Államok és Anglia után a harmadik helyet foglalta el. A XX. század első évtizedében Németország háttérbe szorította Angliát és elfoglalta a világ ipari termelésében az Egyesült Államok után a második helyet, Európa ipari termelésében pedig az első helyet.

A német imperializmus későn lépett a gyarmatpolitika porondjára. A legzsírosabb falatokat más hatalmak szerezték már meg. A német imperializmus, amely a rabló porosz militarizmus hagyományait örökölte, kezdettől fogva rendkívül agresszív politikát folytatott. Azt tűzte ki céljául, hogy, Bülow német kancellár ismert kifejezésével élve, „helyet szerez” magá-

nak „a nap alatt”. E cél elérésének eszközéül a német imperializmus kihirdette a vasököl-politikát, amelyről II. Vilmos császár oly szívesen beszélt. A császári Németország hatalmas hadigépezetet teremtett, amely kész volt arra, hogy támadó hadműveleteket hajtson végre.

A kapitalista világgazdasági rendszer első válságának eredményeképpen robbant ki az első világháború. „Régóta előkészítette valamennyi imperialista állam. A háború okozói — valamennyi ország imperialistái.”*

Ez a háború egy csomóba gyűjtötte össze a kapitalizmus valamennyi ellentmondását és a mérleg egyik serpenyőjébe dobta azokat, megkönnyítve és meggyorsítva ezáltal a proletariátus forradalmi harcait. „A háború, amely a kapitalizmus általános válságát tükrözte vissza, élesebbé tette ezt a válságot és meggyengítette a világkapitalizmust.”** A bolsevik párt vezetésével az oroszországi munkásosztály volt az első a világ történetében, mely sikerrel használta fel a kapitalizmus gyengeségét, áttörte az imperializmus frontját és megvalósította a szocialista forradalmat.

A Nagy Októberi Forradalom győzelmével új korszak kezdődik az emberiség történetében: a kapitalizmus felszámolásának és az új, fejlettebb társadalmi rend, a szocializmus megteremtésének korszaka. A kapitalizmus már nem egyetemes, az egész világra kiterjedő gazdasági rendszer; mellette keletkezett és gyors ütemben növekszik és fejlődik a Szovjetunió szocialista gazdasági rendszere. Két rendszernek: a szocializmusnak és a kapitalizmusnak a harca jellemzi a kapitalizmus általános válságának időszakát. A két rendszer harca döntő jelentőségre tett szert a világtörténelemben.

* A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának története. Rövid tanfolyam. Szikra 1950. 197. old.

** Ugyanott, 219. old.

Az imperializmus táborában az első világháború bizonyos időre helyrebillentette az egyensúlyt, egyrészt a kapitalista hatalmak gazdasági, politikai és katonai erőviszonyai, másrészt a befolyási övezetek megoszlása között. Ezt az egyensúlyt a császári Németország veresége billentette helyre, amely jelentősen csökkentette Németország gazdasági, politikai és katonai hatalmát és bizonyos időre megfosztotta attól a lehetőségtől, hogy a világhatalomért küzdjön.

De a német imperializmust, amely az első világháborúban vereséget szenvedett, nem verték le véglegesen. Ellenkezőleg, a győztes országok uralkodó táborában minden erejével segítette a német kapitalista ragadozót abban, hogy rövidesen ismét talpraálljon, új agyarakat növelessen és új háborúra készüljön a világhatalomért. Hitler hatalomra jutása után Németország egészen nyíltan elindult az új háború előkészítése útján.

Az új világháború előkészítésében óriási szerepe volt annak, hogy az egész világ imperialistái vadul gyűlölték a szovjet államot, hogy félték az anyaországok munkásmozgalmának és a gyarmatok nemzeti szabadságmozgalmának növekedésétől.

E legfontosabb tényezők számbavétele nélkül aligha érthetünk meg bármit is a két világháború között eltelt időszak nemzetközi viszonyaiból. A második világháború előkészítése ugyanis olyan elemeket foglalt magában, mint a megdöntött német imperializmus megőrzése 1918-ban; a Dawes-terv, amelynek segítségével az Egyesült Államok és Anglia az amerikai és brit monopóliumoknak akarta alárendelni a német ipart; a dollárok aranyesője, amely a Dawes-terv alapján Németországra hullott; a német imperialista és militarista körök rendszeres támogatása a nyugati hatalmak részéről; a müncheni politika, amely a támadót serkentette és a Szovjetunió elleni támadásra bízta.

A német imperializmus csak külföldi, elsősorban amerikai kölcsönökből állíthatta helyre katonai és ipari hatalmát. Az 1924 és 1929 között Németországba özönlött külföldi tőke több mint 10—15 milliárd márka hosszúlejáratú és több mint 6 milliárd márka rövidlejáratú kölcsönre rúgott. Más forrásokból még nagyobb összegek, mintegy 25 milliárd márka került az országba. Ez az amerikai dollárok valóságos aranyesője volt, amely új erőt öntött a letepert német imperialista ragadozó szervezetébe.

Az amerikai dollárok talpraállították a „Vereinigte Stahlwerke” német acéltrösztöt és az „I. G. Farbenindustrie” vegyitrösztöt — a hitleri agressziónak ezt a két cápáját. Az Egyesült Államok fő tőkés csoportjainak köszönhető, hogy a német imperializmus a versaillesi béke után helyreállíthatta katonai hatalmát.

Miután a német szén-, acél- és vegyi mágnások, akiket amerikai testvéreik mentettek meg a pusztulástól, hatalomra juttatták Hitlert és rablóbandáját, új szakasz kezdődött a német imperializmus háborús előkészületeiben. Ebben a szakaszban a hitleri agresszió kibontakozását döntő mértékben elősegítette az áruló politika, amelyet Anglia, Franciaország és az Egyesült Államok kormánykörei folytattak. Ez a politika abban jutott kifejezésre, hogy elutasították a kollektív biztonságot, bűnös engedékenységet tanúsítottak a német hódításokkal szemben és valósággal serkentették Hitlert, hogy Keleten minél előbb háborút indítson.

Sztálin elvtárs már egy évvel a második világháború kitörése előtt a Párttörténetben megmagyarázta, hogy a kapitalista hatalmak kormánykörei aggodnak a fasiszta államok erősödése miatt, de ugyanakkor még jobban „félnek az európai munkásmozgalomtól és az ázsiai nemzeti szabadságmozgalomtól és

azt tartják, hogy a fasizmus «jó ellenméreg» ezek ellen a «veszedelmes» mozgalmak ellen».*

A fasizmust nem lehet véletlen jelenségnek tekinteni, olyan jelenségnek, amely néhány megrögzött kalandor önkényéből a nemzetközi élet felszínére bukkant. A fasizmus, amely a két világháború közötti időszakban Németországban, Japánban és Olaszországban győzelemre jutott, a valóságban egyidejűen az egész nemzetközi reakció terméke és szüleménye volt, annak a reakciónak a szüleménye, amelynek táborában az amerikai imperializmus különösen nagy erőt jelentett. Éppen a világimperializmus juttatta hatalomra az olyan leplezetlen kalandorokat, mint Hitler, Mussolini és cinkosaik; a világimperializmus támogatta őket és adott fegyvert a kezükbe, amelynek segítségével háborút indíthattak. A fasizmus a világ imperialista reakciójának legagresszívebb formájaként lépett fel. Ez volt mindazoknak az erőknek a támasza, amelyek visszafelé akarják fordítani a történelem kerekét és amelyek gyűlölik a szociális fejlődést, bármilyen formában is mutatkozzék az. Az egész világ imperialistái és elsősorban az amerikai imperialisták ezért rohamcsapatnak tekintették a fasizmust és úgy vélték, hogy Hitler támaszuk lesz a demokrácia és a szocializmus ellen folytatott harcban. Az egész világ reakciósai nagyrabecsülték a fasizmust, mert tudták, hogy megakadályozza a néptömegek haladó törekvéseinek érvényesülését. A munkásosztályra rakott zablának tekintették a fasizmust, olyan fegyvernek, amellyel el lehet fojtani a gyarmati és függő országok elnyomott népeinek szabadságmozgalmát, amellyel agresszív harcot lehet folytatni a Szovjetunió ellen.

A nyugati hatalmak politikáját, a második világháború előtti időszakban a fasiszta országokat illetően,

* A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának története. Rövid tanfolyam. Szikra 1950. 403. old.

elsősorban és mindenekelőtt az a törekvés diktálta, hogy megerősítsék ezeket az országokat, mint a világ-imperializmus rohamcsapatait a szocializmus és a demokrácia ellen folytatott harcban. Churchill, a brit imperializmus általánosan elismert vezetője a huszas években nyíltan rajongott Mussoliniért és a bolsevizmus elleni harc biztos barikádjaként minden módon dicsőítette fasizta rendszerét. Az utóbbi időben számos olyan okmány került napvilágra, amely arról tanúskodik, hogy Churchill ugyanúgy rajongott Hitlerért is.

Ezek közül az okmányok közül elsősorban meg kell említenünk azokat a feljegyzéseket, amelyeket Churchill Försterrel, Hitler danzigi helytartójával folytatott beszélgetéséről készített. Ezeket a feljegyzéseket nyilvánosságra hozták azok között az okmányok között, amelyek Berlin elfoglalásánál a Szovjet Hadsereg kezébe kerültek. Karl Jaspers heidelbergi professzor is, 1947-ben New Yorkban megjelent *Németország bűnösségének kérdése* c. könyvében érdekes részleteket idéz Churchillnek egyik Hitlerhez intézett leveléből. Ebben a levelében Churchill azt írja:

„Ha Angliát olyan nemzeti szerencsétlenség érte volna, mint Németországot 1918-ban, kérném az istent, hogy egy olyan elmével és akaraterővel bíró embert küldjön nekünk, mint Ön.”

Nem szorul magyarázatra, hogy a fasizta rablóvezérnek „elméje és akarateréje” csak azért bővölte el Churchillt, mert a nemzetközi imperializmus kényelmes fegyverének tekintette Hitlert a Szovjetunió és a nemzetközi munkásosztály ellen folytatandó rablóharcban. A többi imperialista ország reakciós körei éppen ezért nyújtottak olyan jelentős segítséget a fasizta rendszernek. Ez volt az oka annak, hogy a nyugati hatalmak reakciós kormánykörei közvetlenül a második világháború előtt lemondtak a kollektív biztonság politikájáról és a hírhedt „benemavatkozás”

álláspontjára léptek, amely a valóságban az agresszorok serkentését, új hódításokra és kalandokra való buzdításukat jelentette.

A Párt XVIII. kongresszusán, 1939 márciusában, a SzK(b)P Központi Bizottságának munkájáról szóló beszámolójában, Sztálin elvtárs feltárta a müncheni politika mögött megbúvó aljas számításokat:

„A benemavatkozás politikáját ez a törekvés, ez a kívánság hatja át: nem zavarni az agresszorokat abban, hogy elvégezzék sötét munkájukat; nem zavarni, mondjuk, Japánt abban, hogy háborúba bonyolódjék Kínával, de még jobb, ha a Szovjetunióval; nem zavarni, mondjuk, Németországot abban, hogy elmerüljön az európai ügyek hínárjába, hogy háborúba keveredjék a Szovjetunióval; hadd süppedjenek a háború összes résztvevői mélyen a háború mocsarába; titokban még biztatgatni is őket, hadd gyengítés és erőtlenségek egymást, azután pedig, amikor már eléggé legyengültek — kilépni friss erővel a színre, természetesen a «béke érdekében» és diktálni a legyengült háborús feleknek a saját feltételeiket.”*

A Szovjet Tájékoztató Iroda *Történelemhamisítók* c. „Történelmi megállapításában” egybegyűjtött hatalmas ténybeli anyag arról tanúskodik, hogy a két világháború között, két teljesen különböző külpolitikai irányvonal szakadatlan és döntő harcban állt egymással. Az egyik oldalon, a Szovjetunió politikája a béke megvédésére és az agresszorok megzabolázására irányult; ez a politika az egész háborúelőtti időszakban a kollektív biztonság megóvását célozta. A másik oldalon, a nyugati hatalmak kormányköreinek politikája a német és olasz fasisztákkal való megegyezésre irányult; ez a politika egyre újabb réseket ütött a kollektív biztonság épületén és végülis elkerülhetetlenül háborúra vezetett.

* Sztálin. A leninizmus kérdései. Szikra 1950. 673. old.

„Mindebből látható — szól a «Történelmi megállapítás» — a történelmi igazság abban rejlik, hogy a hitleri agresszió azért vált lehetővé, mert először is az Egyesült Államok segítséget nyújtott a németeknek abban, hogy rövid idő leforgása alatt megteremték a német agresszió katonai és gazdasági bázisát, s ily módon felfegyverezte ezt az agressziót; másodszor azért, mert az angol-francia kormányzókörök a kollektív biztonság elutasításával megbontották a békeszerető országok sorait, megtörték ezeknek az országoknak agresszióellenes egységfrontját, megtisztították az utat a német agresszió számára és lehetővé tették Hitlernek a második világháború kirobbantását.”*

A szovjet külpolitika megghiúsította a müncheniek és Hitler számításait, akik arról szöttek terveket, hogy az egész kapitalista világ „keresztes hadjáratot” indítson a szocializmus országa ellen. Bármennyire is igyekeztek Hitler és társai a müncheni tárgyalásokon enyhíteni az imperialista ellentéteket, amelyek megosztják a kapitalista hatalmakat, bármennyire igyekeztek egységfrontot létesíteni a Szovjetunió ellen, ezek a kísérleteik kudarcba fulladtak. Ezek az ellentétek hónapról-hónapra jobban kiéleződtek és végülis háborús kirobbanásra vezettek. A Szovjetunió előrelátó politikája ugyanakkor nemcsak másfél évvel elhalasztotta a háború kirobbanását, aminek a hadműveletek egész menete és kimenetele szempontjából óriási jelentősége volt, hanem meg is hiúsította a münchenieknek azokat a kísérleteit, hogy biztosítsák a kapitalista világ egységfrontját a nagy szocialista hatalom ellen.

„A szovjet állam bölcs sztálini politikája mind a háború előtt, mind a háború folyamán lehetővé tette számunkra, hogy helyesen kihasználjuk az imperializ-

* Történelemhamisítók (Történelmi megállapítás). Szikra 1950. 18—19. old.

mus táborának belső ellentéteit és ez egyik legfontosabb előfeltétele volt a háborúban elért győzelmünknek.”*

II

A második világháborút a mai monopolkapitalizmusnak ugyanazok a viszonyai idézték elő, amelyek az első világháborút is előidézték, de ez nem jelenti azt, hogy a második világháború, jellegét tekintve, az első pontos mása. Ellenkezőleg, mint Sztálin elvtárs 1946 februári történelmi jelentőségű beszédében rámutatott, a második világháború jellegét tekintve lényegesen különbözik az első világháborútól.

Az első világháború, mint ismeretes, mindkét részről imperialista háború volt. A második világháború hódító, rablőháború volt Németország, Japán, Olaszország és csatlósaik részéről. De ugyanakkor igazságos, felszabadító háború volt azoknak a népeknek a részéről, amelyek a fasiszta agresszorok ellen harcoltak.

„Tekintettel kell lenni arra — mondja Sztálin elvtárs — hogy a fő fasiszta államok — Németország, Japán és Olaszország — mielőtt a szövetséges országokra törtek volna, saját országukban a polgári demokratikus szabadságjogok utolsó maradványait is megsemmisítették, kegyetlen, terrorisztikus rendszert vezettek be, lábbal tiporták a kis országok szuverénitásának és szabad fejlődésének elvét, az idegen területek meghódításának szándékát állították politikájuk tengelyébe és nagy hangon kijelentették, hogy meghódítják a világot és az egész világon megvalósítják a fasiszta rendszert. Közben Csehszlovákia és Közép-

* Malenkov tájékoztató beszámolója az SzK(b)P Központi Bizottságának tevékenységéről néhány Kommunista Párt képviselőinek értekezletén 1947 szept. végén Lengyelországban.

Kína megkaparintásával a tengelyhatalmak bebizonyították, hogy készek is valóra váltani a szabadságszerető népek leigázására irányuló fenyegetéseiket. Ennek következtében a második, a tengelyhatalmak ellen folyó világháború kezdettől fogva fasisztaellenes, felszabadító háború jellegét öltötte, amelynek egyik feladata a demokratikus szabadság helyreállítása volt. A Szovjetunió háborúbalépése a tengelyhatalmak ellen csak megerősíthette — és meg is erősítette — a második világháború fasisztaellenes és felszabadító jellegét.”*

A marxizmustól idegen a háború jellegéhez való közömbös, nihilista viszony. Nagy tanítóink mindig hangsúlyozták, hogy feltétlenül kétféle háborút kell megkülönböztetnünk. Vannak igazságos, felszabadító háborúk, amelyeknek az a céljuk, hogy ellenálljanak a külföldi hódítóknak vagy felszabadítsák a népeket a külföldi iga alól, és vannak igazságtalan, hódító háborúk, amelyek idegen földek elfoglalására, idegen népek leigázására irányulnak. Lenin kimutatta, hogy még az 1914—1918-as háború viszonyai között is felszabadító harc volt a kis országok harca a külföldi hódítók ellen, noha ez a tényező nem tudta megváltoztatni a világháborúnak, mint egésznek, imperialista jellegét.

A SzK(b)P Központi Bizottsága *A pártpropaganda megszervezése a Párttörténet megjelenésével kapcsolatban* c. 1938 november 14-i határozatában megállapítja, hogy pártunk Központi Bizottsága a Párttörténet kiadásával kapcsolatban azt a feladatot tűzte maga elé, hogy megszabadítja a marxista irodalmat a marxizmus-leninizmus és a Párttörténet számos kérdésének magyarázatában mutatkozó leszűkítésektől és vulgárizálásoktól. Például megemlíti a marxista-leninista né-

* Sztálin. Beszéd Moszkva Sztálin-kerületének választói gyűlésén 1946 február 9-én. Lásd Olvasókönyv a marxizmus-leninizmus tanulmányozására. Szikra 1949. 206. old.

zeteknek azt az elferdítését, amely korunk háborúinak jellege kérdésében elterjedt. Ezek a ferdítések abból adódtak, hogy nem értették meg az igazságos és igazságtalan háború között fennálló különbséget, hogy a bolsevikokat helytelenül holmi „pacifistáknak” tekintették.

Sztálin elvtárs Lenin útmutatásaira támaszkodva rendkívül világosan és szemléltetően vetette fel az igazságos és igazságtalan háború között fennálló gyökeres különbség kérdését. 1930 elején Gorkijnak írt levelében, Sztálin elvtárs határozottan elítélte a burzsoá-pacifista irodalmat, amely azt tűzte ki célul, hogy minden háborútól visszataszítsa az embereket, s ezt írta:

Nekünk olyan elbeszélésekre van szükségünk, amelyek az *imperialista* háború szörnyűségeinek leírása kapcsán arra a gondolatra vezetik az olvasót, hogy az ilyen háborúkat szervező *imperialista* kormányokat le kell küzdeni. Azonkívül mi nem ellenzünk *mindenfajta* háborút. Mi az *imperialista* háborút *ellenezzük*, mert az ellenforradalmi háború. De *hívei* vagyunk a felszabadító, *imperialistaellenes*, forradalmi háborúnak, noha mint ismeretes, az ilyen háború sem mentes a «vérontás szörnyűségeitől», sőt bővelkedik bennük.”*

A Párttörténetben Sztálin elvtárs részletesen megmagyarázza, hogy mi volt a Bolsevik Párt álláspontja az első világháború idején. Rámutat arra, hogy a bolsevikok nem voltak egyszerű pacifisták, akik békéről sóhajtoztak és arra szorítkoztak, hogy a háború alatt békepropagandát folytassanak. Ezt írta:

„A bolsevikok nem elleneztek *mindenféle* háborút. Csak a hódító, az *imperialista* háborút ellenezték. A bolsevikok azt tartották, hogy kétféle háború van:
a) van *igazságos*, nem hódító, felszabadító háború,

* Sztálin Művei. 12. köt. Szikra 1950. 189—190. old.

amelynek célja vagy a nép védelme külső támadás és leigázási kísérletek ellen, vagy a nép felszabadítása a kapitalista rabság alól, vagypedig a gyarmatok és függő országok felszabadítása az imperialisták elnyomása alól, és

b) van *igazságtalan*, hódító háború, amelynek célja idegen országok, idegen népek meghódítása és leigázása.

A háború előbbi fajtáját a bolsevikok támogatták. Ami a háború második fajtáját illeti, a bolsevikok azt tartották, hogy az ellen elszánt harcot kell folytatni, egészen a forradalomig és a saját imperialista kormány megdöntéséig.*

A kommunisták mélységesen tisztelik a felszabadító háborúk hagyományait, az olyan háborúk hagyományait, mint Oroszország honvédő háborúja a napoleoni betörés ellen, a szovjet nép honvédő háborúja, amelyet a szovjet hatalom fennállásának első éveiben a külföldi intervenciók ellen folytatott, a francia jakobinusok háborúja az osztrák-porosz koalíció ellen, a szláv népek háborúja a német és a török iga ellen. Ezért korántsem véletlen az a tény, hogy a Kommunista Párt nemcsak a Szovjetunióban volt a német fasiszta hódítókkal szemben tanúsított népi ellenállás szervezője és lelke, s hogy a kommunisták minden európai országban és minden gyarmaton a fasiszta leigázók ellen folytatott földalatti és partizánháború első soraiban haladtak.

A második világháború jellegét a fasiszta államok részéről a fasiszta agresszorok egész bel- és külpolitikája határozta meg, amelynek közvetlen folytatása a háború volt. A fasiszták saját országukban elfojtották a haladószellemű elemeket, megszüntették a burzsoádemokratikus jogok maradványait, hallatlanul önké-

* A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának története. Rövid tanfolyam. Szikra 1950. 205. old.

nyes, erőszakos rablórendszert létesítettek s ezután megkezdték a háborút azzal a céllal, hogy kivívják a viláгурalmat és az egész világra kiterjesszék sötétséget hozó terrorista rendszerüket. Ebben a háborúban a leigázott népek rabságba döntésére és fizikai kiirtására, az egész haladó emberiség támaszának: a Szovjetuniónak a megsemmisítésére törekedtek. A szabadságszerető népeknek a fasiszta agresszorok ellen folytatott harca a szabadságért és függetlenségért, a népek létéért vívott harc volt.

Sztálin elvtárs 1941 július 3-i rádióbeszédében hangsúlyozta, hogy a fasiszta Németország ellen folytatott háborút nem lehet szokásos háborúnak tekinteni. Rámutatott, hogy ez nemcsak két hadsereg háborúja, hanem ugyanakkor az egész szovjet nép háborúja a német fasiszta hódítók ellen.

Az első világháborúban az európai hadműveletek menete és kimenetele a gyarmatoknak, a tengerentúli befolyási övezeteknek a kérdését döntötte el. A második világháború az európai népek sorsa felett döntött. Azt a kérdést döntötte el, hogy sikerül-e ezeknek a népeknek megvédeni nemzeti szabadságukat és államí függetlenségüket, vagy leigázzák őket a német imperialisták s a hírhedt német „felsőbbrendű faj” rabjaivá lesznek.

A fasizmust korunk nemzetközi reakciójának leg-agresszívebb, embergyűlölő, vad erői hívták életre. A fasizmus formájában a mai monopolkapitalista rendszerben gyökerező szélsőséges reakció halálos veszedelem lett az emberi civilizáció, az emberi társadalom léte számára. Ezért minden ország és minden nép haladó, demokratikus erői tömörültek a fasiszta agresszorok elleni harcra.

Lenin már az első világháború idején, leleplezve azokat az embereket, akik tagadták a tömegek demokratikus jogaiért folyó harc jelentőségét, ezt írta:

„A kapitalizmus és különösen az imperializmus illúzióvá változtatja a demokráciát, de ugyanakkor a kapitalizmus életre hívja a tömegek demokratikus törekvéseit, demokratikus intézményeket hoz létre, kiélezi a demokráciát tagadó imperializmus és a demokráciára törekvő tömegek között fennálló antagonizmust.”*

Ez a demokráciát tagadó imperializmus és a demokráciára törekvő tömegek között fennálló antagonizmus korábban nem látott erővel mutatkozott meg a második világháborúban.

A hitlerellenes koalíció államai a háború idején egy táborot alkottak. De a szövetségesek között mind a háború céljainak meghatározásában, mind a világháború utáni berendezkedéssel kapcsolatos feladatok értelmezésében már akkor is alapvető különbség állott fenn. Míg a hitlerellenes koalíció országainak népei egyetértettek a háború jellegének és feladatainak kérdésében, az angolszász hatalmak kormánytábora saját céljait követte ebben a háborúban. A népek számára a háború fasisztaellenes, felszabadító háború volt. Egészen másképpen fogták fel a kérdést a hitlerellenes koalícióhoz tartozó kapitalista hatalmak kormánykörei. Nem a fasizmus szétzúzását, hanem a reakció erőinek megvédését tekintették feladatuknak. A német és japán világpiaci konkurrencia megsemmisítésére akarták felhasználni a háborút és azt tűzték ki legfontosabb feladatukul, hogy gyengítsék az európai munkásmozgalmat és az ázsiai nemzeti szabadságmozgalmat, hogy minden módon gyengítsék a Szovjetuniót, ha teljes megsemmisítésével nem is számolhatnak. Ezek a célok határozták meg Churchillnek és háborús elvbarátainak egész stratégiáját, amely a kétkulacsos politikának, a hitszegésnek, valamint a Szov-

* *Lenin Művei*. 3. kiad. XXX. köt. 259. old. (oroszul).

jetunió és a szabadságszerető népek elárulásának láncolatát alkotta.

A müncheniek a háború éveiben nemcsak nem hagytak fel korábbi terveikkel, hanem ellenkezőleg, lázasan dolgoztak azon, hogy ezeket a terveket az új viszonyokra alkalmazzák.

1939-től mindaddig, amíg Hitler meg nem támadta a Szovjetuniót, a nyugati hatalmak müncheni kormányfériai tartaléktervéket valósították meg. E terv szerint ténylegesen tartózkodtak attól, hogy bármilyen hadműveleteket folytassanak a hitleri Németország ellen, sőt továbbra is uszították Kelet ellen. Éppen ez a terv volt az oka annak, hogy ezeknek az országoknak kormányklickekjei kapituláns és áruló stratégiát folytattak. A hadviselésnek az a módja, amelyet a francia burzsoázia vezetői alkalmaztak, „furcsa háború” néven került be a történelembe. Ez a „furcsa háború” mint ismeretes, abban állott, hogy Daladier és Reynaud minden erővel harcolt a francia munkáosztály és kommunista pártja ellen s legkisebb hajlandóságot sem mutatott arra, hogy a hitleristák elleni harc érdekében bármit is tegyen. A nyugati fronton 1939—1940 telén és 1940 tavaszán ténylegesen semmiféle hadművelet sem folyt mindaddig, amíg a hitleri csapatok meg nem kezdték a támadást és el nem foglaltak számos nyugateurópai országot.

Ugyanakkor az angol-francia kormánykörök a legnagyobb buzgalommal igyekeztek bebizonyítani Hitlernek, mennyire gyűlölik a Szovjetuniót. Elegendő, ha olyan tényeket említünk, mint például az, hogy Sziíriában megszervezték Weygand speciális hadseregét, amelynek az volt a célja, hogy megtámadja a Szovjetunió fő ásványolajbázisát: Bakut és Batumot. 1939—1940 telén Anglia és Franciaország katonai vezetői fő erőfeszítéseiket arra fordították, hogy százezer főnyi angol-francia expedíciós hadtestet tákoljanak össze és Finnország segítségére küldjék. Csak a szovjet csapa-

tok győzelme akadályozta meg azt, hogy ezt a hadtestet a karéliei frontra küldjék.

Amikor Hitler hitszegő módon megtámadta a Szovjetuniót, a müncheniek hozzáfogtak harmadik tervük megvalósításához. Truman az Egyesült Államok mai elnöke 1941 június 24-én a *New York Times*-ben megjelent ismert nyilatkozatában nyíltan kifecsegte ezt a tervet. Ebben a nyilatkozatában azt írta, hogy véleménye szerint az amerikaiaknak a szovjet-német háborúban azt a felet kell támogatniok, amely kellemtlenebb helyzetben lesz, hogy a háború elhúzódjék és mindkét félnek minél több áldozata legyen. Angliában Churchill eredeti elgondolásait legközelebbi munkatársa, Mur-Brabazon repülőgépipari miniszter dolgozta ki, aki 1941-ben annak a kívánságának adott kifejezést, hogy a szovjet és német seregek minél nagyobb kárt okozzanak egymásnak, ami után Angliának, úgymond, lehetősége nyílik arra, hogy békefeltételeit diktálja. Truman—Mur-Brabazon terve kétségtelenül Churchill, valamint angol és amerikai elvbarátai hadi politikájának alapját alkotta. Ez a politika abban állott, hogy hitszegő módon mindenféle kifogásokkal halogatták a második front megteremtését mindaddig, amíg a nyugati hatalmak kormánykörei számára nyilvánvalóvá nem vált, hogy a Szovjet Hadsereg idegen segítség nélkül is szét tudja zúzni Németországot és így elérheti a La-Manche csatornát.

Churchillnek és az angol-amerikai imperializmus táborából való barátainak a politikája pontosan meghatározott politikai számításon épült fel. Ennek a számításnak az volt a célja, hogy lehetőséget adjanak Hitlernek, hogy a lehető legnagyobb kárt okozza a Szovjetunióknak és aláassa erejének és hatalmának forrásait. Churchill és barátai csodálatos tétovázásról és közömbösségről tettek tanúságot hosszú hónapokon át, míg a Szovjet Hadsereg egyedül titáni harcot vívott a hitlerista hadakkal. Igen nyugtalanok lettek

azonban akkor, amikor nyilvánvalóvá lett, hogy a hitleri hadsereg sorsa eldőlt és hogy a szovjet csapatok saját erőikkel véglegesen szétzúzzák a fasizmust és egész Európát felszabadítják a hitlerista megszállás alól.

Teljesen meghatározott oka volt annak, hogy a nyugati hatalmak kibújtak a Szovjetunióval szemben fennálló szövetségesi kötelezettségeik teljesítése alól. Ez az ok ismét csak az, hogy gyűlölték a szovjet országot, a szocializmus országát, és rövidlátásukkal arra számítottak, hogy a Szovjetunió legyengül és vereséget szenved, ha egyedül kell megbirkóznia a hitleri Németországgal.

A háború után nyilvánosságra került tények további fényt vetnek Anglia és az Egyesült Államok kormánytáborának arra az álláspontjára, amelyet a háború idején elfoglaltak. Megállapították, hogy Hess, Hitler helyettese az angol kormány tudtával és beleegyezésével vállalkozott küldetésére, annak az angol kormánynak tudtával és beleegyezésével, amelynek Churchill és Eden mellett Attlee és Bevin is tagjai voltak. A tények azt mutatják, hogy ez a küldetés korántsem maradt teljesen sikertelen, mint a háború idején általában gondolták. Anglia kormánytábora félt az angol néptől, amely esetleg nem tűrt volna meg egy újabb árulást s ebben a félelmében hivatalosan visszautasító választ adott Hitlernek arra az ajánlatára, hogy békét kössenek és közös harcot indítsanak a Szovjetunió ellen. Churchill nem takarékoskodott a szép szavakkal, amikor kifejezésre juttatta azt a készségét, hogy a végsőkéig folytassa a háborút. De most már Churchill, valamint angol és amerikai barátai is a „furcsa háborúnak” azokhoz a módszereihez folyamodtak, amelyeket korábban Daladier és Reynaud alkalmazott.

Most már megállapítottnak tekinthető, hogy a háború idején az angolszász hatalmak és a hitleri

Németország vezetőkörei között szoros, titkos kapcsolatok állottak fenn. A Szovjet Tájékoztatási Iroda *Történelemhamisítók* c. brosrájában idézett okmányok bebizonyítják, hogy a háború éveiben, amikor a Szovjet Hadsereg hőiesen pusztította a német csapatokat, Anglia és Németország, később pedig az Egyesült Államok és Németország képviselői külön tárgyalásokat folytattak a békeszerződés megkötése tárgyában. Ezek a tárgyalások, amelyeket az angolok és amerikaiak a Szovjetunió tudta és beleegyezése nélkül folytattak, a szövetségesi kötelezettség legdurvább megsértését jelentették.

Jellemző, hogy még Byrnes is *Beszéljünk nyíltan* c. könyvében, amely nem egyéb, mint a szovjet hatalom gonosz rágalmazása, véletlenségből fellibbenti a háború utolsó szakaszának eseményeit takaró függöny sarkát. Elbeszéléséből világosan kitűnik, hogy Kesselring hitlerista tábornagy már 1945 márciusában, vagyis akkor, amikor a Szovjet Hadsereg súlyos harcokat vívott a németek által megerősített Odera-vonalon, felajánlotta az angol-amerikai parancsnokságnak Németország kapitulációját. Csak vissza kell emlékeznünk a hitleristák akkori propagandájának hangjára és világosan látjuk, hogy különbéke felajánlásáról volt szó. Kesselring berni találkozását javasolta. Bernadotte gróf, a svéd királyi család sarja ebben az időben nagy buzgalommal fecsegett arról, hogy Németország különmegegyezést köt az angolszász hatalmakkal.

Végül, közismert tény, hogy a hitleri fegyveres erők 1944—1945 telén az Ardenneknben végrehajtott ellentámadás után ténylegesen csaknem semmiféle ellenállást sem tanúsítottak az angol-amerikai csapatokkal szemben, attól a pillanattól pedig, amikor a szövetségesek átkeltek a Rajnán, egyáltalán nem harcoltak már Nyugaton. Hitler nem titkolta, hogy Nyu-

gaton ténylegesen megnyitotta a frontot, de felszólította a fasiszta csapatokat, hogy Keleten folytassák a vad ellenállást.

III

A Szovjetunió a Nagy Honvédő Háborúban titáni harccal egymaga zúzta szét a világfasizmus fő tűzfészkeit és felszabadította az európai és távolkeleti népeket a német és japán megszállás alól. A Szovjetunió döntő szerepe a második világháborúban és a Szovjet Hadsereg nemes felszabadító küldetése Közép- és Délkelet-Európa több népe számára megnyitotta az imperialista járom lerázásának útját. Ugyanakkor teljes kudarcot vallottak a háborúelőtti és háborús idők münchenieinek számításai. A Szovjetunió a háború során nem gyengült, hanem ellenkezőleg, gyarapította erőit. A szovjet ország a háború eredményeképpen megerősödött és óriási mértékben megnövekedett nemzetközi tekintélye.

A szovjet állami és társadalmi rendszer hatalmas történelmi vizsgát állott ki. A Szovjetunió nemcsak katonai, hanem gazdasági, erkölcsi, politikai és ideológiai győzelmet is aratott. Ez a győzelem nem volt véletlen, ellenkezőleg, teljesen törvényszerű volt. Ebben a győzelemben mutatkoztak meg a szocialista társadalmi rendnek, mint a kapitalizmusnál magasabbrendű rendszernek óriási előnyei.

A komoly ellenség ellen viselt háború nemcsak mindkét hadviselő katonai hatalmát és hadigazdasági potenciálját teszi próbára, hanem próbára teszi társadalmi rendszerüket is. A Szovjetunió, amely rendkívül erős és veszélyes ellenféllel ütközött össze, fényesen megállta ezt a próbát.

Németország a második világháborúban sokkal erősebb és veszélyesebb ellenfél volt, mint az első világháborúban. Hosszabb ideig készült erre a háborúra.

A fasiszták hatalomra jutásuk után azonnal a háború szolgálatába állították az ipart, a mezőgazdaságot és a külkereskedelmet, hadivágányra terelték Németország egész gazdaságát, amikor is felhasználták erre az iparilag igen fejlett ország minden technikai és szervezeti erőforrását. E feladat teljesítésében arra támaszkodtak, hogy a két világháború között eltelt időszakban megnövekedett Németország hadigazdasági potenciálja, hogy az amerikai és angol kölcsönök beáramlása kibővítette Németország nehéziparának termelőképességét. A hitleri Németország számbavette az első világháború tapasztalatait. A Szovjetunió megtámadása előtt több könnyű győzelmet aratott a nyugateurópai országokon. Ezek a győzelmek nemcsak a „győzhetetlenség” dicsfényével vették körül a német fasiszta hadsereget, hanem a megszállt és „szövetséges” országokban gazdag anyag- és embertartalékokat is biztosítottak Németországnak s ezáltal jelentős mértékben növelték hadigazdaságának erejét.

A háborúk története azonban azt tanítja, hogy az a fél győz, amelynek ereje a háború során megnő. Ez a fél a szovjet politikai és gazdasági rendszer döntő előnyeinek eredményeképpen a Szovjetunió volt. A szovjet állam gazdasági alapja erősebbnek és életképesebbnek bizonyult, mint az ellenséges országok gazdasági alapja. Döntő szerepe volt a szovjet gazdasági rendszer magasfokú szervezettségének, az olyan előnyöknek, mint a termelési eszközök társadalmi tulajdona, a népgazdaság tervszerű irányítása, a szovjet munkások, kolhozparasztok és értelmiségiek kizsákmányolástól mentes szocialista munkája, gazdasági vezetők, mérnökök, műszaki alkalmazottak, szakmunkások tapasztalt kádereinek jelenléte. A háború folyamán kibontakoztak a szovjet állam olyan erőforrásai, mint Lenin és Sztálin pártjának szervező szerepe, az éltető szovjet hazafiság, a soknemzetiségű szovjet állam testvéri családjában élő népek barát-

sága, a szovjet emberek tömegméreteiben megnyilvánuló hősiessége a fronton és a háterszágban.

A nagy szovjet állam megmutatta, hogy nemcsak örködni tud a béke fölött, hanem megsemmisítő csapást is tud mérni bármely ellenségre. Hazánk nagy történelmi küldetése közvetlenül a szovjet állam lényegéből adódott, annak a szovjet államnak a lényegéből, amely a társadalmi, politikai, gazdasági és kulturális élet minden területén dolgozó szovjet emberek közötti új viszonyt testesíti meg. Minden kapitalista nagyhatalom, amely döntő szerepet töltött volna be egy erős ellenség szétzúzásában, arra használta volna fel ezt a győzelmét, hogy rabságba döntse a legyőzött országot, hogy leigázza a legyengült népeket. De az ilyen célok teljesen idegenek a szovjet államtól, amely a békének és a népek barátságának zászlóvivője, szabadságuk és függetlenségük támasza.

A második világháború tehát, az Egyesült Államok és Anglia kormányköreinek hitszegő számításai-val ellentétben, nem a Szovjetunió politikai, gazdasági és katonai hatalmának gyengülésére, hanem e hatalom erősödésére vezetett. Az erős és veszélyes ellenséggel folytatott háborúban a Szovjetunió nemcsak katonai, hanem gazdasági, erkölcsi, politikai és ideológiai győzelmet is aratott. Ebben a győzelemben megnyilvánult a szocialista rendszer hatalmas fölénye a kapitalizmus fölött.

A második világháború, mint az első is, azzal a következménnyel járt, hogy a kapitalizmus legyengült. A háború eredményeképpen a szocializmus javára erősen megváltozott a két rendszer — a szocialista és a kapitalista rendszer — erőviszonya. A szocializmus erői nemcsak viszonylagosan, hanem abszolúte is megnövekedtek, a kapitalizmus erői pedig jelentősen megcsappantak.

A kapitalizmus tábora elsősorban a világfasizmus és a világagresszió fő tűzfészkeinek: Németországnak

és Japánnak a szétzúzása következtében gyengült. A mai imperializmusnak ez a két legmilitaristább és legagresszívebb hatalma az első világháború után eltelt két évtized folyamán az imperializmus előőrseinek szerepét töltötte be abban a harcban, amelyet az a Szovjetunió, a nemzetközi munkásmozgalom és a gyarmatok nemzeti szabadságmozgalma ellen folytatott.

Az a tény, hogy a Szovjetunió fegyveres erői szétzúzták a világfasizmus és a világagresszió két fő tűzfészkrét: a hitlerista Németországot és a militarista Japánt, új helyzetet teremtett ahhoz a harchoz, amelyet a népek az imperializmus járma alól való felszabadulásukért folytatnak. Ez mutatkozott meg Közép- és Délkelet-Európában, ahol a Szovjetuniónak a német fasizmuson aratott győzelme megnyitotta a népek számára a nemzeti függetlenséghez és a földbirtokosok és tőkések hatalmának megdöntéséhez vezető utat, továbbá Ázsiában, ahol a japán imperializmusnak a Szovjet Hadsereg által történt szétzúzása a gyarmati és függő országokban élő népek nemzeti szabadságmozgalmának hatalmas fellendüléséhez vezetett. A Szovjetunió történelmi győzelmeinek eredményeképpen Közép- és Délkelet-Európa számos népének lehetősége nyílt arra, hogy kezébe vegye sorsa irányítását, felszabaduljon a külföldi imperializmus és a hazai burzsoázia hatalma alól, megteremtse a népi demokráciát, a proletárdiktatúrának ezt az új formáját, amely sikeresen teljesíti a proletárdiktatúra funkcióit és lerakja a szocializmus alapjait. Ázsiában a nagy szocialista állam győzelmei a második világháború után óriási mértékben fellendítették az imperializmus ellen irányuló nemzeti szabadságmozgalmakat és megnyitották a kínai nép számára az utat a külföldi imperializmus kuomintang ügynökségének szétzúzásához és a népi demokratikus rendszeren felépülő önállóság kivívásához.

Az a döntő szerep, amelyet a Szovjetunió a fasiszta támadók szétzúzásában játszott, a nagy szocialista állam nemzetközi tekintélyének és hatalmának megnövekedése idézte tehát elő az imperialista rendszer további vereségeit: azt, hogy Közép- és Délkelet-Európa országai kihullottak ebből a rendszerből és hogy Kínában győzött a népi forradalom. A kapitalista rendszer, amely a szocializmusnak a Szovjetunióban aratott győzelmével megszűnt mint egységes és egyetemes világgazdasági rendszer, most újabb kudarcokat vallott. Erről a rendszerről leszakadtak a közép- és délkeleteurópai népek, vagyis mintegy 100 millió ember, és Kína népei, amelyek a világ lakosságának körülbelül negyedrészt alkotják. Miután a kínai nép legyőzte a feudális reakciót és a külföldi imperializmust, az európai és ázsiai népi demokratikus országok a nagy Szovjetunióval együtt körülbelül 800 millió embert számlálnak. A béke és a demokrácia tábor a kapitalista országok és gyarmataik száz meg száz millió dolgozójának osztatlan támogatását élvezi.

Az imperialista rendszer újabb vereségei jelentős legyengülésére vezettek. Az imperializmus járma alól felszabadult országok szállították korábban az olcsó nyersanyagot és az élelmet, ezek az országok voltak az egyenlőtlen csere alapján a legkedvezőbb áru piacok, kitűnő tőkebefektetési területek. A közép- és délkeleteurópai országok, nem is beszélve már Kínáról, ténylegesen félgymarmati függőségben voltak az imperialista hatalmakkal szemben. A közép- és délkeleteurópai országok, Kína és más délkeletázsiai országok, amelyekben minden eresztékében recseg az imperialisták uralma, különösen zsíros extraprofitokat nyújtottak a vezető imperialista államok monopóliumainak. Ezeket az extraprofitokat az biztosította, hogy itt hallatlanul olcsó volt a munkaerő, kíméletlenül kizsákmányolták a parasztság nagy tömegeit és megrabolták az országok természeti kincseit.

A közép- és délkeleteurópai országok, amelyek fasiszta és fasisztabarát klikkek uralma alatt vergődtek, rendkívül fontos szerepet játszottak az úgynevezett „bolsevizmus elleni egészségügyi övezet” megszervezésében. Az az új rés tehát, amelyet a népi demokratikus országok elszakadása az imperializmus világrendszerén ütött, szűkítette az imperialista intrikák területét, a befolyási övezetekért és a szovjetellenes kalandok felvonulási területeiért folyó imperialista harc küzdőterét.

A nemzetközi imperializmus és elsősorban vezetőereje: az amerikai monopóliumok sehogyan sem akarnak megbékülni az elszenvedett vereséggel. Mint ahogy a világburzsoázia tábor a Oroszországnak az imperializmus rendszerétől való elszakadása óta hosszú éveken át egyre újabb és újabb intrikákat szőtt s a legaljasabb és legvisszatasztítób fogásokhoz folyamodott, amikor a Szovjetunióban próbálta visszaállítani a kapitalizmust, ugyanúgy az imperializmus tábor a ma is összpontosítja erőfeszítéseit azokra a kísérletekre, hogy a népi demokratikus országokat ismét a földesurak és tőkések, az imperializmus jármába hajtsa. E restaurálási kísérletek támaszpontjává az amerikai kémiszolgálat Jugoszlávia fasiszta ügynökségét tette meg: Tito és Rankovics megvetett áruló klikkjét, amely csalással és erőszakkal védi meg a nép feletti hatalmát.

Az amerikai kémiszolgálatnak és az amerikai diplomáciának most leleplezett terveiben, amelyek, mint ismeretes, egységes egésznek alkottak, Tito és Rankovics fasiszta Gestapo-rendszerének jutott az a szerep, hogy a közép- és délkeleteurópai országokban megdöntse a népi demokráciát. A belgrádi kémközpontnak az amerikai imperializmus megbízásából az volt a feladata, hogy számos ellenforradalmi összeesküvést szervezzon és erőszakos államcsínyt hajtson végre Magyarországon, Bulgáriában és más népi demokra-

tikus országokban, hogy így visszatérítse őket az imperializmus táborába. De ezek az aljas tervek teljes kudarcot szenvedtek, mert azok a népek, amelyek lerázták a kapitalizmus igáját és a szocializmus felé haladnak, megtanulták a Szovjetunió népeitől, hogyan kell felismerniök ellenségeiket, bármilyen álarcban is jelenjenek meg azok, és hogyan kell kíméletlenül leszámolniok ezekkel az ellenségekkel.

A fasiszta támadók szétzúzása után a világreakció központja az Amerikai Egyesült Államokba helyeződött át. Az amerikai politika a háború után nyíltan hódításra vette az irányt. Azt tűzte ki céljául, hogy megteremti az amerikai imperializmus világuralmát, az alárendelt partner szerepét pedig Angliának engedi át. Az amerikai imperialisták kalandor tervei Európa és az egész világ gazdasági, politikai és ideológiai leigázására irányulnak. Ezek a tervek a Truman-elvben, a Marshall-tervben, az Északatlanti Egyezményben, az amerikai imperializmusnak a népek egyre nagyobb ellenállásába ütköző egész háborúutáni politikájában öltöttek testet. Ezeket a terveket annak a finánc-oligarchiának mohó imperialista étvágya táplálja, amely meg akarja tartani mértéktelenül megduzzadt imperialista jövedelmeit és további növelésükre törekszik. Az amerikai politika, amely nem riad vissza attól, hogy nyíltan beavatkozzék más népek belügyeibe, arról tanúskodik, hogy az Egyesült Államok kormánytábora egyre jobban fél a világ szocialista és demokrata erőinek növekedésétől. Féktelenségük tekintetében az amerikai imperialisták világuralmi tervei túlszarnyalják elődeiknek: a német és japán imperialistáknak örült programjait.

Németországnak és Japánnak — a két világháború között eltelt időszak fő militarista és agressziós tűzfészkeinek — szétzúzása súlyos veszteség volt a világ-imperializmus számára. Ezért egyre nagyobb kalandorsággal kovácsolják az angol-amerikai imperialis-

ták az új háború terveit. Kalandor terveik nem az erő, hanem a gyengeség jelei. Az imperialistaellenes tábornak eléggé nagy a hatalma ahhoz, hogy teljes kudarcra kárhoztassa az új háború gyujtogatóinak meszterkedéseit.

A társadalmi viszonyok országunkban megteremtett fejlettebb rendszere határozza meg a Szovjetunió-nak azt a nemes szerepét, amelyet a nemzetközi szintéren betölt. Ez a tartós és igazságos béke legkövetkezetesebb és legelszántabb harcosának, s ugyanakkor minden imperialista agresszió leghatározottabb és legkíméletlenebb ellenségének a szerepe.

„A Szovjetunió, mint egy új, magasabb társadalmi rendszer hordozója, külpolitikájában a tartós békére törekedve, az egész haladó emberiség vágyait fejezi ki. A Szovjetunió-nak nem lehet érdeke egy új háború, mely a kapitalizmus terméke. A Szovjetunió őszinte harcosa valamennyi nép szabadságának és függetlenségének, ellensége a bármilyen formában megnyilvánuló nemzeti és faji elnyomásnak, ellensége a gyarmati kizsákmányolásnak. A világháború eredménye az lett, hogy megváltoztak az általános erőviszonyok a kapitalizmus világa és a szocializmus világa között, ami még jobban megnövelte a szovjet állam külpolitikájának jelentőségét és kiszélesítette külpolitikai tevékenységének méreteit.” (Zsdanov.)

Elmúltak azok az idők, amikor az imperialista hatalmak a Szovjetunió nélkül és a Szovjetunió jogos érdekeivel ellentétben oldhatták meg a nemzetközi problémákat. Ilyenek voltak a versaillesi idők. Most eleve kudarcra van kárhoztatva minden olyan kísérlet, hogy bármilyen nemzetközi kérdést a Szovjetunió részvétele nélkül, a Szovjetunió álláspontjának szám-bavétele nélkül oldjanak meg. A Szovjetunió aktív részvétele a nemzetközi politika kérdéseinek megoldásában — ez a záloga annak, hogy ezeket a kérdéseket a béke és a biztonság érdekében minden nép

törvényes jogainak számbavételével oldják meg. A Szovjetunió hangja a nemzetközi fórumok előtt sohasem harsogott olyan erővel, sohasem volt olyan nagy visszhangja mint most. A Szovjetunió döntő szerepet játszott a hitleri Németország volt európai szövetségeseivel kötött békeszerződések előkészítésében. A szovjet kormány, a békéért folyó harc élcsapatában haladva, az Egyesült Nemzetek Szervezetének Közgyűlése elé terjesztett javaslataiban a fegyverkezés általános csökkentését és az atomfegyver betiltását követelte, harcolt a háborús gyujtogatók ellen, elítélte a háború előkészítését és az öt nagyhatalom olyan szerződésének megkötéséért szállt síkra, amely megszilárdítaná a békét. Komoly, pozitív jelentősége volt a szovjet képviselők részvételének az Egyesült Nemzetek Szervezete olyan szerveinek munkájában, mint a Biztonsági Tanács, a Védelmi Tanács, a Gazdasági és Szociális Tanács stb. A szovjet képviselők igazságos fellépése, valamint a tartós béke, a haladás és a demokrácia megvalósítására irányuló konkrét javaslataik a dollárdiplomácia óriási nyomása ellenére, a Washingtontól függő országok képviselőiből alakított szavazógépezet ellenére, élénk visszhangra találtak az egész világ néptömegeiben.

„Mindenütt, ahol a kapitalizmus uralkodik, elnyomja a dolgozó embereket, rabságban tartja a gyarmati és függő helyzetben lévő országok dolgozóit, az emberek növekvő öntudattal az elnyomás és a rabság alól való felszabadulásuknak közeledését látják a Szovjetunió sikereiben. Nincs olyan ország, ahol a munkásosztály tömegeiben, a dolgozó parasztság között és a széles demokratikus körökben a Szovjetuniónak ne volna már igen számos barátja, akiket a mi ügyünk iránt lángoló együttérzés és bizalom hat át.”*

A Szovjetunió vezeti az imperialistaellenes tá-

* Molotov. A külpolitika kérdései. Szikra 1949. 566. old.

bort és mint ilyen védi a népek békés életét s megnyeri az egyszerű emberek millióinak rokonszenvét.

A Szovjetunió az ellenség szétfűzése után békés építésre tért át, amikor is újra megkezdte országunk kommunista építését, amelyet a fasiszták támadása bizonyos időre félbeszakított. A Szovjetunió hatalmas akadályként áll az új háború gyújtogatóinak útjában. A nagy Sztálin lángelméjétől vezetve magabiztosan és szilárdan védi a népek szabadságának és békéjének igazságos ügyét.

Sztálin elvtárs még a Nagy Honvédő Háború napjaiban, közvetlenül a győzelem előtt azt mondta:

„Feladatunk nemcsak az, hogy megnyerjük a háborút, hanem az is, hogy lehetetlenné tegyük egy új támadás és egy új háború létrejöttét, ha nem is örökre, de legalábbis hosszú időre.”*

A népek a legnagyobb elszántsággal aktívan harcolnak a békéért, a háborús gyújtogatók ellen. Erről az elszántságról tanúskodik a Béke Híveinek Világkongresszusa, amely 1949 áprilisában zajlott le Párizsban és Prágában.** Ezen a kongresszuson 72 ország küldöttei vettek részt, több mint 600 millió embert egyesítő szervezetek képviselőit. A kongresszus résztvevői között különböző politikai és vallási meggyőződéssel bíró emberek voltak, de mindnyájukat egy törekvés egyesítette: az, hogy leleplezzék a háborús uszítókat és harcoljanak a béke biztosításáért. A kongresszus kiáltványában kijelentette:

„A Béke Híveinek Világkongresszusán képviselt, 600 millió férfit és nőt egyesítő társadalmi szervezetek nevében az egész világ népeihez fordulunk és azt mondjuk nekik:

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 159—160. old.

** Ezt a cikket Leontyev a Béke Híveinek II-ik, Varsóban megtartott Világkongresszusa előtt írta. — Szerk.

Bátorság és ismét bátorság a békéért folyó harcban.

Sikerült tömörülnünk. Sikerült megértenünk egymást.

Készek vagyunk és győzni akarunk ebben a békéért, az életért folyó harcban."

A világ népei forró lelkesedéssel fogadták a Béke Hívei Világkongresszusának kiáltványát.

Moszkvában összeült a Béke Híveinek szovjetuniói konferenciája. A konferencia küldötteinek és a külföldi országok képviselőinek beszédei ragyogóan kifejezték valamennyi népnek azt az akaratát és elszántságát, hogy a béke ügyéért harcolnak az új háború gyujtogatói ellen.

A népek, akik nemcsak kívánják a békét, hanem készek harcolni is érte a béke megdöntői ellen, elszántságukkal megghiúsítják majd azokat az imperialista háborús terveket, amelyeket az amerikai és angol monopolisták és lakájaik szöttek.

A béke és a demokrácia táborá az egész nemzetközi helyzet hatalmas tényezőjévé vált. Nincs egyetlen ország sem, amelyben nem nő a békéért aktívan harcoló néptömegek mozgalma, az agresszorok és a háborús uszítók ellen irányuló hatalmas népmozgalom. A béketábor sikerei megvadítják a világhatalomra törő amerikaiakat, akik egyre pimaszabbul cselekszenek és így megmutatják a népeknek igazi arcukat.

„Hadd dühöngjenek a történelem halálraitéltjei. Minél jobban dühöngenek a háborús uszítók táborában, annál nagyobb önfegyelemnek és kitartásnak kell uralkodnia a mi béketáborunkban. Lángeszű tanítónk és vezérünk, Sztálin elvtárs vezetésével biztosan megyünk a holnap felé. Szilárdan hisszük: a szocializmus és a demokrácia győzelme az egész világon elkerülhetetlen.”*

* Új diadalok felé. Malenkov elvtárs beszéde. Szikra 1949. Nemzetközi kérdések 1. sz. 32. old.

AZ IDŐLEGESEN HATÓ MOZZANATOKRÓL ÉS AZ ÁLLANDÓAN HATÓ TÉNYEZŐKRŐL, AMELYEK A HÁBORÚK SORSÁT ELDÖNTIK

A második világháború alapos és általános próbára tette az összes létező hadászati elméleteket. Ennek során szemmel láthatóan bebizonyosodott a szovjet haditudomány fölénye, amelynek alapjait az emberiség lángelméi, Lenin és Sztálin rakták le.

A szovjet hadvezetés elmélete a szovjet társadalmi és államrend viszonyai között alakult ki. Erejét a marxi-lenini tudományból meríti, amely arra tanít, hogy ne torpanjunk meg semmiféle akadály előtt, szabadon tájékozódjunk még a legbonyolultabb helyzetben is és — ami a legfőbb — *tudjunk előre-látni.*

A szovjet haditudomány legelsősorban az adott időszakban ható tényezők, vagyis az összes erők és lehetőségek reális kölcsönhatásának mérlegeléséből indul ki. Erre a mérlegelésre épül fel a háború egész menetének elemzése, ez teszi lehetővé, hogy helyesen döntsük el a legbonyolultabb hadászati problémát is és szakavatottan alkalmazzuk a korszerű háború korszerű módszereit.

„A hadviselés művészete — tanítja Sztálin elvtárs — a mai viszonyok között abban áll, hogy elsajátítjuk a háború valamennyi formáját és a tudomány e téren elért valamennyi vívmányát, s észszerűen használjuk fel, ügyesen kombináljuk azokat, vagy kellő

időben a körülményektől függően ezeknek a formáknak egyikét vagy másikat alkalmazzuk.”*

A *Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról* című könyvében közzétett beszédeiben, nyilatkozataiban, beszámolóiban és parancsaiban Sztálin elvtárs elméletileg általánosította és továbbfejlesztette az 1941—1945-ös évek gazdag háborús tapasztalatait, meghatározta győzelmünk útját. Sztálin elvtárs megadta a szovjet népnek és a Szovjet Hadseregnek az ellenség szétzúzását előirányzó harci programot. Minden egyes mondat, amely a háború napjaiban nagy vezérünk ajkairól elhangzott, tájékoztatta a szovjet embereket, mély hitet öntött beléjük és új hőstettekre lelkesítette őket mind az arcvonalon, mind a mögöttes területeken.

Sztálin elvtársnak *A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról* írt könyve új, magasabb fokra emelte a szovjet haditudományt és halálos csapást mért a burzsoá (különösen a német) haditudományra, mely tagadta, hogy a háborúk mint társadalmi jelenségek tanulmányozhatók.

A burzsoá haditudomány elméleti szakértői kijelentették, hogy a háborúnak — mélységesen egyéni jellege következtében — megvannak a maga sajátosságai és különleges megnyilvánulásai, éppen ezért a háborús eseményeket — állításuk szerint — nem is lehet tudományosan megmagyarázni.

Ezek az elméleti szakértők tagadták, hogy meg lehet teremteni a hadvezetés valódi tudományát, arra hivatkoztak, hogy a háborúban rengeteg véletlen játszik közre, ami pedig, véleményük szerint, teljesen kizárja, hogy előre meg lehessen látni bizonyos körül-

* Sztálin. Az orosz kommunisták stratégiájának és taktikájának kérdéséhez. Lásd *Lenin—Sztálin*. Párt és pártépítés. Szikra 1950. 46. old.

ményeket, s a háborúk törvényszerűségein alapuló bármilyen tervet lehessen készíteni.

Nem értették meg, hogy a háborúszülte véletlenek, váratlan események és veszélyes helyzetek óriási tömege nem cáfolja a törvényszerűségeket, minthogy mindezek nem egyebek, mint e törvényszerűség formái.

A háború törvényszerűségét és a társadalmi fejlődés törvényeit tagadva a burzsoá haditudomány elméleti szakértői nem tudtak igazi haditudományt megteremteni. A háborúk mozgató erejét ők az úgynevezett „kimagasló egyéniségek”: királyok, hadvezérek stb. tetteiben és magatartásában látták. A háború egész menetét a „kimagasló egyéniségek” akaratával, óhajával, hangulatával hozták kapcsolatba, a háború kimenetelét pedig mint a különböző véletlenek társulásának eredményét fogták fel.

Sztálin elvtárs lángeszűen tárta fel a második világháború jellegét és törvényszerűségét, főbb irányvonalait, mozgatóerőit, felmérte a háború folytán keletkezett helyzetet, az egyes államoknak, politikai pártoknak és politikusoknak a háborúban tanúsított magatartását, rámutatott a kibontakozó katonai események logikájára s meghatározta fejlődésük további menetét.

A háború kimenetelét végeredményben meghatározó gazdasági, politikai és hadászati tényezők mély elemzése alapján vont le Sztálin elvtárs tudományos következtetéseit a jövőre nézve, mely következtetéseket fényesen igazolt az erős és álnok ellenségén aratott győzelem.

A *Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról* című könyvében Sztálin elvtárs mesterien tárja fel a korszerű háborúk törvényeit s kimutatja, hogy ezekkel kapcsolatban kétféle tényezőt kell figyelembe venni: az időlegesen és az állandóan ható tényezőket.

Váratlan támadás, villámgyors hadműveletek, fel-

készült hadsereg a háború kezdetén, földrajzi adottságok, természeti viszonyok — mindezek az időlegesen ható tényezők közé tartoznak.

Sztálin elvtárs azt tanítja, hogy az időlegesen ható tényezőknek óriási jelentőségük van a korszerű háborúban, s a szovjet hadtudomány elismeri, milyen hatalmas szerepet játszanak ezek a hadműveletekben. A Szovjet Hadsereg Legfelsőbb Főparancsnoksága a Nagy Honvédő Háború tapasztalatain mutatta be, hogyan kell e tényezőket kiaknázni.

Az időlegesen ható tényezők ragyogó kiaknázására kitűnő példa: a támadások időpontjának megválasztása és váratlansága, a hadműveletek villámgyors lebonyolítása azokban az operációkban, amelyeket a Szovjet Hadsereg indított a szovjet-német frontokon, de különösen a moszkvai, sztálingrádi, kurszki csatákban; a földrajzi körülmények és az éghajlati viszonyok kihasználására pedig az Ukrajnáért és Belorussziáért, illetve a Jassi alatt, a Kárpátokban stb. vívott csaták szolgáltathatnak példát.

Csakhowy ezek a tényezők nem döntő jelentőségűek, belőlük kiindulva nem lehet eljutni a korszerű háborúk főbb törvényeinek megértéséhez. Sztálin elvtárs azt tanítja, hogy az időlegesen ható tényezők csupán ideig-óráig tartó katonai előnyöket eredményezhetnek.

Számtalan példával támasztja alá ezt a tételt a háborúk története. Így például az, hogy Bonaparte Napoleon hadserege, mely Oroszországba benyomult, számbelileg két és félszeres fölényben volt az orosz seregekkel szemben. De sem a támadás váratlansága, sem a francia csapatok felkészültsége, sem az addig gyűjtött tapasztalataik, sem gyors előrenyomulásuk orosz területen nem döntötte el a háború sorsát. Mindezek csupán időleges előnyöket teremtettek, azonban a háború sorsa végeredményben nem Napoleon javára dőlt el.

Az időleges tényezők hatóereje korlátozott és csupán időleges sikerekre vezetnek.

Mi az, ami a háború kimenetelét eldönti?

A háború kimenetelét az állandóan ható tényezők döntenek el: a hátország szilárdsága, a hadsereg erkölcsi szelleme, a hadosztályok száma és minősége, a hadsereg fegyverzete és a parancsnoki kar szervezői képességei.

A Nagy Honvédő Háború tapasztalatai alapján Sztálin elvtárs zseniálisan tárta fel az állandóan ható tényezők döntő jelentőségét.

1941 június 22-én a hitleri Németország váratlanul, hitszegő módon támadást indított a Szovjetunió ellen. A rabló német imperializmusnak az volt a célja, hogy rabságba dönti és elpusztítja országunk lakosságát, s Németországot teszi úrrá az egész világon.

Az utóbbi két-három évszázad folyamán a német militarizmus a reális erők és lehetőségek mérlegelése nélkül építette fel haditerveit. II. Frigyes porosz király tételeiből indultak ki, aki azt tartotta, hogy „a háborúk legyenek rövidek és élénkek”. Ezt a tételt hirdette Clausewitz német katonai teoretikus is, akiről Sztálin elvtárs ezt írta: „Ami pedig magát Clausewitzot illeti, mint katonai tekintély, kétségtelenül elavult. Clausewitz tulajdonképpen a háború *kézműipari* korszakának képviselője volt. Ma azonban a háború *gépi* korszakában élünk. Kétségtelen, hogy a gépi korszakban új katonai ideológusokra van szükség. Nevetséges volna ma Clausewitztól tanulni”.

„Ügyünk érdeke és a mai katonai tudomány arra kötelez, hogy élesen bíráljuk... Clausewitzot...”.*

A német stratégiát és taktikát jellemezve Sztálin elvtárs ezt mondta: „Hadászatuk hibás, mert rendszerint lebecsüli az ellenfél erejét és lehetőségeit s túl-

* Sztálin. A német katonai ideológiáról. Lásd *Sztálin* — a győzelem hadvezére. Szikra 1950. 264—265. old.

becsüli saját erőit. Harcászatuk sablónszerű, mert a front eseményeit a harcászati szabályzat egyik vagy másik paragrafusának keretei közé igyekszik szorítani.”*

A korunkban lezajlott háborúk tapasztalata arra tanít, hogy e háborúk rendszeresen huzamos ideig tartanak. Minden egyes háborúban résztvesz a hadviselő országok egész lakossága és gazdasági gépezete. Tehát a háború kimenetelét nem döntheti el egy vagy néhány ütközet. Ezekben a háborúkban azok győznek, akik több tartalékkal, nagyobb erőforrásokkal, szívósabb néptömegekkel rendelkeznek.

A német imperializmusnak már siralmas tapasztalatai voltak az 1914—1918-as világháborúban, amikor ugyancsak túlbecsülve saját és lebecsülve ellenfele erejét azt a célt tűzte ki maga elé, hogy az Egyesült Államokat kivéve meghódítja a világ valamennyi szárazföldjét. Világos, hogy az efféle kalandorcélok, melyek nem voltak összhangban Németországnak sem gazdasági, sem katonai eszközeivel, katonai katasztrófába döntötték 1918-ban a németeket.

A német katonai szakértők nem tanultak az első világháború tapasztalataiból. Ismét kegyetlenül elszámították magukat hódító terveikben, eggyel több bizonyítékot szolgáltatva a német hadászat kalandorjellegére.

A második világháborúban a német imperializmus a Szovjetunióval, a világ leghaladóbb és élenjáróbb országával került szembe, amely a társadalmi fejlődés egy teljes korszakával előzte meg Németországot.

A Szovjetunió összehasonlíthatatlanul nagyobb ember- és anyagtartalékkal, valamint olyan erőforrással rendelkezett, mint népének morális és politikai egysége: olyan szilárd háttérrel, amelyre támaszkodhatott,

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 88. old.

amilyenhez hasonlót nem szervezett és nem szervezhet meg egyetlen tőkés ország sem.

A Nagy Októberi Forradalom 24-ik évfordulóján tartott beszédében Sztálin elvtárs ezt mondta: „Amikor a német fasiszta területrablók országunk megtámadására vállalkoztak, arra számítottak, hogy másfél-két hónap alatt feltétlenül «végeznek» majd a Szovjetunióval és e rövid idő alatt eljutnak az Uralig. Meg kell állapítani, hogy a németek nem titkolták ezt a «vilám»-győzelemre számító tervet. Ellenkezőleg, mindenképpen reklámozták.”*

A német fasiszta katonai szakértők, midőn a vilámháború tervét reklámozták, „... mindenekelőtt számítottak arra, — mondotta Sztálin elvtárs — komolyan remélték, hogy sikerül létrehozniok egy egyetemes koalíciót a Szovjetunió ellen, bevonni ebbe a koalícióba Nagybritanniát és az Amerikai Egyesült Államokat, miután ezeknek az országoknak kormányköreit előzőleg megfélemlítették a forradalom kísértetével, s ilyenformán teljesen elszigetelni országunkat a többi hatalomtól... A németek, másodszor, a szovjet rend ingatagságára, a szovjet hátszág ingatagságára számítottak és azt hitték, hogy a munkások és parasztok között az első komoly csapás, a Vörös Hadsereg első balsikerei után összeütközések kezdődnek, a Szovjetunió népei között viszályok keletkeznek, felkelések törnek ki s az ország alkatelemeire bomlik, aminek meg kell könnyítenie a német területrablók előrenyomulását egészen az Uralig... A német területrablók végül a Vörös Hadsereg és a Vörös Hajóhad gyengeségére számítottak és azt hitték, hogy a német hadseregnek és a német flottának már az első csapással sikerül elsöpörni és szétszórni hadseregünket és hajóhadunkat s utat törni magának az országunk belsejébe való akadálytalan előrenyomulásra.”**

* Ugyanott, 16. old.

** Ugyanott, 17., 19. old.

Sztálin elvtárs már a háború elején leleplezte ezeket a számításokat és kimutatta valószerűtlenségüket, tarthatatlan voltukat.

A német fasiszta területrablók arra számítottak, hogy váratlan támadásukkal megfosztják ellenfelüket attól a lehetőségtől, hogy mozgósítsa csapatait és teljes mértékben kiaknázza ember- és anyagtartalékát. Így a német hadsereg, hirtelen és erős csapásaival, egyenként tudja megverni ellenfeleit.

A német fasiszta katonai szakértők arra számítottak, hogy a német csapatok teljes mozgósítottsága, a rendelkezésükre álló tapasztalatok, a hadműveletek kezdeményezése, az előnyös földrajzi helyzet, valamint kezdeti számbeli fölényük tankokban és repülőgépekben — mindezek olyan hadászati előnyök, melyek megteremtik a német hadsereg számára a stratégiai főfeladat megoldásához szükséges feltételeket.

A hitlerista főkolomposok és a német imperialisták úgy vélték, hogy a légierővel együttműködve tanktömegeiknek sikerül váratlan csapásokkal részekre szakítani az ellenséget, ezeket a részeket elszigetelni, mélyen benyomulni a szovjet hátsóországba, félbeszakítani a szovjet főerők mozgósítását és összpontosítását, s „villámgyorsan” leszámolni a Szovjetunióval.

Noha a német fasiszta csapatoknak sikerült ideiglenesen meghódítaniuk a szovjet területek egy részét, mégis a háború további menete azt mutatta, hogy az időlegesen ható tényezők ugyan befolyásolják az egyes hadműveletek kimenetelét, de távolról sem határozzák meg s nem döntenek el a háború végét a maga teljességében.

Azok a sikerek, amelyeket a német csapatok az időlegesen ható tényezők folytán elértek, nem voltak elégségesek és tartósak, nem tudták eldönteni a stratégiai főfeladatot. Sztálin elvtárs már 1941 november 6-án, a Nagy Októberi Forradalom 24-ik évfordulóján mondott beszédében leszögezte, hogy a németek hir-

hedt terve, a Szovjetunió ellen tervezett „villámháború” — teljes kudarcot vallott.

A háború időlegesen ható tényezői nem csak korlátozott, de ideiglenes jellegűek is. A németek katonai fölénye a szovjet-német fronton mindaddig tartott, amíg nem aknázták ki teljesen támadásuk váratlanságának és hirtelenségének körülményeit, a fasiszta német csapatoknak ezt a komoly tartalékát.

A háború kilencedik hónapjában ezt írta Sztálin elvtárs, 1942 február 23-án kiadott parancsában:

„A németeknek most már nincs meg az a katonai előnyük, amellyel hitszegő és váratlan támadásuk következtében a háború első hónapjaiban rendelkeztek. A német fasiszta haderők a hirtelen rajtaütés és váratlanság tényezőjében rejlő tartalékukat már teljesen elhasználták. Ezzel megszűnt a hadviselés feltételeinek az az egyenlőtlensége, amelyet a német fasiszta támadás váratlansága idézett elő.”*

Ugyanekkor Sztálin elvtárs azt is kiemelte, hogy „... alighogy a váratlanság tényezője a németek fegyvertárából eltűnt, a német fasiszta hadsereget máris a katasztrófa veszélye fenyegette”.**

Ezután már csak olyan állandóan ható tényezők dönthették el a háború sorsát, mint a hátország szilárdsága, a hadsereg szelleme, a hadosztályok száma és minősége, a hadsereg fegyverzete, a hadvezetőség szervezőképessége. Hogy a háború menetét a Szovjetunió javára lehessen fordítani, nemcsak a szovjet nép akaratának hatalmas megfeszítésére és a Bolsevik Párt szervezőképességére volt szükség, hanem a társadalmi élet törvényeinek mélyreható ismeretére, a háború menetét és kimenetelét meghatározó törvényszerűségek ismeretére is. Annak következtében, hogy a Szovjetunió mesterien használta ki az állandóan ható té-

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 38. old.

** Ugyanott, 40. old.

nyezőket, a hitleri Németország már a háború huszadik hónapjában elvesztette előnyét, a haditechnika, elsősorban a tankok és repülőgépek terén. Ekkorra már jelentősen megcsappant a német csapatok létszáma is. A Szovjet Hadsereg 9 millió német katonát tett harcképtelenné, ezenkívül teljesen szétzúzta az olasz, román és magyar hadsereget.

Ugyanezen idő alatt a német hadsereg elvesztette azt az előnyét is, amelyet eddigi háborús tapasztalatai által szerzett. A Szovjet Hadsereg a háború folyamán elsőrangúan képzett hadsereggé vált. Az eljáró haditudományt alkalmazta, megtanulta, hogyan kell halálosan biztos csapásokat mérni az ellenségre, számításba véve annak erős és gyenge oldalát. A Szovjet Hadsereg parancsnokai mesteri tökélyre tettek szert a csapatok vezetése terén.

A háborúk történelmi tapasztalatait leszűrve Sztálin elvtárs már a Nagy Honvédő Háború kezdetén leszögezte és megalapozta tételét az állandóan ható tényezőkről, amelyek a háború sorsát eldöntik. A háború állandóan ható tényezőiről szóló tétel ragyogó alkalmazása volt a történelmi materializmusnak, a korszerű háborúkra.

Ezeknek a törvényszerűségeknek, amelyeket Sztálin elvtárs fedezett fel, rendkívül fontos jelentőségük volt nemcsak a régebbi és mai háborúk helyes értelmezésében, hanem annak a világtörténelmi jelentőségű győzelemnek a kivívásában is, amelyet a Szovjet Hadsereg aratott a német fasiszta területrablók felett, a Nagy Honvédő Háborúban.

Az állandóan ható tényezők felfedezésével tudományos értelmezést lehetett adni mindkét hadviselő fél erőviszonyaira és reális lehetőségeire. E felfedezés eredményeként immár meg lehetett tudományosan alapítani, mely hadviselő ország rendelkezik döntő fölénnel, milyenek lesznek a háború távlatai, milyen lesz kimenetele.

Az állandóan ható tényezők elemzéséből kiindulva Sztálin elvtárs már a háború legelején tudományos következtetéseket vont le a jövőre nézve, a fasiszta Németország elkerülhetetlen vereségéről.

1941 július 3-án tartott rádióbeszédében Sztálin elvtárs ezt mondta: „Ez a hadsereg még nem talált komoly ellenállásra az európai kontinensen. Csak a mi területünkön talált komoly ellenállásra. És ha ennek az ellenállásnak eredményeképpen Vörös Hadseregünk szétzúzta a német fasiszta hadsereg legjobb hadosztályait, ez azt jelenti, hogy a hitleri fasiszta hadsereget ugyanúgy szét lehet verni és szét is lesz verve, mint ahogyan Napoleon és Vilmos hadseregeit szétverték.”*

Aprólékosan elemezve olyan állandóan ható tényezőket, mint a hitleri Németország európai mögöttes területének bizonytalansága, a német hátsóország bizonytalansága, olyan hatalmak összefogása, amelyeknek motorgyártása háromszorosan múlja felül Németország termelését, Sztálin elvtárs utalt rá, hogy ezeknek a tényezőknek döntő szerepük van a fasiszta német imperializmus elkerülhetetlen pusztulásában.

A hitleri Németország európai mögöttes területének ingatagságával szemben, a Szovjetunió rendelkezett az egész világon a legszilárdabb hátsóországgal, a legtokéletesebb szellemű hadsereggel, a legjobb fegyverzettel és a legtehetségesebb parancsnoki karral, amely felfegyverezte magát a marxi-lenini tudomány és az élenjáró szovjet hadászati elmélet ismeretével. Országunk szakavatottan aknáztta ki ezeket a tényezőket, minek következtében a háború folyamán fölénybe került Németországgal szemben az összes többi döntő tényező terén is.

Az állandóan ható tényezők közül Sztálin elvtárs a *hátsóország szilárdságát* emeli az első helyre. A hát-

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 6. old.

ország, a szó tágabb értelmében, jelenti az egyes országokban a gazdasági élet állapotát, rendszerét, a társadalmi és politikai rendszert, a lakosság morális és politikai szellemét. A hátország szilárdságának rendkívüli jelentősége van a korszerű háborúban.

„A komoly hadviseléshez — írta Lenin, — szilárdan megszervezett hátország szükséges. A legjobb hadsereget, a forradalom legodaadóbb híveit is azonnal elpusztítja az ellenség, ha nincsenek eléggé felfegyverezve, ellátva élelmiszerrel és kiképezve. Ez annyira világos, hogy nem szorul magyarázatra.”*

A korszerű háború — amelyben sokmilliós hadseregek a legtökéletesebb haditechnikával felfegyverkezve mérik össze erejüket — óriási követelményeket támaszt a hátországgal szemben. Roppant mennyiségű fegyvert, hadianyagot, felszerelést, üzemanyagot, élelmet és hatalmas embertartalékot igényel. De, hogy a frontot minden szükséges anyaggal el lehessen látni, ehhez az ipari termelést magas színvonalra kell emelni, hatalmas nyersanyagkészleteket kell tartalékolni. Rendkívül nagy követelményeket támaszt a háború a közlekedéssel és a mezőgazdasággal szemben is.

A hadsereg fegyverzetének korszerű eszközei: a nagytávolságú repülőgépek és ejtőernyős csapatok, a messzehordó tüzérség, a tankok stb. megváltoztatták a hátország régebbi értelmezését, mely szerint ez olyan terület, amely kívül esik a hadműveletek küzdőterén. A mai háborúban a legmélyebb mögöttes területek is elérhetőkké és sebezhetőkké válnak. Éppen ezért van rendkívül fontos jelentősége a békés lakosság morális és politikai felkészültségének, határozottságának és szakértelmének, amellyel mindig kész segíteni hazájának védelmét.

Midőn a német fasiszták rátámadtak országunkra,

* Lenin. Válogatott művek. 2. köt. Szikra 1949. 327. old.

elsősorban a szovjet hátország ingatagságára számítottak. Úgy vélték, elég, ha néhány csapást mérnek a német csapatok a frontra, s máris viszálykodás támad a Szovjetunió népei között, a munkások és a parasztok között. Csahogy kegyetlenül elszámították magukat, minthogy nem ismerték a szovjet rendszer sajátosságait, a szocialista gazdasági rendszer sajátosságait, nem ismerték fel a Kommunisták Párt vezető és szervező szerepét.

A Honvédő Háború idején a Szovjetunió egyetlen egységes katonai táborra változott, mely mozgósította minden erejét és hatalmát az ellenség szétzúzására. A nép ily morális és politikai egységére, a hátország és az arcvonal ily egységére nem akadt még példa a világ egyetlen más országának történelmében sem. Ez az egység csupán a szovjet társadalomban jöhetett létre, amelyben mindörökre megsemmisítették a magántulajdont és az embereknek ember által való kizsákmányolását.

A szovjet nép minden erejével és eszközével segítette a Szovjet Hadsereget az ellenség pusztításában, s önfeláldozóan viselte a háborúval járó nehézségeket. Az a világtörténelmi jelentőségű győzelem, amelyet a Szovjet Hadsereg aratott a Nagy Honvédő Háborúban, lehetetlen lett volna a munkások, parasztok és értelmiségiek hátországban végzett hősie munkája nélkül.

A szovjet hátország egyöntetű szilárdsága annak a következménye, hogy országunkban meggyökeresedett és uralkodik az új, szovjet társadalmi és államrend, az új, szocialista termelési mód, a szocialista gazdasági rendszer, a termelési eszközök és szerszámok szocialista tulajdona, a kommunista ideológia. Országunkat a nagy Kommunisták Párt vezeti, amely kifejezésre juttatja az egész szovjet nép létérdekeit, s amely a társadalom vezérlő és főereje.

A szovjet hátország szilárdsága következménye annak is, hogy országunk mérhetetlen nyersanyagforrásokkal rendelkezik: elsőrendű ipari és élenjáró szocialista mezőgazdaság alakult ki nálunk.

Az, hogy a fő gazdasági emelők az állam kezében összpontosultak, az ország gazdaságának tervszerűsítése terén szerzett gazdag tapasztalat segítette a Szovjetuniót abban, hogy olyan gigászi rendszabályokat hajtson végre, amelyek meghaladták volna bármely kapitalista ország erejét.

A Szovjetunió mindössze néhány hónap alatt teljes mértékben mozgósította iparát, míg Angliában és az Egyesült Államokban ez a folyamat éveket igényelt. Rendkívül rövid idő alatt helyeződött át iparunk súlypontja Nyugatról Keletre, ahol páratlanul súlyos háborús körülmények között folytatta munkáját. Ezen túlmenően a háború folyamán százával helyeztük üzembe az új ipari vállalatokat.

Nagy szerepet játszott a szocialista mezőgazdaság is, amely fennakadás nélkül látta el a frontot és a lakosságot a szükséges mennyiségű élelmiszerrel és nyersanyaggal.

Az erős szovjet hátország rendkívül fontos, döntő szerepet játszott a háborúban.

A Szovjetunióval ellentétben, a hitleri Németországnak bizonytalan, gyenge mögöttes területei voltak, különösen Európa megszállt országaiban. A háború folyamán a német mögöttes területek állandóan gyengültek. A háború rablóhadjárat jellege nem tudott Németország lakossága körében olyan feltételeket teremteni, amilyenek az áldozatos munkához szükségesek. Németország nem rendelkezett elegendő mértékben sem komoly nyersanyagforrások, sem élelmiszer, sem emberi tartalékok felett.

Németországban a fasiszta párt, amely nemzetiszocialista pártnak nevezte magát, a rabló imperialisták

és a legszélsőségesebb reakciók érdekeit képviselte, nem pedig a német népet: következésképpen nem tudta elhárítani a hitleri Németország elkerülhetetlen pusztulását.

A Szovjet Hadsereg hatalmas csapásai eleinte Németország gazdasági helyzetének romlását, erkölcsi és politikai viszonyainak hanyatlását, végül pedig teljes vereségét vonták maguk után.

Az állandóan ható tényezők sorában második helyen a *hadsereg szellemét* említette Sztálin elvtárs. Az erkölcsi tényező hatalmas szerepet játszott a mult valamennyi háborújában. Mérhetetlenül emelkedett e tényező jelentősége és szerepe a korszerű háborúkban. A hadsereg szelleme a háború jellegétől és céljától függ. Az igazságos, felszabadító háborúk mindig emelkedett erkölcsű szellemet, hazafiasságot, kitartást és elszántságot szültek és szülnek a hadseregben. Az igazságtalan, rablóháborúk nem szülhettek emelkedett erkölcsi szellemet: ellenkezőleg — banditizmust, fosztogatást, erkölcsi züllést idéztek elő.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 24-ik évfordulóján tartott beszédében Sztálin elvtárs ezt mondta:

„... a mi hadseregünk szelleme sokkal jobb, mint a német hadseregé, mert a mi hadseregünk hazáját védelmezi az idegen területrablók ellen és hisz ügyének igazában, míg a német hadsereg rablóháborút visel, idegen országot rabol és egy percre sem hihet galád ügyének igazában. Nem lehet kétséges, hogy a saját haza védelmezése eszméjének, amelynek nevében a mi embereink harcolnak, hadseregünk soraiban hőseket kell szülnie és valóban szül is, akik egybeforrasztják a Vörös Hadsereget, míg az idegen ország meghódítása és kirablása eszméjének, amelynek nevében a németek a háborút tulajdonképpen viselik, a német hadseregben hivatásos rablókat kell szülnie és való-

ban szül is, akik nélkülöznek minden erkölcsi alapot és szétbomlasztják a német hadsereget.”*

A fasiszta párt tudatosan nevelte hadseregét a rablás és fosztogatás szellemében. A fasiszta párt az idegen területek elragadásának, egész népek kiirtásának vagy rabszolgasorba döntésének szükségességét hirdette.

Példátlan kegyetlenségeket, tömeggyilkosságokat, erőszakot és rablást alkalmaztak a hitleristák mindenütt, különösen a szovjet lakossággal szemben. A hitleri hadsereg erkölcsi rothadása elérte tetőpontját.

Csakhowy a fasiszta hadsereg erkölcsi züllése, a Szovjetunió elleni háborúban alkalmazott véres kegyetlenkedések homlokegyenest ellenkező eredményekhez vezettek, mint amilyeneket a fasiszta terület-rablók akartak és elvártak. A hitleri hadsereg elkerülhetetlen pusztulásának egyik főoka erkölcsi züllöttsége volt.

A békés lakosság, asszonyok, öregek és gyermekek kiirtása nem félelmet, hanem mérhetetlen gyűlöletet keltett a hitleristákkal szemben az egész szovjet nép, az egész haladó emberiség körében. Az ellenségnek ez a gyűlölete óriási szerepet játszott a Vörös Hadsereg győzelemért vívott harcában.

A következő állandóan ható tényező, amelyre Sztálin elvtárs utal, a *hadosztályok száma és minősége*. A hadsereg létszáma és katonai tulajdonságai mindig jelentős mértékben meghatározták a háború kimenetelét. A hadsereg létszáma az illető ország embertartalékától függ. Ezzel szemben az erkölcsi szellem minősége a nép politikai képzettségétől és katonai hagyományaitól, az adott ország társadalmi és államrendjétől függ.

A Szovjetunió mind hadosztályainak számát, mind

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédó Háborújáról. Szikra 1949. 19. old.

pedig minőségét tekintve fölényben volt Németországgal szemben. Azok a hatalmas veszteségek, amelyeket a hitleri hadsereg a háborúban szenvedett, elkerülhetetlenül magukkal vonták a német tartalékok gyors kiapadását. A többízben elrendelt általános mozgósítások sem mentették meg a hitleri hadsereget a végső pusztulástól.

Ugyancsak állandóan ható tényező a *hadsereg fegyverzete*. A technika, főként a gépesített technika alkalmazása rendkívül fontos szerepet játszik a korszerű háborúban, minthogy a korszerű háború a motorok háborúja. Tankok, repülőgépek, önjáró lövegek képezik a jelenlegi hadseregek döntő fegyverzetét.

A sztálini ötéves tervek élenjáró ipari országgá változtatták hazánkat. Annak ellenére, hogy Németország a háború folyamán felhasználta szinte egész Európa iparát, a Szovjetunió rövid időn belül felszámolta a hitleri hadseregnek tankok és repülőgépek terén elért számbeli fölényét. Országunk magas fejlettségű műszaki tudománya lehetővé tette, hogy olyan fegyverzetet gyártsunk, amely már a háború legelejétől fogva összehasonlíthatatlanul jobb minőségű volt a német fegyvereknél.

Ezenkívül a korszerű technika széleskörű alkalmazása országunkban megteremtette a szükséges alapot a technikailag képzett katonai káderek kiképzéséhez.

Végül Sztálin elvtárs még egy rendkívül fontos, állandóan ható tényezőre utalt: a *hadsereg parancsnoki karának szervezőképességére*.

A haladó célú háborúk és forradalmak idején mélyrehatóan és sokoldalúan megnyilatkozik a hadvezérek aktív tevékenysége és tehetsége. A tábornokok és tisztek szervezőképessége nem csupán a különleges katonai kiképzéstől függ, hanem a hadsereg jellegétől, a hadvezetés elméletétől, a hadsereg stratégiájától és taktikájától is. A korszerű háború különleges követelményeket támasztott a szovjet táborno-

kokkal és tisztekkel szemben. Megkövetelte tőlük, hogy meg tudják szervezni a sokféle fegyvernem pontos összmunkáját, a hadsereg fennakadás nélküli el-látását.

A Szovjet Hadsereg tisztjei és tábornokai egy új-típusú hadseregnek, a szocialista állam hadseregének képviselői. A Honvédő Háború magasztos céljától lel-kesítve, a leghaladóbb haditudománytól, a sztálini stra-tégiától vezéreltetve, teljes nagyságában és mélysé-gében kibontakoztatták szervezői képességeiket; a tör-ténelemben páratlanul álló példát mutattak a hadve-zetés művészetében, fokozták a Szovjet Hadsereg fő-lényét a világ összes többi korszerű hadserege felett.

A Szovjetunió több mint három éven át egymaga tartóztatta fel a hitleri Németország és csatlósainak nyomását, egymaga viselte a háború minden terhét. Mérhetetlenül nagy, bonyolult és súlyos feladatok ál-lottak a szovjet nép előtt.

A történelemben nincs példa rá, hogy egy ország, amely a legáldatlanabb körülmények között sodródott a háborúba és mindjárt a háború első szakaszában el-vesztette termelőerőinek jelentős részét, a továbbiak-ban éles fordulattal a maga javára tudta fordítani a háború sorsát és le tudott győzni egy rendkívül erős ellenséget. Ezt a feladatot csupán a szovjet nép tudta sikerrel megoldani, a győzhetetlen Kommunista Párt vezetésével.

Lenin és Sztálin pártja mesterien kihasználta a Szovjetunió fölényét a hitleri Németországgal szem-ben. Le tudta győzni az útjában álló valamennyi aka-dályt, biztosítani tudta hazánk fokozatos előrenyomu-lását a német és japán fasizmus, imperializmus és re-akció gyűlöletes erői feletti győzelem felé. A Nagy Honvédő Háború — a legnagyobb szabású háború, mely valaha is megrázta az egész emberiséget — a Szovjetunió teljes győzelmével végződött.

A hatalmas hitleri hadigépezet, amely rövid idő

alatt leigázta az európai szárazföld valamennyi országát, ízekre bomlott. Megsemmisült az imperialista Japán hadigépezete is. A második világháborúban szertefoszlott az Egyesült Államok, Anglia és a többi tőkés állam imperialista köreinek reménye, hogy Németország és Japán segítségével sikerül, ha nem is teljesen megsemmisíteni, de mindenesetre komolyan meggyengíteni a Szovjetuniót és aláásni nemzetközi befolyását. A Szovjetunió az eddiginél is erősebben és hatalmasabban került ki a háborúból, míg a reakciós világot ismét végzetes csapás érte.

A SZOVJET TÁRSADALMI ÉS ÁLLAMREND GYŐZELME A NAGY HONVÉDŐ HÁBORÚBAN

A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborúja, amelyet a fasiszta Németország ellen vívott, megmutatta a szovjet társadalmi és államrend életrevalóságát és szilárdságát. Ez a háború minden tekintetben próbára tette népünk teljes anyagi és lelki erejét, próbára tette országunk társadalmi és politikai rendjének szilárdságát.

„A háború — mondotta Sztálin elvtárs 1946 február 9-én tartott beszédében — bizonyos értelemben vizsgának vetette alá a mi szovjet rendszerünket, államunkat, kormányunkat, a mi kommunista pártunkat és összegezte munkájuk eredményét...”*

A német fasiszta területablókkal vívott háború volt a legkegyetlenebb és legsúlyosabb háború, amely valaha is hazánkra zúdult. A második világháború folyamán a német hadsereg ereje kétszerte-háromszorta volt nagyobb, mint az 1914—1918-as imperialista háborúban. De mindezek ellenére a Szovjetunió teljes győzelmet aratott a fasiszta Németország és az imperialista Japán felett.

Győzelmünket annak az óriási méretű alkotómun-

* Sztálin. Beszéd Moszkva Sztálin-kerületének választói gyűlésén. 1946 február 9. Lásd Olvasókönyv a marxizmus-leninizmus tanulmányozására. 1. kiad. Szikra 1949. 207. old.

kának köszönhetjük, amelyet a szovjet nép végzett társadalmi és államrendjének megerősítése érdekében, a hatalom kivívásának perce óta.

Népünk áldozatos és alkotó munkája éppen azért söpört el minden akadályt arról az útról, amely országunkban a kommunizmus győzelmes felépítéséhez vezet, mert a munka nálunk becsület, dicsőség és hősiesség dolga, s az összes anyagi javakban nem a kizsákmányolókat részesíti, ahogyan ez régebben volt, hanem magukat az anyagi javak termelőit, vagyis a munkásokat, a parasztokat és a dolgozó szovjet értelmiséget.

„Sehol a világon, soha az egész történelem folyamán nem fedte fel oly szembetűnően és meggyőzően a munka a maga varázslatos erejét, mellyel átalakítja az embereket és az életet, mint ahogyan ezt az erejét napjainkban, nálunk, a munkások és parasztok országában felfedi” — mondotta Gorkij.

A Szovjetunió többek között azért aratott győzelmet a hitleri Németország és az imperialista Japán felett, mert a szovjetek országa tág lehetőségeket biztosít a népgazdaság és a kultúra valamennyi ágának gyors fejlődésére. Így tehetette meg népünk, hogy a gazdasági élet megszervezése és fejlesztése, a hadsereg képzettsége és minden egyéb téren, elenyészően rövid idő alatt túlszárnyalja Németországot és Japánt. Éppen ebben a szemellátható tényben jut megnyilatkozásra élesen a szovjet társadalmi és államrend fölénye.

Sztálin elvtárs 1946 február 9-én a Moszkva Sztálin-választókerületének választói előtt mondott beszédében kimutatta a második világháború okait és jellegét, feltárta annak a nagy győzelemnek a jelentőségét, amelyet a szovjet nép aratott a háború folyamán, majd pedig ezeket mondta: „Győzelmünk mindenekelőtt azt jelenti, hogy győzedelmeskedett a mi szovjet társadalmi rendünk, hogy a szovjet társadalmi

rend sikerrel állta ki a háború tűzpróbáját és bebizonyította teljes életképességét.”*

A szovjet társadalmi rend rendkívüli életképessége jórészt abból is adódik, hogy a történelem folyamán a Szovjetállamnak sikerült első ízben megteremteni a különböző nemzetek egymáshoz való helyes viszonyát.

A Nagy Honvédő Háború újólá igazolta, hogy a Szovjetunió egy teljesen kialakult soknemzetiségű szocialista állam, amelynek szilárdságát negirigyelheti akármelyik soknemzetiségű burzsoá állam. Győzelmünk azt jelenti, hogy „győzedelmeskedett a mi szovjet államrendünk, hogy a mi soknemzetiségű szovjet államunk kiállotta a háború minden próbáját és bebizonyította életképességét” — mondotta Sztálin elvtárs, fentebb idézett beszédében.

A szocializmust megelőző egyetlen társadalomban sem alakult és nem is alakulhatott ki a népek között olyan morális és politikai egység, olyan barátság, mint a mi országunkban. És ez volt a Szovjetunió, a szovjet társadalmi s államrend erejének és győzhetetlenségének legfőbb forrása.

Országunkban a szovjet társadalmi rend a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmének eredményeként jött létre. Csupán az Októberi Forradalomnak köszönhető, hogy Oroszország felszámolhatta évszázados gazdasági és kulturális elmaradottságát, s ezáltal biztosíthatta a szocializmus felépítéséhez szükséges feltételeket.

„Új szakasz kezdődik most Oroszország történetében — mondotta Lenin és ennek a harmadik orosz

* Sztálin. Beszéd Moszkva Sztálin-kerületének választói gyűlésén. 1946 február 9. Lásd Olvasókönyv a marxizmus-leninizmus tanulmányozására. 1. kiad. Szikra 1949. 208. old.

forradalomnak el kell vezetnie végeredményében a szocializmus győzelméhez.”*

Lenin rámutatott arra, hogy a győzelmes szocialista forradalom Oroszországban lehetővé tette, hogy megkezdjék az egész társadalmi rend gyökeres átalakítását, a szocializmus alapján. Ez az Októberi Szocialista Forradalom nagy jelentősége és történelmi lényege.

Lenin, midőn az új társadalom felépítésének útjait kijelölte, abból indult ki, hogy a szovjet társadalmi rend győzelméhez, a szocializmus győzelméhez országunkban nemcsak egy meghatározott politikai rendszer, a szovjet rendszer, hanem igen fejlett gazdasági alap is szükséges. Lenin és Sztálin pártja azt a feladatot tűzte ki maga elé, hogy a világ leghaladóbb rendszerét, a szovjet rendszert összhangba hozza a gazdasági alappal.

Anyagi alap, vagyis nagyipar (vas- és tüzelőanyagtermelés, gépgyártás stb.) nélkül és a természeti kincsek nagyméretű felhasználása nélkül még gondolni sem lehetett volna arra, hogy Szovjetország rövid időn belül ki tud lábolni a cári Oroszország évszázados gazdasági, katonai és kulturális elmaradottságából.

A cári Oroszország burzsoá-feudális rendszere pangásra, elmaradottságra kárhoztatta országunkat. Az akkori Oroszországban egyetlen burzsoá vagy kispolgári párt sem volt képes megmutatni országunknak a fejlődés új útjait. Sőt, e pártok vezetői mégcsak nem is gondolkodtak azon, hogy valamennyire is komoly változtatásokat javasoljanak országunk társadalmi és gazdasági rendjében. Egyedül pártunk, a Bolsevik Párt, Lenin és Sztálin pártja tűzte ki céljául már az Októberi Szocialista Forradalom győzelmének első

* *Lenin—Sztálin. Az Októberi Forradalomról. Szikra 1949. 6. old.*

napjaitól kezdve, hogy gyökeresen megváltoztassa Oroszország fejlődésének történelmi útját és technikai, gazdasági téren a világ első államává tegye, vagyis, hogy országunk a legrövidebb időn belül leküzdje gazdasági elmaradottságát és gazdasági téren is túlszárnyalja az élenjáró országokat.

A Bolsevik Párt már a forradalom első napjaitól kezdve kiaknázza a szovjet hatalomnak, ennek a valódi néphatalomnak minden előnyét, leküzdött minden nehézséget, mely az útjába került, hogy elszánt harcot folytathasson az ország gazdasági újjászületéséért. A Párt hozzálátott, hogy megszervezze a nép alkotóerőit, amelyek biztosítják a szocialista társadalom termelőerőinek további fejlődését és a munka termelékenységének emelkedését.

A Bolsevik Párt megtette az előkészületeket a társadalmi gazdaság szervezetének teljes átépítésére, s arra irányította erőit, valamint a néptömegek erőit és tevékenységét, hogy megvalósítsa a szocializmus nagy eszméit, megvalósítsa hazánkban a szocialista építés terveit, amelyeket Lenin vázolt fel *A Szovjethatalom soronlevő feladatai* című cikkében és egyéb műveiben. A polgárháború kitörése azonban megakadályozta, hogy haladéktalanul megkezdhessék a gazdasági építés lenini terveinek megvalósítását.

Élete első éveiben az a súlyos feladat hárult a fiatal Szovjetköztársaságra, hogy visszaverje az orosz fehérgárdistákkal szövetkezett külföldi intervenciók támadását.

A Szovjetköztársaság győzelmesen került ki a szocializmus ellenségeivel vívott kemény küzdelemből. A szovjet nép megvédte a Nagy Októberi Forradalom vívmányait: szabadságát, becsületét és függetlenségét.

Miután népünk sikeresen elhárította országunkról az imperialisták támadását, hozzálátott a népgazdaság helyreállításához, amelyet az imperialista és a

polgárháború évei rombadöntöttek. Bonyolult nemzetközi és belső viszonyok között, lépésről-lépésre erősítették meg szocialista államunkat a szovjet emberek: minduntalan vissza kellett verniök azokat a támadásokat, amelyeket az Egyesült Államok, Anglia és egyéb államok pénzmágnásai, valamint ügynökei, a trockisták, buharinisták, burzsoá nacionalisták és a szovjet társadalmi s államrend egyéb ellenségei indítottak országunk ellen. Az első világháború és az intervenció után olyan lendülettel folyt a gazdasági élet helyreállítása a Szovjetunióban, amely felülmúlta a tőkés országok gazdaságának háborúutáni helyreállítását.

*

Miben áll tehát a szovjet rendszer és a szocialista népgazdasági rendszer ereje és fölénye a burzsoá rendszer és a tőkés gazdasági rendszer fölött, mely teljes nagyságában mutatkozott meg az egész világ előtt, a szovjet nép Nagy Honvédő Háborújában? Ez az erő, ez a fölény abban van, hogy országunkban a politikai hatalom nem a kizsákmányolók, hanem a dolgozók kezében van, hogy a Szovjetállam az egész nép érdekeit szem előtt tartva irányítja gazdaságának fejlesztését.

A szocialista társadalmi rendszert termelési módja határozza meg, amelyben a termelőerők és a termelési viszonyok teljes egységben vannak.

Sztálin elvtárs azt tanítja, hogy a szovjet társadalom fejlődésében a termelési mód, a termelőerők fejlődése képezi a döntő és főerőt.

A szocialista termelési viszonyok — amelyeket Sztálin elvtárs mint a „kizsákmányolástól megszabadult dolgozók bajtársias együttműködésének és kölcsönös szocialista segítségének viszonyát”* jellemzett — társadalmunk építése kommunista módszerének sza-

* Sztálin. A leninizmus kérdései. Szikra 1950. 659. old.

kadatlan fejlődésében, a szocialista munkaverseny s annak legmagasabb formája: a Sztahanov-mozgalom kibontakozásában jutnak közvetlen kifejeződésre.

A szovjet társadalmi rendszer termelési viszonyainak alapja: a termelési eszközök társadalmi, szocialista tulajdona.

„A SzSzKSz gazdasági alapját a gazdaság szocialista rendszere és a munka- és termelési eszközök szocialista tulajdona alkotják...” — mondja a Szovjetunió Sztálini Alkotmánya. (4. cikkely.)

Ellentétben a kapitalizmussal, amelynek gazdasági alapja a tőkés magántulajdon, ahol a munka- és termelési eszközök a kizsákmányolók kezében összpontosulnak — a Szovjetunióban minden munka- és termelési eszköz: a föld, a nehéz- és könnyűipari üzemek, bányák, posta és közlekedés, bankok, gépállomások, szovhozok, a lakóházak túlnyomó része, a községi vállalatok — mind a munkásosztály és a dolgozó paraszti tömegek tulajdonában vannak.

A burzsoázia tudós lakájai fáradságot nem kímélve igyekeztek „tudományosan” bebizonyítani a magántulajdon elvének fölényét és gyalázni a társadalmi tulajdon elvét. Csakhogy ezek a fáradozások és bizonygatások semmire sem vezettek. Nélkülözték a szilárd talajt, a tudományos alapot. Immár bebizonyosodott a gyakorlatban is, hogy amíg a magántulajdonon alapuló gazdasági rendszerben az ösztönös erők vak játéka folyik és konkurrencia tombol, aminek elkerülhetetlenül túltermelési válság, munkanélküliség stb. a következménye, addig a társadalmi tulajdonon alapuló gazdasági rendszerben éppen ellenkező a helyzet: a társadalmi tulajdon szerves egésszé egyesíti a gazdaságot, alapul szolgál a nép morális és politikai egységének megteremtésére, a gazdaság olyan tökéletes megszervezésére, amely megvédi a munkásosztályt és a dolgozó tömegeket a túltermelési válságtól s a munkanélküliségtől.

Ellentétben a termelési eszközök magántulajdonával, amely haszonlesést, mások rovására való egyéni érdekhajhászást, embernek ember általi kizsákmányolását szüli — a szocialista társadalmi tulajdon az egyén és a társadalom érdekközösségének alapja, olyan alap, amelyből a nép közös érdekeinek felismerése, a társadalmi haladás e hatalmas hajtóereje fakad. A Szovjetunióban az egyéni érdekek teljesen megégyeznek a társadalom érdekeivel.

Ezért van az, hogy a szocializmusban minden egyes dolgozónak érdeke a társadalmi tulajdon gyarapítása és gazdagítása, a munka termelékenységének emelése, a termékek mennyiségének növelése és minőségének javítása.

A szocialista rendszerben a termelőerők növekedése egyúttal a dolgozók jólétének emelkedését, technikai ismereteik, kultúrájuk, politikai tudatosságuk fejlődését is jelenti. És amikor a szocializmus burzsoá kritikusai azt igyekeztek bizonyítani, hogy a magántulajdon eltörlésével, a konkurrencia és az egyéni vállalkozókedv eltűnésével semmivé foszlik az egyéni energia, a versengés, a bátor kezdeményezés, Lenin felfedte, mennyire tarthatatlanok ezek az állítások:

„A szocializmus nemcsak nem fojtja el a versenyt, — írta — ellenkezőleg, először teremti meg annak lehetőségét, hogy a versenyt valóban széles, valóban tömeg-méreteken alkalmazzák, hogy valóban a dolgozók többségét vonják be az olyan munkába, ahol megmutathatják, hogy mit tudnak, ahol kifejleszthetik képességeiket, ahol megnyilvánulhatnak azok a tehetségek, amelyek a népben, e frissen buzgó forrásban megvannak és amelyeket a kapitalizmus ezer és ezer, millió és millió esetben eltiport, elnyomott és elfojtott.”*

A Szovjetország egész története, de különösen a

* Lenin. Válogatott művek. 2. köt. Szikra 1949. 293. old.

néptömegek alkotó kezdeményezése és politikai aktivitása meggyőzően bizonyítja Lenin tételének igazát.

A szovjet társadalmi rend abban különbözik a nem-szovjet társadalmi rendtől, hogy lehetővé tette a Szovjetunió termelőerőinek tudományosan kidolgozott, egységes terv alapján való legteljesebb kiaknázását.

A szocializmus megsemmisíti a termelés anarchiáját, és megteremti a munka tervszerű szervezését, az egész államra kiterjedő méretekben. A Szovjetállamnak egyik legfontosabb funkciója éppen a népgazdaság fejlesztésére irányuló tervek kidolgozása és a tervek teljesítéséhez szükséges népi erők és eszközök megszervezése.

„A SzSzkSz gazdasági életét az állami népgazdasági terv szabja meg és irányítja a közvagyon növelése, a dolgozók anyagi és kulturális színvonalának szakadatlan emelése, a SzSzkSz függetlenségének erősítése és védőképességének fokozása érdekében.”*

A kis és gyenge népek leigázásán alapuló kapitalista rendszerrel ellentétben, a Szovjetunióban a szocialista rendszer nemcsak a kibékíthetetlen ellentmondásoktól mentes, hanem a nemzetiségek közti ellenségeskedéstől is. A munkások és parasztok szocialista állama tevékenységében kifejezésre juttatja a multban elnyomott valamennyi nép érdekeit és megvalósítja célkitűzéseiket. Ezért támogatják hatékonyan a szovjet emberek államukat, ezért erős és szilárd a szovjet rendszer. A kapitalizmus felszámolása nélkül a nemzeti-ségi kérdést megoldani nem lehet. „A kapitalizmusban — írta Lenin — a nemzetiségi (és általában a politikai) elnyomást megszüntetni *nem lehet*. Ehhez az osztályokat *kell* megsemmisíteni vagyis be kell vezetni a szocializmust.”**

A szocializmus valóban népi rendszer. A kapita-

* A Szovjetunió Alkotmánya. 11. cikkely.

** Lenin Művei. 4. kiad. 22. köt. 311. old. (oroszul).

lizmus viszont olyan rendszer, amely alapjaiban ellenséges a dolgozók érdekeivel.

A szocialista gazdasági rendszer új erőket és forrásokat tárt fel, amelyek döntő hatást gyakoroltak a gazdasági fejlődés jellegére, lendületére, főleg pedig ütemére. A Szovjetunió a gyorsíramú gazdasági fejlődés utólérhetetlen mintaképe. A Szovjetunió gazdasági fejlődésének gyors irama következtében vált lehetővé, hogy a szovjet nép igen magasra emelhette a termelés színvonalát. Csakhogy a Párt nem érhetette be ennyivel, mivel országunk továbbra is elmaradott, agrárország volt még. A Pártot terhelte teljes súlyával az a feladat, hogy országunkat ipari országgá, a tőkés országoktól független ipari hatalommá fejlessze.

Az ország szocialista iparosításáért, a szocializmus győzelméért vívandó küzdelem lett Pártunk központi feladata. Sztálin elvtárs a XIV. Pártkongresszuson tartott beszédében megmondta, hogy országunkat agrárországból olyan ipari országgá kell változtatnunk, amely képes saját erejéből előállítani a szükséges ipari felszerelést. Ez képezte Pártunk fő irányvonalának alapját.

Az iparosítás eredményeként megteremtettünk sok olyan iparágat, amelyek közül egy sem volt meg a cári Ororszországban. Építettünk gép-, szerszámgép-, autógyárakat, vegyi és kohászati műveket, traktor- és kombájngyárakat és még sok más üzemet. De az egyéni parasztgazdaság, elmaradott technikájával és özönvízelőtti földművelési módszereivel nem tudta kielégíteni az ország egyre növekedő élelmiszer- és nyersanyagszükségletét, nem tudta kiemelni a parasztságot a nyomorból, műveletlenségből, a kulák igájából. A szocializmus építésének és a dolgozó parasztságnak életbevágó érdekei megkövetelték a nagyüzemi mezőgazdasági termelés megteremtését, amely képes a korszerű technika alkalmazására.

Pártunk több kongresszuson és konferencián fog-

lalkozott az ország gazdaságának helyreállításával és további fejlesztésével. A SzK(b)P XIV., XV., de különösen a XVIII. Kongresszusának határozatai mozgósították az egész Pártot és az egész szovjet népet, hogy megoldják a főfeladatot — túlszárnyalni gazdasági téren az élenjáró tőkés országokat.

A SzK(b)P XVIII. Kongresszusán Sztálin elvtárs programot adott, hogyan szüntethetjük meg elmaradottságunkat gazdasági tekintetben, vagyis abban a tekintetben, hogy ipari termelésünkben mennyi jut egy főre. „Mire van szükség ahhoz, hogy a Szovjetunió gazdaságilag túlhaladja a főbb kapitalista országokat? Mindenekelőtt — mondotta Sztálin elvtárs — komoly és törhetetlen haladniakarássra és áldozatkészségre van szükség, komoly tőkebefektetésekre szocialista iparunk minden irányú kifejlesztése érdekében.”*

Lenin és Sztálin elgondolásait — amelyek szerint lehetséges és szükséges a szocializmus felépítése a Szovjetunióban, s az elmaradott Oroszországot erős nagyhatalommá kell tenni — sikerrel valósítottuk meg. A háborúelőtti sztálini ötéves tervek eredményeként országunk mintegy tizenhárom év alatt gyökeresen átalakult és erős szocialista nagyhatalommá vált, amely korszerű nagyiparral és szocialista mezőgazdasággal rendelkezik.

A háborúelőtti sztálini ötéves tervek folyamán megteremtettük az új, szocialista gazdasági rendszert, amely az egész világot bámulatba ejtette erejével és életrevalóságával, amely mentes a válságoktól és a munkanélküliségtől, amely megállás nélkül halad a termelőerők növekedésének útján.

A Szovjetunió nagyiparának termelési színvonala 1937-ben 8,5-szeresen, 1940-ben pedig 12-szeresen múlta felül az 1933. évi színvonalat.

Sztálin elvtárs 1946 február 9-i beszédében na-

* Sztálin. A leninizmus kérdései. Szikra 1950. 682. old.

gyon kifejező számokat hozott fel, amelyek jól jellemzik, hogyan növekedett a termelés a Szovjetunió főbb iparágaiban, a forradalomelőtti Oroszország termeléséhez képest.

1913-ban országunkban 4 millió 220 ezer tonna *öntöttvasat*, 4 millió 230 ezer tonna *acélt*, 29 millió tonna *szenet*, 9 millió tonna *kőolajat*, 21 millió 600 ezer tonna *árugabonát* és 740 ezer tonna *nyersgyapotot* termeltek.

Ilyenek voltak országunk anyagi lehetőségei, amelyekkel az első világháborúba lépett. 1940-ben viszont így alakult országunk termelése: 15 millió tonna *öntöttvas*, vagyis közel négyszer annyi mint 1913-ban; 18 millió 300 ezer tonna *acél*, vagyis négy és félszer annyi mint 1913-ban; 166 millió tonna *szén*, vagyis öt és félszer több mint 1913-ban; 31 millió tonna *kőolaj*, vagyis három és félszer annyi mint 1913-ban; 38 millió 300 ezer tonna *árugabona*, vagyis 17 millió tonnával több mint 1913-ban; 2 millió 700 ezer tonna *nyersgyapot*, vagyis három és félszer annyi mint 1913-ban. A Szovjetunió termelésének fejlődését jellemezve Sztálin elvtárs a következőkre mutatott rá Moszkva Sztálin-választókerületének választói előtt mondott beszédében 1946 február 9-én:

„A termelés ilyen hallatlan növekedését lehetetlen az ország egyszerű és szokásos fejlődésének tartani a haladás útján az elmaradottságból. Ez ugrás volt, amellyel Hazánk elmaradott országból élenjáró országgá, agrárországból ipari országgá lett.”*

A szovjet társadalmi rendszer nagy eredménye volt ez. Nemcsak abban mutatkozott meg a szovjet gazdasági rendszer előnye a tőkés gazdasági rendszerrel szemben, hogy a szovjet hatalom évei folyamán sokszorosán emelkedett az iparcikkek terme-

* Olvasókönyv a marxizmus-leninizmus tanulmányozására. 1. kiad. Szikra 1949. 211. old.

lése. A leglényegesebb dolog itt az ország iparának és mezőgazdaságának teljesen új technikai alapokon történt felépítése volt. A szovjet ipar és kolhoz-földművelés most új, technikai téren a legkorszerűbb viszonyok között dolgozik. Az új iparágak, különösen a hadiipar megteremtése megerősítette a szocializmus országának katonai és gazdasági hatalmát, biztosította az ország felkészülését az aktív védelemre.

A Szovjetállam mindig nagy gondot fordított és fordít ma is a fegyveres erők hatékonyságának fokozására, technikai felszerelésére. Népünk óriási erőfeszítések árán, már a Nagy Honvédő Háború előtt megteremtette a Szovjet Hadsereg rendíthetetlen erejének anyagi alapjait. Új honvédelmi ipart hoztunk létre, új repülőgép-, harckocsi-, ágyú-, lőszer-, gépfegyver- stb. gyárak épültek. A kapitalista környezet viszonyai között ezt követelték meg a Szovjetunió honvédelmi érdekei.

A sztálini ötéves tervek éveiben nagyon jól kiaknáztuk az északi vidékek, az Ural, Szibéria, Távolkelet, Közép-Ázsia, Kazahsztán óriási kincseit. Oroszország multban elmaradott területei most az ország nagy iparvidékeivé váltak. Megteremtettük az ipart, új vasútvonalakat építettünk, amelyek a Szovjetunió legtávolabbi zugait is összekötik hazánk központjával. A szovjet rendszer által teremtett feltételek között gyors iramban fejlődtek és izmosodtak országunknak a cárizmus idején elmaradott és elhanyagolt vidékei. Évről-évre fejlődött és erősödött hazánk.

A szocializmus győzelme a Szovjetunióban, valamint azok a változások, amelyeket ez a győzelem előidézett a szovjet társadalom osztályszerkezetében — a tőkés osztályok felszámolása, változások, amelyek a munkásosztály, a parasztság és az értelmiség ment keresztül, valamint a munkások, parasztok és értelmiségiek szoros együttműködésének megteremtése — mindez hatalmas mértékben megerősítette hazán-

kat. Ez a nagy erő a Sztálini Alkotmányban jutott kifejezésre.

A szovjet nép, Lenin és Sztálin nagy pártjának vezetésével, megteremtette mindazokat az anyagi feltételeket, amelyek államának megerősítésére, az imperialista agresszióval szemben az ország aktív védelmére szükségesek voltak.

*

A Nagy Honvédő Háború kezdetével a győzelmes szocializmus országában félbeszakadt a békés gazdasági fejlődés folyamata. Sztálin elvtárs felhívására gyors ütemben megkezdődött az ország népgazdaságának átszervezése, hogy kielégítthesse a front elsőrendű és halaszthatatlan szükségleteit. A Szovjetunióban rövid idő alatt jól működő és gyorsan fejlődő hadigazdaság jött létre, amely lehetővé tette, hogy a Szovjet Hadsereget hiánytalanul elláthassuk a szükséges fegyverzettel és felszereléssel. A fasiszta Németország ellen vívott háború teljes mértékben megmutatta a Szovjetunió szocialista gazdaságának nagy jelentőségét, erejét és életrevalóságát. 1941 telére az ellenség hatalmas területet foglalt el országunkból. Ez a terület adta a háborúelőtti egész széntermelés 63 százalékát, az öntöttvastermelés 68 százalékát, az acéltermelés 58 százalékát, az alumíniumtermelés 60 százalékát, a háborúelőtti gabonatermés 38 százalékát. Az ellenség által megszállott területen volt a Szovjetunió egész szarvasmarhaállományának 38 százaléka és sertésállományának 60 százaléka. De a szovjet nép nem tört meg azoknak az óriási veszteségeknek, rombolásoknak és a belőlük fakadó nehézségeknek hatására sem, amelyeket a hitlerista banditák okoztak. A munkásosztály, a kolhozparaszság és a szovjet értelmiség, Lenin és Sztálin pártjának vezetésével, gyorsan átalította munkáját a háborús időknek megfelelően. Már

1942 februárjára működött valamennyi áttelepített üzem.

A Szovjetunió keleti vidékein új, hatalmas építkezések folytak. Az Uralban, Szibériában és Közép-Ázsiában sok villanyerőmű épült fel, amelyek villanyerővel látták el az új építményeket, valamint az ide-telepített vas- és színesfémkohászati üzemeket.

A fasiszta német területtrablók ellen folytatott háború roppant mértékben felfokozta az Ural hadiipari teljesítményét. Ugyanis az Uralra hárult a front hadigépekkel történő ellátásának legfőbb terhe.

A történelemben ragyogó oldalt tölt be a moszkvai és tulai bolsevikok hősi harca, amelyet a fasiszták által erősen megrongált moszkvai szénmedence helyreállításáért folytattak. A széntermelés itt 1941 végére teljesen leállt, de már az 1942-es év folyamán helyreállították a moszkvai szénmedencét, amelynek széntermelése elérte a háborúelőtti színvonalat, 1943-ban pedig már túl is szárnyalta azt.

A megszállás alól felszabadított területeken gyors ütemben éledt fel a rombadöntött népgazdaság.

1942 nyaratól kezdve, vagyis a Honvédő Háború második évében a Szovjetunió hadigazdasága már fennakadás nélkül és a kellő mennyiségben látta el a Szovjet Hadsereget elsőrendű fegyverzettel.

Közlünk néhány adatot arra vonatkozólag, hogyan viszonylott az első világháború alatti Oroszország hadigazdasága a második világháborút vívó Szovjetunió hadigazdaságához. Az első világháborúban Oroszország jóformán egyáltalán nem gyártott harckocsit és repülőgépet. A Szovjetunió viszont a Honvédő Háború utolsó három évében évente több mint 30 ezer tankot és önjáró löveget és mintegy 40 ezer repülőgépet gyártott. Oroszországban az első világháború utolsó három évében, évente átlag 3900 darab löveget készítettek. A Szovjetunióban pedig a Honvédő Háború utolsó három éve folyamán évente

közel 120 ezer löveget, vagyis harmincszor annyit gyártottak.

Tüzérségünk osztatlanul uralta a második világháború csatamezőit.

„Köztudomású — mondotta Sztálin elvtárs — hogy a hitleristák a Szovjetunió elleni háborúban nemcsak Németország rendkívül fejlett iparával, de a csatlós és megszállt országok meglehetősen nagy iparával is rendelkeztek. És a hitleristák mégsem tudták megtartani a hadfelszerelés terén azt a mennyiségi fölényüket, amellyel a Szovjetunió elleni háború elején rendelkeztek.”*

A szovjet népnek a német fasiszta rablók ellen vívott Nagy Honvédő Háborújában a szovjet ipar és kolhozrendszer becsülettel állott ki minden megpróbáltatást.

A kolhozok a súlyos háborús körülmények közepette is el tudták látni gabonával a Szovjet Hadsereget és a lakosságot, el tudták látni a szükséges mezőgazdasági nyersanyaggal az ipari vállalatokat.

A fasiszta Németország elleni háború következtében rengeteg munkabíró férfit, különösen a gépesített földművelés munkásait kellett kiszakítani a mezőgazdaságból.

Jelentős mennyiségben küldtünk a frontra traktorokat, autókat és igavonó állatokat, amelyek azelőtt mind a kolhozok birtokában voltak. Az élenjáró kolhozok a háború folyamán elveszett igavonó állatállományukat úgy pótolták, hogy ökröket és kis tejhozamú teheneket fogtak be mezőgazdasági munkára. A frontra távozó férfiak helyébe nők, ifjak, iskolások léptek a falun. A kolhozban megnövekedett a teljesített munkaegységek száma: 1939-ben egy kolhozudvar

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 111. old.

átlagosan 297 munkaegységet, 1943-ban pedig 401 munkaegységet teljesített.

Jelentősen fokozódott a kolhozokban a munka termelékenység is. Nyilvánvalóvá lett, hogy a kolhozrendszer a legjobb forma a parasztság erejének mozgósítására, az ellenség feletti győzelem biztosítása érdekében. A szovjet parasztok, Sztálin elvtárs szavai szerint, „a Honvédő Háború idején a falu történetében példátlanul álló magasfokú öntudatot tanúsítottak az általános néperdekek iránt”.*

Közvetlenül a háború kezdetén indították meg a kolhoztagok harcukat a keleti és középázsiai vetésterületek kiterjesztéséért. 1941 őszén a hátszágbeli kolhozok az őszi haszonnövények vetésterületét már 1 600 000 hektárral növelték. 1942 tavaszán az ipari növények vetésterületét 203 000 hektárral, ősszel pedig az őszi haszonnövények vetésterületét 2600 hektárral növelték. 1944-ben, amikor a Don-vidék, Ukrajna és Kubany felszabadult, a vetésterület az 1943. évihez képest 7 millió hektárral nőtt. Ugyanez az irány, a termelés fokozása nyilvánult meg az állattenyésztés terén is. 1942-ben a hátszágbeli kolhozok elérték, hogy a szarvasmarhaállomány, valamint a juh- és kecskeállomány 11 százalékkal szaporodott. 1943-ban a hátszágbeli kolhozok nagyméretű segélyakciót szerveztek, amelynek keretében háziállattal látták el a felszabadított területek kolhoztagjait.

A Nagy Honvédő Háború tapasztalata megmutatta, hogy a kolhozrendszer a súlyos háborús körülmények között is becsülettel végezte el a reárált igen bonyolult feladatokat és minden lehetősége megvan rá, hogy biztosítsa a szovjet mezőgazdaság további fejlődését.

„A kolhozrendszer nélkül — mondotta Sztálin elvtárs — a kolhozok férfi és női tagjainak önfeláldozó

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 111. old.

munkája nélkül, ezt a rendkívül nehéz feladatot természetesen nem tudtuk volna megoldani. Ha ma, a háború harmadik esztendejében, hadseregünk nem szenved hiányt élelemben, ha a lakosság el van látva élelemmel és az ipar nyersanyaggal, úgy ez a tény a kolhozrendszer erejét és életrevalóságát, a *kolhozparasztság* hazafiasságát bizonyítja.*

A Honvédő Háborúban a kolhozparasztság saját államát, szeretett szovjet hatalmát védelmezte meg, a világ egyetlen hatalmát, amely szabad, jómódú és kulturált életet biztosított számára.

Sztálin elvtárs 1946 február 9-én mondott történelmi jelentőségű beszédében megemlítette, hogy azzal a győzelemmel együtt, amelyet társadalmi rendszerünk aratott, nagy győzelmet vívott ki államrendszerünk is. Ez is, akárcsak társadalmi rendszerünk, kiállotta a háború valamennyi megpróbáltatását és bebizonyította életrevalóságát.

A kétkedők azt bizonygatták, hogy a szovjet soknemzetiségű állam „mesterkélt és nem életrevaló építmény”, hogy reá is a néhai toldozott-foldozott Osztrák-Magyar Monarchia sorsa vár, amely az 1914—1918. évi világháború súlya alatt több önálló államra bomlott szét.

A hitleristák, midőn a Szovjetunió megtámadásának tervét kidolgozták, ugyancsak azt vélték, hogy a Szovjet Hadsereg első balsikerei után összetűzések kezdődnek a munkások és parasztok között, viszály robban ki a Szovjetunió népei között, felkelések törnek ki a szovjet hatalom ellen, a Szovjetunió pedig alkotóelemeire bomlik. Csakhogy ezek lázálmodatok voltak, melyek nem teljesülhettek. A hitleristák számításai teljesen kudarcot vallottak. A munkások és pa-

* Ugyanott, 112. old.

rasztok szövetsége, országunk népeinek morális és politikai egysége és barátsága nemcsak hogy kiállott mindennemű megpróbáltatást, hanem még jobban megszilárdult. A hitleristák — akik soknemzetiségű államunk szétbomlásában reménykedtek — számításai összeomlottak, mégpedig elsősorban azért, mert nem sikerült megmérgezniük vadállati fajelméletükkel a szovjet emberek tudatát. Másodszor, a hitleristák nem ismerték igazán szovjet népünk, különösen pedig az orosz nép jellemét, amely nép országunk többi népe között a Szovjetunió vezérlő ereje, amely nép oly „világos elmével, állhatatos jellemmel és türelemmel” rendelkezik (Sztálin). Harmadszor, „azok az urak nem értették meg, hogy az Ausztria-Magyarországgal való összehasonlítás nem helytálló, mert a mi soknemzetiségű államunk nem burzsoá alapon jött létre, amely nemzeti bizalmatlankodást és nemzeti ellenségeskedést szül, hanem szovjet alapon, amely ellenkezőleg államunk nemzetiségei közt a baráti érzést és a testvéri együttműködést neveli”.*

A burzsoá társadalomban fennálló nemzetiségi elnyomás alapja a termelési eszközök magántulajdona, amely visszavonhatatlanul viszálykodást szül az emberek között: a magántulajdon és a tőke szüli a nemzetiségi surlódásokat, a nemzetiségi elnyomást, ami azután kielezi az elnyomott népek nemzeti küzdelmét.

A Szovjetunió gazdag tapasztalata, a pártkongresszusoknak a nemzeti kérdéssel kapcsolatban hozott határozatai alátámasztják a marxizmus-leninizmus ama tételét, amely szerint a nemzeti kérdés végleges megoldása végső fokon a magántulajdon uralmának felszámolásával, a kizsákmányoló osztályok megsemmisítésével függ össze, amelyek a legfőbb szervezői a

* Sztálin. Beszéd Moszkva Sztálin-kerületének választói gyűlésén. 1946 február 9. Lásd Olvasókönyv a marxizmus-leninizmus tanulmányozására. 1. kiad. Szikra 1949. 209. old.

nemzetek közötti ellenségeskedéseknek és állandó bizalmatlanságnak.

Ahhoz, hogy meg lehessen nyerni a volt Orosz Birodalom elnyomott népeinek rokonszenvét és támogatását, előbb szét kellett zúzni az orosz imperializmus láncait és felszabadítani ezeket a népeket a nemzeti elnyomás alól.

Az Októberi Forradalomban az orosz nép nemcsak a maga számára vívta ki a szabadságot: segített országunk többi népének is, hogy megszabaduljon az önkényuralomtól, a földesúri és tőkés kizsákmányolástól, a nemzeti elnyomástól. Országunk népei között az orosz nép vezető szerepe történelmi alapon, az önkényuralom és a földesúri s tőkés elnyomás ellen vívott harcban, később pedig a szocialista építés folyamatában alakult ki.

Az első szovjet szocialista köztársaság (az Oroszországi Szovjet Föderatív Szocialista Köztársaság), amely az Októberi Szocialista Forradalom eredményeként jött létre, példaképpül szolgált államrendszerével országunk minden többi népének. Ez a köztársaság valóban nemzetköziségre nevelt: megteremtette azt a nagyszerű együttműködési szervezetet — a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségét, amely által kifejlődött és erősödött a szovjet hatalom. A továbbiak során, amikor országunkban megszilárdult a szocialista rendszer a népgazdaság valamennyi ágában, ez az együttműködési szervezet a szocializmus olyan vívmányait szülte, mint a szovjet társadalom morális és politikai egysége, a Szovjetunió népeinek barátsága, a szovjet hazafiság.

A Szovjetunió a soknemzetiségű állam mintaképe, „amelyben a nemzetiségi kérdés és a nemzetek együttműködésének problémái jobban vannak megoldva, mint bármely más soknemzetiségű államban”.*

* Ugyanott, 209. old.

A szovjet soknemzetiségű állam mintegy hatvan népet kovácsolt össze örök barátságba, s tág lehetőségeket biztosított a formájában nemzeti, de tartalmában szocialista kultúra fejlődésére.

A Szovjetunió megalakulása nagy távlatokat tárt a népek gazdasági és kulturális felemelkedése elé. Megteremtette valamennyi nemzetiség dolgozói együttes munkájához és egymás kölcsönös segítségéhez, kulturális kapcsolataik kiépítéséhez szükséges feltételeket. Lehetőség nyílt, hogy a leggyorsabb ütemben felszámolják a cári Oroszország örökségét: az egyes népek gazdasági és kulturális elmaradottságát, mint-hogy az ország gazdasági erőforrásait immár egyesíteni lehetett, ami megkönnyítette tökéletesebb kiaknázásukat. A Párt programot adott a népek gazdasági elmaradottságának felszámolására, a távoleső vidékeken új ipari központok létesítésére, amelyek elősegítik, hogy a parasztság a munkásosztály köré tömörüljön. Továbbá programot adott a Párt a nemzeti köztársaságok mezőgazdaságának és kultúrájának fejlesztésére is.

Sztálin elvtárs az OK(b)P X. Kongresszusán az alábbi szavakban határozta meg a nemzeti kérdés lényegét a szovjet hatalom viszonyai, ama viszonyok között, amikor a nemzetek és nemzetiségek politikai egyenjogúsága ténynévé vált:

„A nemzeti kérdés lényegét az OSzFSzK-ban az alkotja, hogy meg kell szüntetni néhány nemzetnek azt a tényleges (gazdasági, politikai, kulturális) elmaradottságát, amelyet a multból örökölt, ily módon lehetőséget nyújtva az elmaradott népeknek, hogy utolérjék Oroszország központi vidékeit, mind állami, mind kulturális, mind pedig gazdasági téren.”*

Az iparosítás volt a főeszköz a szovjet nemzeti köztársaságok elmaradottságának felszámolására, a

* Sztálin Művei. 5. köt. 39. old. (oroszul).

főeszköz gazdasági és kulturális fejlődésükre. A szocialista iparosítás eredményeként a szovjet nemzeti köztársaságokban proletárkáderek nevelődtek ki az ipar és a mezőgazdaság, a tudomány, képzőművészet és irodalom számára.

Valamennyi köztársaság népe rendkívül nagyot fejlődött mind politikai, mind ideológiai téren, emelkedett termelési és kulturális színvonalunk.

„Ma már nem azok vagyunk, akik tegnap voltunk és holnap már nem azok leszünk, akik ma vagyunk — mondotta Zsdanov elvtárs a *Zvezda* és *Leningrád* című folyóiratokról tartott beszédében. — Mi már nem azok az oroszok vagyunk, akik 1917-ig voltunk, Oroszhon sem az már és a mi jellemünk sem ugyanaz. Megváltoztunk és felnőttünk azokkal a hatalmas változásokkal együtt, amelyek gyökeresen megváltoztatták országunk arculatát.”*

A szovjet emberek saját tapasztalatuk alapján győződhetek meg róla, hogy a termelőeszközök társadalmi tulajdona: a Szovjetunió hatalmának és életrevalóságának legfőbb tényezője.

A szocialista társadalom gazdasági és kulturális életében a szovjet állam szerepét az határozza meg, hogy az állam itt mint az összes dolgozó egyetemes képviselője lép fel, képviseli valamennyi dolgozó létérdekeit.

A társadalmi rendszer erősödésével, a társadalom gazdagságának növekedésével növekszik népünk egyéni fogyasztása is.

A szocialista termelés és a szocialista kereskedelem növekedése lehetővé tette a kapitalisták, a spekulánsok felszámolását, a mezőgazdaság teljes kollektivizálása pedig a kulákság mint osztály megsemmisí-

* Zsdanov. A művészet és filozófia kérdéseiről. Szikra 1949. 130. old.

tését. Ezzel kapcsolatban gyökeresen megváltozott országunk társadalmának osztályszerkezete.

Az 1939-ben végrehajtott országos népszámlálás adataiból a következő képet alkothatjuk magunknak.

1913-ban a munkások és hivatalnokok alkották az ország lakosságának 16,7 százalékát, az önállóan gazdálkodó parasztok (kulákok nélkül) a lakosság 65,1 százalékát, a burzsoázia és a földbirtokosok a lakosság 15,9 százalékát (ide számítottuk a kulákokat is 2,3 százalékkal), a lakosság egyéb része pedig 2,3 százalék volt.

Egészen más kép alakult ki a Szovjetunióban, a szocializmus győzelme következtében. 1939-ben a városi és a falusi munkások alkották a lakosság 32,19 százalékát, a városi és falusi hivatalnokok 17,54 százalékát, a kolhoztagok és a szövetkezetekbe tömörült kisiparosok 46,9 százalékát, az egyénileg gazdálkodó parasztok és önálló kisiparosok a lakosság 2,6 százalékát, társadalmi csoportját nem tüntette fel 0,73 százalék, nem dolgozik 0,04 százalék.

Ezek a számok azt mutatják, hogy országunkban a szocializmus győzelme eredményeként csupán a munkásosztály, a parasztság és az értelmiség maradt meg. De ez a három társadalmi csoport is gyökeres változáson ment át. Sztálin elvtárs a Szovjetunió Alkotmánytervezetéről 1936-ban mondott beszédében rámutatott, hogy a Szovjetunió proletariátusa teljesen új osztállyá, új munkásosztállyá fejlődött, az ország urává vált. A parasztság, amely felhagyott az elaprózott, kiskgazdálkodással, a maga többségében hordozója lett az élenjáró technikán alapuló és megszervezett kollektív gazdálkodási formának. Az értelmiség pedig, amely azelőtt túlnyomó részt a kizsákmányoló osztályok tagjaiból került ki és a tőkéseket szolgálta, most munkások és parasztok gyermekeiből áll. Létrejött a szovjet társadalom morális és politikai egységének alapja, mérhetetlenül megerősödött a szovjet állam.

Sztálin elvtárs már 1939 márciusában, a XVIII. Pártkongresszuson így jellemezte a Szovjetunió belső helyzetének megszilárdulását:

„Az ország társadalompolitikai fejlődésének terén legfontosabb vívmányként kell elismerni a lefolyt időszak alatt a kizsákmányoló osztályok maradványainak végleges felszámolását, a munkások, parasztok és az értelmiség egybeforrását egységes munkafrontba, a szovjet társadalom morális és politikai egységének megerősítését, az országunk népei közti barátság megerősödését és mindennek eredményeképpen — az ország politikai életének teljes demokratizálódását, az új Alkotmány megteremtését.”*

A munkások, parasztok és értelmiségiek baráti együttműködésének nagy példaképe a szovjet társadalom. A szovjet emberek milliói, testvéri segítséget nyújtanak egymásnak, s egyetlen nagy közös ügyön munkálkodnak: a kommunista társadalom felépítésén.

A szovjet társadalom morális és politikai egységéből fakad a szovjet állam ereje és győzhetetlensége, s ez az egység „a legjobb biztosíték hazánk további növekedésére és felvirágozására, ez a biztosíték arra, hogy a kommunizmus győzedelmeskedik országunkban.”**

A Szovjetunióban egy családdá forrott össze valamennyi szovjet ember, függetlenül társadalmi helyzetétől, faji és nemzeti hovatartozásától.

A szovjet társadalom morális és politikai egysége világosan megnyilatkozik a nép és a Kommunista Párt összeforrásában. A nép szereti pártját, amelyet élcsapatának, érdekei képviselőjének tart.

A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújának éveit megmutatták az egész világnak, hogy győzhetetlen az

* Sztálin. A leninizmus kérdései. Szikra 1950. 678. old.

** A SzK(b)P XVIII. Kongresszusának gyorsírói jegyzete 648. old. (oroszul).

a nép, amely kivívta szabadságát és felépítette a szocializmust, az a nép, amelyet a munkásosztály forradalmi pártja: a Kommunista Párt vezet. A Bolsevik Párt a mi népünk esze, becsülete, lelkiismerete.

A Szovjetunió valamennyi győzelme abból fakad, hogy országunkat a Bolsevik Párt és vezérünk, Sztálin elvtárs vezeti.

Sztálin elvtárs mondotta: „A szovjet népet vezető és irányító erő, a békés építés és a háború napjaiban egyaránt, Lenin pártja, a bolsevik párt volt.”*

Sztálin elvtárs a következőképpen jellemezte 1946 február 9-én mondott beszédében a kommunisták és a pártonkívüliek egységét a szocialista társadalomban: „Egységes közösségben élve, együtt küzdöttek országunk hatalmának megszilárdításáért, együtt harcoltak és hullatták vérüket a frontokon hazánk szabadsága és nagysága nevében, együtt kovácsolták és kikovácsolták a győzelmet országunk ellenségei felett.”**

A Szovjetunió népeinek barátsága komoly szerepet játszott abban a győzelemben, amelyet a szovjet nép aratott hazája ellenségei felett: ez a barátság példátlan mértékben erősítette és szilárdította meg országunkat és fegyveres erőinket. A bölcs lenini-sztálini nemzetiségi politika szilárd egységbe fogta össze országunk népeit.

Az oroszokkal együtt vállvetve harcoltak a hitleri Németország és az imperialista Japán ellen az összes többi szovjet népek — ukránok és belorusszok, grúzok és örmények, azerbajdzsánok és kazahok, üzbekek és tadzsikok, turkmenek és litvánok, lettek és esztek stb.

„Országunk népeinek barátsága — mondotta Sztálin elvtárs 1943 november 6-án, a Nagy Októberi Szo-

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 113. old.

** Olvasókönyv a marxizmus-leninizmus tanulmányozására. 1. kiad. Szikra 1949. 215. old.

cialista Forradalom 26. évfordulóján tartott beszédében — kiállta a háború minden nehézségét és megpróbáltatását s még jobban megedződött a szovjet embereknek a fasiszta hódítók ellen folyó közös harcában.

Ez a Szovjetunió erejének forrása.”*

A háború alatt megnyilatkozott a Szovjetunió népei közti barátság nagy ereje, a szovjet népek odaadó szeretete szocialista hazájuk, a Bolsevik Párt és Sztálin elvtárs iránt.

A Szovjetállam védelmezi meg a Nagy Októberi Szocialista Forradalom vívmányait, a Szovjetunió valamennyi népének szabadságát és függetlenségét.

„A Szovjetunió népeinek barátsága — mondotta Sztálin elvtárs azon a tanácskozáson, amelyet Tadzsikisztán és Turkmenisztán élenjáró kolhoztagjai tartottak a Párt és a kormány vezetőivel — nagy és komoly vívmány. Mert amíg ez a barátság megvan, országunk népei szabadok és legyőzhetetlenek lesznek. Senkitől sem ijedünk meg, sem belső, sem külső ellenségtől, amíg ez a barátság él és virul.”

A hitleri Németország felett aratott győzelmünk nem csupán a szovjet társadalmi és államrend, hanem az élenjáró szovjet ideológia diadala is volt.

A Szovjetuniónak a német fasiszta területrablók ellen vívott Nagy Honvédő Háborúja meghozta a szovjet nép és valamennyi szabadságszerető nép számára a győzelmet a fasiszta Németország bűnös fajelmélete felett.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 27-ik évfordulóján tartott beszédében Sztálin elvtárs megállapította:

„A hitleristák a háború folyamán nemcsak katonai, hanem erkölcsi és politikai vereséget is szenved-

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 113. old.

tek. Valamennyi faj és nemzet egyenjogúságának országunkban meghonosodott ideológiája, a népek barátságának ideológiája teljes győzelmet aratott a hitleristák vadállati nacionalizmusban és faji gyűlölködésben megnyilvánuló ideológiáján.”*

A reakciós burzsoázia ideológiája a többi népekkel, de különösen a szláv népekkel szemben táplált fajgyűlöleten alapul, az idegen országok és népek meghódításának és rabigába döntésének reakciós elméletén.

Sztálin elvtárs rámutatott, hogy a hitleristák fajgyűlöleten alapuló ideológiája és politikája — amelynek célja más népek leigázása s a fasizmus uralomra juttatása az egész világ felett — volt valójában a fasiszta állam gyengeségének forrása és egyik oka annak, hogy a hitleri rablóbanda vereséget szenvedett és összeomlott a háborúban.

Lenin és Sztálin Pártja eltökélt küzdelmet folytatott és folytat minden olyan megnyilvánulás ellen, amely a burzsoá ideológia hatását mutatja az ideológiai front különböző szakaszain.

A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának Központi Bizottsága felfedte, hogy milyen veszélyt jelent az elvtelenség és apolitikusság az irodalomban és a művészetben. Pártunknak az ideológiai kérdésekben hozott határozatai erős csapást mértek a burzsoá ideológia terjesztőire — a talajtalan kozmopolitákra, akik a rothadó burzsoá kultúra előtt hajbókoltak.

Az angol-amerikai imperialisták és ügynökeik saját aljas és álnok céljaik érdekében használják fel a kozmopolitizmust. A burzsoá kozmopolitizmusnak félreismerhetetlenül szovjetellenes jellege van s ellensége az igazi hazafiságnak.

Az 1941—1945. évi Nagy Honvédő Háború soha el nem halványuló példaképpül állította az egész világ

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 156. old.

elé a szovjet emberek hazafiságát, az egész népnek a történelemben páratlanul álló harcban és munkában egyaránt megnyilatkozó bátorságát és hősiességét.

A Nagy Honvédő Háború éveiben a munkások, kolhozparasztok, szovjet értelmiségiek, nagy családkunk minden tagja önfeláldozóan dolgozott, hogy segítséget nyujthasson a frontnak. A szovjet nép nemcsak munkájával, hanem megtakarított pénzével és egyéb javaival is segítette a Vörös Hadsereget. A háború első napjaiban a dolgozók kezdeményezésére jött létre a Védelmialap, amelyhez 1944 május 1-ig csupán készpénzben 14 milliárd rubellel, ezenkívül pedig nagymennyiségű arannyal, ezüsttel és egyéb értékekkel járultak hozzá a szovjet emberek.

Sztálin elvtárs már 1939-ben, a XVIII. Pártkongresszuson a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja Központi Bizottságának munkájáról tartott beszámolójában utalt rá, hogy a pártszervezetek ideológiai munkásságának egyik legfontosabb feladata: a szovjet hazafiság eszméinek további propagálása, ezeknek az eszméknek további megszilárdítása minden egyes munkás, kolhozparaszt és értelmiségi dolgozó tudatában.

Sztálin elvtárs az életet árasztó szovjet hazafiság magasztos eszméivel fegyverezte fel a Pártot és a népet. „A szovjet hazafiság ereje abban áll, hogy nem faji vagy nacionalista előítéletekre, hanem a népeknek a Szovjet Haza iránti lelkes odaadására és hűségére, az országunkban élő valamennyi nemzet dolgozóinak baráti szövetségére támaszkodik. A szovjet hazafiságban harmonikusan olvadnak egybe a népek nemzeti hagyományai és a Szovjetunió minden dolgozójának közös érdekei. A szovjet hazafiság nem választja el, hanem ellenkezőleg, egységes testvéri családban tömöríti országunk valamennyi nemzetét és népét. Ebben kell látnunk a Szovjetunióban élő népek megbonthatatlan és egyre szilárduló barátságának alapját. A

Szovjetunió népei ugyanakkor tiszteletben tartják a külföldi országok népeinek jogait és függetlenségét s mindig készek voltak békében és barátságban élni a szomszédos államokkal. Ebben kell látnunk államunk és a szabadságszerető népek növekvő és erősödő kapcsolatainak alapját.”*

Hogy a szovjet hazafiság magaslatán állhassunk, egész magatartásunkkal erősítenünk kell szocialista hazánkat, örködnünk kell méltósága felett mindenféle és mindennemű ellenséggel szemben, mely háború idején fegyverek erejével akarta megdönteni a szocializmus országának hatalmát és dicsőségét, béke idején pedig rágalmazással akarja ugyanezt elérni. Ehhez pedig az szükséges, hogy nagy becsben tartsuk szovjet kultúránkat, fokozzuk a szovjet emberek állami éberségét, nemzeti öntudatát és a nemzeti büszkeség érzését.

Országunkban az ideológiai munka valamennyi formája és eszköze: a sajtó, a rádió, a mozi, az irodalom, a művészet, a zene, — mind azt szolgálja, hogy a Szovjetunió dolgozóit a szovjet hazafiság szellemében, a szovjet haza iránti határtalan szeretet szellemében, a Szovjetunió ellenségeinek gyűlölete szellemében neveljük.

A kapitalizmussal ellentétben, a szocializmus megteremti az egyéni érdekek és a társadalmi érdekek tökéletes összhangját. A szovjet társadalom, amely dicsőséggel övezi hőseit, akik hozzájárultak cselekedeteikkel az egész nép ügyéhez, ugyanakkor keményen elítéli és a szocialista közösségi étellel összeférhetetlennek tartja azon emberek próbálkozásait, akik különválasztják egyéni dicsőségüket a szovjet haza dicsőségétől.

Az amerikai és angol imperialisták, valamint ügy-

* *Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 154—155. old.*

nőkeik bűnös erőfeszítéseikkel azt akarják elérni, hogy megfertőzzék a szovjet embereket a hörcsögi mohóság szellemével, az egyéni és társadalmi érdekek ellentétbe állításával, hogy ilymódon aláássák a szovjet emberek soha el nem halványuló hőstettei forrásának: a szovjet hazafiságnak erejét.

Az amerikai imperialista burzsoázia minden erejét latbaveti annak érdekében, hogy megfertőzze az Egyesült Államok imperialista terjeszkedési politikájának ellenszegülő, szabadságszerető népek tudatát. A lakosság ideológiai fertőzésének egyik módszere: az amerikai reakció hirdette burzsoá kozmopolitizmus. A kozmopolitizmus amerikai prófétái azt hirdetik, hogy a népek nemzeti önállósága, a nemzeti függetlenség, a nemzeti kultúra az idejétmúlt eszmék világába tartozik s át kell adják helyüket a „világgazdaságnak“, a „világállamnak“, a „világkultúrának és tudománynak“.

Az amerikai és angol imperialisták effajta propagandájának csak egy a célja: el akarják pusztítani a Szovjetunió és a demokratikus országok népeinek nemzeti függetlenségét és szabadságát, hogy ezáltal ők legyenek úrrá az egész világon.

Most, amikor a tőkés világban dühöng az amerikai burzsoázia által propagált állati sovinizmus és fajelmélet, rendkívüli jelentősége van a Szovjetunió ideológiai frontján valamennyi frontszakasz megerősítése érdekében a szovjet hazafiságra való nevelésnek.

A Bolsevik Párt, mely ápolja a szovjet hazafiságot, lerántotta a leplet az orosz nép „nem teljesértékűségét“ hirdető külföldi propaganda igazi lényegéről, megmutatva, hogy e propaganda tulajdonképpeni célja: az „európai műveltségű“ imperialisták rabjává tenni az orosz népet. Sztálin elvtárs megsemmisítő csapást mért a burzsoá rágalmazókra, akik csorbítani akarták a szovjet emberek méltóságát, és kiemelte,

„...hogy a tőke láncaitól megszabadult legutolsó szovjet polgár is magasabban áll, mint bármely külföldi magasállású hivatalnok, aki vállán hordja a kapitalista rabság igáját...”*

A szovjet emberek megsemmisítő csapást mértek az orosz nép „nem teljesértékűségéről” szóló burzsoá legendára, megmutatva, hogy éppen a Szovjetunió a támasza a világ civilizációjának és az egész világ haladásának.

Szovjet hazafinak lenni annyit jelent, mint: könyörtelen harcot vívni a kozmopolitizmus mindennemű és mindenfajta megnyilvánulása ellen, megőrizni a szovjet ember hazafiúi méltóságát, mélyen tisztelni az orosz nép és országunk többi népeinek nagy forradalmi, harci és kulturális hagyományait, küzdeni a hazai tudomány és kultúra elsőbbségéért, kemény csapást mérni minden olyan kísérletre, amely csorbítani akarná a nagy orosz nép és a többi szovjet népek méltóságát, becsületesen munkálkodni a haza javára.

Ma országunk egész területén, Kalinyingrádtól a Csendes-óceán partjáig, Távolészaktól a pamíri bércekig, a gyárakban és üzemekben, kolhozokban és szovhozokban, a közlekedésben, az építkezéseken, a laboratóriumokban — mindenfelé azon fáradoznak a szovjet hazafiak, hogy határidő előtt teljesítsék a háborúutáni ötéves tervet. Nap mint nap növekednek és szaporodnak a szovjet emberek hazafias hőstettei az építőmunka frontján.

A szocialista munkaverseny új formái alakultak ki az iparban, új forrásokat találtak az iparon belüli felhalmozásra, elszánt harc folyik a munka termelékenységének fokozásáért, az egyes cikkek önköltségének csökkentéséért, minőségének javításáért.

Országunkban a szocialista munkaverseny olyan iskolává vált, amely száz- és ezerszámra neveli az

* Sztálin. A leninizmus kérdései. Szikra 1950. 695. old.

ipar hírneves újtóit, amely ékesen bizonyítja, milyen gonddal munkálkodik a szovjet munkásosztály, a Szovjetunió összes dolgozója hazája hatalmának további erősítésén, a háborúutáni ötéves terv határidő előtti teljesítésén.

Az új ötéves terv gazdasági és politikai főfeladata: újjáépíteni az ország háborús kárt szenvedett területeit, visszaállítani az ipar és mezőgazdaság háborúelőtti színvonalát, majd jelentős mértékben túlszárnyalni ezt a színvonalat.

A háborúutáni sztálini ötéves tervnek már az első évében újjáépítettünk és működésbe helyeztünk 800 állami vállalatot. Egész iparunk 1947. évi össztermelése az 1946. évi termeléshez képest 22 százalékkal emelkedett. 1948-ban iparunk 27 százalékkal növelte termelését az 1947-es teljesítményekhez képest és 18 százalékkal haladta túl a háborúelőtti színvonalat. A mezőgazdaságban a bruttó gabonatermés 1948-ban 115 millió tonna fölé szökött és kishíján elérte a háborúelőtti színvonalat. A gabonafélék átlagtermése azonban túl is haladta a háborúelőtti színvonalat.

1949 júliusában hozták nyilvánosságra azokat az eredményeket, amelyeket a Szovjetunió népgazdaságának helyreállítására és fejlesztésére irányuló állami terv teljesítésében az 1949. év II. negyedében értek. Ezek az eredmények azokról a nagy sikerekről tanúskodnak, amelyeket a Szovjetunió népgazdaságának szakadatlan fejlődése és a szovjet népek anyagi és kulturális életszínvonalának emelkedése terén elértünk.

1949 júliusában az ipar átlagos napi össztermelése 41 százalékkal volt magasabb a háborúelőtti 1940-es év színvonalánál.

A kolhozokban, szovhozokban és az egyéni gazdálkodást folytató parasztok földjén az 1949. évi termés vetésterülete, előzetes adatok szerint, mintegy

hatmillió hektárral volt nagyobb az 1948. évi vetésterületnél.

1949 első felében a mezőgazdaság másfélszer annyi traktorhoz és teherautóhoz jutott, mint az 1948. év ugyanazon ideje alatt.

A kolhozok állatállománya a következő szaporodást mutatta 1948 július elseje és 1949 július elseje között: szarvasmarhák — 20 százalék, ebből tehenek — 24 százalék; sertések — 79 százalék; kecskék — 11 százalék.

Az új lakásépítkezések 1949 első felében 138 százalékos emelkedést mutattak 1948 első feléhez képest. Az állami és szövetkezeti kereskedelmi hálózat kiskereskedelmi áruforgalma 1949 második negyedében 19 százalékkal emelkedett az 1948. év második negyedéhez képest, amikor már ugyancsak nagy volt a lakosságnak eladott élelmi- és egyéb cikkek összmenyisége.

„... A mi rendszerünk, a szovjet rendszer — tanítja Sztálin elvtárs, — olyan lehetőségeket nyújt nekünk a gyors haladásra, amelyenekről nem álmodhat egyetlen burzsoá ország sem.”

A háborúutáni ötéves terv határidő előtti teljesítése ismételten bizonyítja ország-világ előtt, hogy a szovjet társadalmi és államrend összehasonlíthatatlanul erősebb és életrevalóbb, mint bármely nem-szovjet társadalmi és államrend. Ugyanakkor, amikor a tőkés országok a megoldhatatlan ellentmondások mocsarában vergődnek, a szovjetek országa diadalmasan halad előre, a kommunizmus győzelme felé.

Háborúutáni ötéves tervünk szerint 1950-ben gyáraink 19,5 millió tonna öntöttvasat, 25,4 millió tonna acélt, 17,8 millió tonna hengerelt vasat fognak gyártani, bányáink és olajtelepeink pedig 250 millió tonna szenet, illetve 35,4 millió tonna kőolajat fognak ki-termelni. Ez annyit jelent, hogy az ötéves terv végére országunk 35 százalékkal több fémhez, 51 százalékkal

több szénhez fog jutni, mint 1940-ben, de a kőolajtermelés és feldolgozás terén is túl fogja szárnyalni a háborúelőtti színvonalat.

A növekvő és erősödő szocializmus új, világtörténelmi jelentőségű győzelme lesz ez a rothadt, idejétmúlt kapitalizmus felett!

Sztálin elvtárs 1946 február 9-i beszédében felvázolta azt a tervet, amely szerint a Szovjetuniónak évente 50 millió tonna öntöttvasat, 60 millió tonna acélt, 500 millió tonna szenet és 60 millió tonna kőolajat kell termelnie. „Csak e föltételek mellett mondhatjuk, — hangsúlyozta Sztálin elvtárs, — hogy hazánk minden meglepetés ellen biztosítva van. Lehet, hogy ehhez három újabb ötéves terv kell, esetleg több. De ezt meg lehet csinálni és nekünk ezt meg kell csinálnunk.”*

A szovjet embereket fűti a lelkesedés, hogy megvalósítsák ezt a nagyszerű tervet, amelyet Sztálin elvtárs tárt eléjük.

A Szovjetunió miközben újjáépíti iparát, közlekedését, mezőgazdaságát, városait és falvait, ugyanakkor önzetlen testvéri segítséget nyújt a népi demokratikus országoknak, amelyek a szocializmus felépítésén munkálkodnak. A Szovjetunió hatalmának növekedése és a népi demokratikus országok eredményei felbőszítik az új világháború szervezőit. Minden erejükkel azon fáradoznak, hogy akadályt gördítsenek a Szovjetunió eredményei elé s éket verjenek a Szovjetunió és a népi demokráciák közé.

Az amerikai és angol reakció eszköze e cél elérésében a Tito-klikk, amely felszámolta Jugoszláviában a népi demokratikus államrendszert, meghonosította a tőkés rendet és a fasiszta Gestapo-típusú rendőrzuralmat. Titónak és Rankovicsnak, e két megátalkodott

* Olvasókönyv a marxizmus-leninizmus tanulmányozására.
1. kiad. Szikra 1949. 215. old.

kémnek a segítségével szötte a Rajk-banda aljas terveit: megdönteni Magyarországon a népi demokratikus államrendet, megfosztani a magyar népet demokratikus vívmányaitól és kiszolgáltatni az imperialisták kényére-kedvére. Csakhogy ezt a bandát leleplezték és megsemmisítették: az egész világ megbizonyosodott felőle, hogy a Rajk-banda szervezői az amerikai és angol imperialisták voltak.

Országunk győzelmei a Nagy Felszabadító Háborúban mutatják a szovjet társadalmi és államrend kiemeríthetetlen életerejét, annak az ügynek a győzhetetlenségét, amelyért Lenin és Sztálin pártjának vezetésével küzdött népünk a Nagy Októberi Szocialista Forradalomban. A szovjet emberek, élükön nagy vezérünkkel, Sztálin elvtárssal, most azon munkálkodnak, hogy megszilárdítsák ezt a győzelmet és felvirágoztassák szeretett hazájukat.

A NAGY OROSZ NÉP SZEREPE A HONVÉDŐ HÁBORÚBAN

Azután a történelmi jelentőségű győzelem után, amelyet a Szovjetunió a hitleri Németország felett aratott, Pártunk és népünk vezére, Sztálin elvtárs 1945 május 24-én pohárköszöntőt mondott a Kremlben, a Vörös Hadsereg csapatparancsnokainak tiszteletére. Beszédében megemlékezett a szovjet nép, mindenekelőtt pedig az orosz nép érdemeiről a Honvédő Háborúban.

Sztálin elvtárs, midőn legelsősorban az orosz népre ürítette poharát, hangsúlyozta, hogy az orosz nép a legkiválóbb valamennyi más, a Szovjetunió kebelébe tartozó népek között. Sztálin elvtárs kiemelte, hogy az orosz nép ebben a háborúban kiérdemelte, hogy általánosan elismerjék a Szovjetunió vezető erejének országunk többi népei között.

Sztálin elvtárs nem csupán azért mondott pohárköszöntőt az orosz népre, mert ez a Szovjetunió vezető népe, hanem azért is, mert világos eszű, szilárd jellemű és türelmes.

Azok között a rendkívül súlyos megpróbáltatások között, amelyek a háború éveiben hazánknak osztályrészül jutottak, az orosz nép megőrizte rendíthetetlen bizalmát a szovjet kormány politikájának helyessége iránt és nagy áldozatokat hozott, hogy biztosítsa a német fasiszta területrablók megsemmisítését.

Az orosz népnek a szovjet kormány és a Bolsevik Párt irányában tanúsított határtalan bizalma és felmerhetetlen támogatása, mondotta Sztálin elvtárs, „annak a döntő erőnek bizonyult, amely biztosította az emberiség ellensége — a fasizmus feletti történelmi győzelmet”.*

A Nagy Honvédő Háború eseményeinek egész menete ékesen igazolja Sztálin elvtárs értékelését az orosz nép szerepéről.

A Nagy Honvédő Háborúban az orosz nép ropant erővel fejtette ki nagyszerű nemzeti hagyományát: a hódítók elleni harc hagyományát szülőföldje szabadságáért.

Dicső történelme folyamán az orosz nép nem egyszer védte meg hősieken hazája becsületét. A mongol-tatár hódítók, a német „kutyafejű lovagok”, a lengyel nemesek és svéd bárók, a napoleoni seregek ellen vívott csatákban kovácsolódtak ki az orosz nép nagyszerű hazafiúi vonásai. Az orosz nép e dicső hagyományai nyilatkoztak meg a csodálatos áldozatokra kész szovjet hazafiságban, az 1941—1945-ös évek Nagy Honvédő Háborújában.

A nagy orosz nép, a Szovjetunió összes többi népének élére állva, példát mutatott az áldozatos, valóban határtalanul odaadó, hősi harcra, szovjet szocialista hazájának becsületéért, szabadságáért és függetlenségéért.

Az 1941—1945-ös esztendőök háborúja volt országunk számára „a legkegyetlenebb és legsúlyosabb háború, amelyet valaha is átélt hazánk, történelme folyamán” (Sztálin). 1941 június 22-én tört rá hazánkra hirtetűően és váratlanul a becsstelen és álnok ellenség —

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 190. old.

a német fasizmus, amely hosszú időközön át készítette elő fegyveres erőit, gazdasági életét, hogy megtámadja a világ első szovjet szocialista országát.

A német fasizmus, amely Európának már több országát leigázta, úgy kezdte meg háborúját a Szovjetunió ellen, hogy csatlósainak segítségével támaszkodott; szövetségese volt a német fasiszta területrablóknak az imperialista Japán is, amely csupán az alkalmas pillanatot leste, hogy nyílt katonai támadást indíthasson a Szovjetunió ellen. A hitleristák, Németország és a leigázott európai országok hadiiparát felhasználva, tetőtől talpig felfegyverezték, sokezer tankkal és repülőgéppel látták el jól kiképzett hadseregüket.

A hitlerista rablóbandák támadása halálos veszedelemet jelentett a szovjet nép, a Szovjetállam számára.

Teljes nagyságában jellemezve azt a veszélyt, mely országunkat fenyegette, Sztálin elvtárs 1941 július 3-i beszédében a következőket mondotta:

„Az ellenség kegyetlen és kérlelhetetlen. Célja — verejtekünkkel öntözött földjeink elrablása, munkánkkal szerzett gabonánk és kőolajunk megkaparintása. Célja a földesurak hatalmának visszaállítása, a cárizmus visszaállítása, az oroszok, ukránok, belorusszok, litvánok, lettek, észtek, üzbekék, tatárok, moldovánok, grúzok, örmények, azerbajdzsánok és a Szovjetunióban élő többi szabad nép nemzeti kultúrájának és nemzeti önállóságának megsemmisítése, ezeknek a népeknek elnémetesítése és a német hercegek és bárók rabszolgáivá süllyesztése. Tehát a Szovjetállam életéről és haláláról, a Szovjetunió népeinek életéről és haláláról van szó, arról, hogy szabadok maradjanak-e a Szovjetunió népei, vagy pedig rabszolgaságba süllyedjenek.”*

A Szovjetunió népei ellen folytatott irtóhadjára-

* Ugyanott, 9. old.

tukban a hitleristák példátlan kegyetlenséggel támadtak rá a nagy orosz népre.

Az emberi mivoltukból kivetkőzött, ragadozó állatok sorába süllyedt hitlerista gonosztevőkben az a szándék élt, hogy leigázzák és kiirtsák a nagy orosz népet, s vele országunk összes szabadságszerető népeit.

A hitlerista emberevők szörnyeteg terveit leleplezve Sztálin elvtárs ezeket mondotta:

„És ezek az állati erkölcsű, lelkiismeretlen és becstelen emberek elég arcátlanok ahhoz, hogy a nagy orosz nemzet, Plehanov és Lenin, Belinszkij és Csernisevszkij, Puskin és Tolsztoj, Glinka és Csajkovszkij, Gorkij és Csehov, Szecsenov és Pavlov, Repin és Szurikov, Szuvorov és Kutuzov nemzetének megsemmisítésére szólítsanak fel!...*"

A hitleristák állati gyűlölettel rohantak rá mindarra, ami orosz. Az általuk ideiglenesen elfoglalt területeken elpusztították az orosz kultúra legértékesebb emlékeit. A fasiszta területtrablók lerombolták és felgyújtották Lev Tolsztoj múzeumnak berendezett birtokát, „Jasznaja Poljaná”-t, meggyalázták a nagy író sírját, kifosztották és lerombolták a Leningrád-környéki palotákat, rombadöntötték és felgyújtották Klinben a nagy orosz zeneszerző, Csajkovszkij házáat, Taganrogban pedig Csehov, a legnagyobb orosz írók egyikének múzeumnak berendezett otthonát; megsemmisítették ezeken kívül az orosz nép sok egyéb felbecsülhetetlenül értékes kincsét is.

A hitlerista klikk, amikor megindította háborúját a Szovjetunió ellen, arra számított, hogy mihelyt a német fasiszta hadsereg benyomul a Szovjetunió területére, sikerül viszályt kelteni a Szovjetunió népei között.

A német fasisztáknak a szovjet hátország ingatag-

* *Sztálin.* A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 26. old.

ságára épített álnok tervei azonban teljes kudarcot vallottak. A nagy orosz néppel az élükön, a Bolsevik Párt és Sztálin elvtárs vezetésével, országunk összes népei még szorosabban összeforrottak és egy szívvel-lélekkel, mindent elsőprő hazafias lendülettel keltek szocialista hazájuk védelmére. A német fasiszta területtrablók ellen kegyetlen csatákat vívó hősie Vörös Hadsereg első soraiban ott harcoltak a nagy orosz nép rettenthetetlen és önfeláldozó fiai. Erről tanúskodnak azok az esetek, amelyekről a Szovjet Tájékoztató Irodának már legelső jelentései is megemlékeztek.

Így például a Szovjet Tájékoztató Iroda 1941 június 25-én kiadott jelentése arról számol be, hogy az N.-i repülőrésztleg egyik parancsnoka, Jacsmenyev repülőőrnagy, noha mindkét lábán megsebesült, vonakodott kórházba menni és továbbra is teljesítette harci feladatait. Trofimov szakaszvezető, lövegparancsnok pedig olyan helyzetbe került, hogy lövegét bekerítették és a löveg irányzékszerkezete elpusztult. Ekkor a lövegéhez beosztott három sebesült harcost fedezékbe vitte, majd pedig hidegvérűen közvetlen tüzet nyitott az ellenségre. Amikor a további ellenállás már céltalanná vált (az ellenség tankjai elérték a tűzvonalat), Trofimov felrobbantotta lövegét, maga pedig ügyesen kisiklott az ellenség gyűrűjéből.

Ugyanakkor a hátszág dolgozói azzal válaszoltak az ellenség támadására, hogy megtízszerezett erővel segítették munkájukkal az arcvonalat. A szovjet nép hazafias lendülete, a munkában tanúsított tömeges hősiessége napról-napra nőtt, hihetetlen erővel tört felszínre. A Szovjet Tájékoztató Iroda 1941 június 30-án kiadott jelentése közli, hogy az Iljics nevű leningrádi gyárban jelentkezett Popov marós, aki 1940 telén sebesült meg, a reakciós finnekkal vívott háborúban. „Ilyen időkbén — mondotta Popov — nem maradhatok tovább nyugdíjas. Elég erőm és tapasztalatom van ahhoz,

hogy helyettesíteni tudjam frontra távozott bajtársaimat."

Mindjárt a háború első napjaiban visszatért az egyik Don-melléki rosztovi gyárba húsz nyugdíjas munkás: elsőrangú esztergályosok, kazánkovácsok, marósok, magformálók.

„1918-ban harcoltunk a német megszállók ellen — írják jelentkezésükben. — Most, amikor borzalmas veszély fenyegeti országunkat, nem húzódhatunk félre. Újból elfoglaljuk helyünket a gépek mellett, hogy kovácsoljuk szívünkhöz nőtt Vörös Hadseregünk, Légi-erőnk és Haditengerészetünk győzelmét."

Már a háború első napjaiban érkeztek jelentések a Szovjetunió valamennyi vidékéről, a nők között megindult hatalmas hazafias mozgalomról. Az Ordzsónikidze-gyárban több mint száz háziasszony jelentkezett, hogy helyettesítsék a frontra távozott férfiakat. Szibériából például a következőket adták hírül: Marzljakov bányász, aki a krasznojarszki határvidék egyik szénbányájában dolgozott, bevonult a Vörös Hadsereg katonájának. Felesége elhatározta, hogy felváltja férjét a bányában. Marzljakova elvtársnő már munkabá-
lépésének első napjaitól kezdve 150 százalékra teljesítette a napi normát. A frontra távozott bányászok feleségei tömegesen foglalták el férjeik megüresedett helyét.

Az ellenséges támadás láttán sem az orosz nép, sem hazánk többi népe nem rettent meg, hanem még szorosabban tömörültek a Bolsevik Párt, a szovjet kormány, hőn szeretett vezérük: Sztálin elvtárs köré.

Moszkva és Leningrád dolgozóinak kezdeményezésére már a háború első napjaiban megalakultak a nagylétszámú népfelkelő csapatok, hogy segítsék a Vörös Hadsereget.

Munkások, hivatalnokok, tudományos dolgozók, a tanulóifjúság izzó lelkesedéssel léptek be a népfelkelők hadosztályaiba vagy a rohamzászlóaljok soraiba,

hogy felvegyék a harcot az ellenséges kémekkel és felderítőkkal.

1941 július 3-i történelmi beszédében Sztálin elvtárs kifejezte a szovjet nép hatalmas erejébe vetett mély hitét.

„Erőnk mérhetetlen — mondotta Sztálin elvtárs. — Az elbizakodott ellenségnek hamarosan meg kell majd erről győződnie. A Vörös Hadsereggel együtt a munkások, kolhozparasztnok és az értelmiség százezrei indulnak háborúba a ráinktört ellenség ellen. Népünk milliói lépnek a küzdőtérré.”*

Sztálin elvtárs teljes nagyságában feltárta a szovjet nép előtt az országunkat fenyegető veszélyt, s felhívta egész népünket a hitlerista területablók elleni hősi, önfeláldozó harcra.

„A nagy Lenin, államunk megteremtője, azt mondotta, hogy a szovjet emberek elengedhetetlen alaptulajdonsága a bátorság, a merészség, a rettenthetetlenség a harcban, a készség együtt harcolni a néppel hazánk ellenségei ellen. Arra van szükség, — hangsúlyozta Sztálin elvtárs — hogy a nagyszerű bolsevik tulajdonságokat a Vörös Hadsereg, Vörös Hajóhadunk és a Szovjetunió minden népének milliói meg milliói magukévá tegyék.”**

Sztálin elvtárs felfegyverezte népünket a német fasizmus feletti győzelembe vetett törhetetlen hittel, midőn prófétai szavával kijelentette, hogy „a hitleri fasiszta hadsereget ugyanúgy szét lehet verni és szét is lesz verve, mint ahogyan Napoleon és Vilmos hadseregeit szétverték”.***

A nagy Sztálin beszéde mély visszhangra talált minden egyes szovjet ember szívében. Programot

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 12. old.

** Ugyanott, 9. old.

*** Ugyanott, 6. old.

adott ez a beszéd a hazánk becsületéért, szabadságáért és nemzeti függetlenségéért vívandó küzdelemre; ez a beszéd volt a német fasizmus feletti győzelem programja.

Az egyik moszkvai gyár lakatosa, Muravcsev elvtárs kifejezte valamennyi szovjet ember érzését és gondolatát, midőn az 1941 július 3-i röpggyűlésen ezeket a szavakat mondotta Sztálin elvtárs beszédével kapcsolatban:

„A nagy Sztálin harcba szólítja a szovjet népet a véreskező fasizmus ellen. Nincs és nem akadhat egyetlen polgár sem országunkban, aki ne válaszolna Vezérünk felhívására. Egész népünk talpraáll, hogy halálos csapást mérjen az ellenségre, egész népünk törhetetlen és hatalmas erővé egyesült a szovjet kormány, Bolsevik Pártunk és szeretett vezérünk, Sztálin elvtárs körül!”

Sztálin elvtárs beszéde után tízezrével léptek be a moszkvaiak és leningrádiak a népfelkelő csapatokba. A legsúlyosabb megpróbáltatások napjaiban, amikor a támadás váratlanságából fakadó előnyét kihasználó ellenség számbelileg fölényben lévő erejének és hadigépeinek nyomása alatt a szovjet csapatok ádáz küzdelmek közepette vonultak vissza az ország belsejébe, példátlan erővel nyilatkozott meg az orosz nép szívós és bátor szelleme, nagyszerű jellemvonásai, melyeket megedzett az országa függetlenségének védelméért vívott sokévszázados küzdelem.

A nagy orosz nép rendkívüli türelemmel viselte el azt a sok keserűséget, melyet a háború első szakaszának ideiglenes vereségei okoztak. Megőrizte rendíthetetlen bizalmát Lenin és Sztálin pártja iránt, a szovjet kormány iránt, példát mutatott a szilárdságban hazánk valamennyi népének, megőrizte meggyőződését, hogy bekövetkezik a fordulat a háború menetében és hadseregünk kivívja az ellenség felett a teljes győzelmet.

A háború első szakaszában az önfeláldozó küzdelem nagyszerű példája volt Szmolenszk, a régi orosz város 30 napos védelme. 69 napig védték rettenthetetlen bátorsággal a szovjet hazafiak Ogyesszát. A hősiesség, bátorság és szilárdság páratlan példaképe Leningrád védelme. 250 napig tartott Szevasztopolnak, az orosz fegyver dicsőségével övezett városnak hősiessége védelme.

A nagy orosz nép fiai és leányai határtalan bátorságot és kitartást tanúsítottak a német fasiszta terület-
 rablókkal vívott csatáikban. Ime egy jellemző eset a sok közül, amely még 1941 augusztusában történt. Az egyik csatában egy ellenséges tank gépfegyvertüzével feltartóztatta az egyik szovjet század előrenyomulását. Ekkor Szereda vöröskatona páratlan merészségről és találékonyságról tett tanúságot. Az ellenséges tankhoz lopózkodt, gyorsan felpattant a tetejére és egy erős baltacsapással elgömbítette a tank gépfegyverének csövét. A szovjet század rohamra indult s birtokába kerítette az ellenséges tankot. Egy másik csatában ugyanez a Szereda vöröskatona, felderítő útján, gránátköteggel felrobbantott egy ellenséges tankot, a tank gépfegyverével lelőtt húsz motorkerékpáros németet és elfogott három ellenséges katonát.

A fasiszta terület-
 rablók elleni harcokban az orosz emberek az orosz népet jellemző páratlan bátorságukkal, kezdeményezésükkel és leleményességükkel tűntek ki. Így például 1941 augusztus 9-én Lebegyev vöröskatona, aki felderítő útján ráakadt egy ellenséges telefonvezetékre, elindult a telefonvezeték mentén, felkutatta a fasiszta telefonost, megsemmisítette, magával vitte a telefonkészüléket és értékes adatokat közölt parancsnokságán az ellenségről.

Az orosz nők is példátlan hősiességről tettek tanúságot a fronton. A Nagy Honvédő Háború krónikája számtalan esetet jegyzett fel a nagy orosz nép rettenthetetlen leányainak hősi harcáról.

Így például 1941 július 24-én a következő esetről számolt be a Szovjet Tájékoztató Iroda jelentése:

„Öt súlyosan sebesült vöröskatona maradt az egyik területen, amelyet a fasiszták elfoglaltak. Klavdija Pavlova bajtársnő indult el, hogy megmentse és kórházba szállítsa a sebesülteket. Kúszva jutott el az erdő széléig, ahol a sebesült katonák rejtőztek. Klavdija Pavlova a hátára kötözte az első sebesültet. Négy kilométert kúszott így vele, míg eljutott az első vonalbeli mentőállomásra. Így mentette meg huszonnégy óra alatt mind az öt sebesültet.”

Kulikova elvtársnőt, aki betegápoló nővérként vult be a hadsereghez, gránátszilánk sebesítette meg a csatamezőn, abban a pillanatban, amint éppen egy sebesült páncéloskatonának nyújtott segítséget. Kulikova sebesülése ellenére is elküszott az erdő széléig és magához szólított két harcost. Ezek segítettek neki, hogy elszállítsa a harc mezejéről a sebesült parancsnokot. Kulikova sajátmaga részére csak akkor kért orvosi segélyt, amikor a páncélos parancsnok életét már semmi sem veszélyeztette.

Sohasem tapasztalt elszántsággal harcoltak Moszkva, Leningrád és a többi városok lakói, midőn meg kellett védeniök szülővárosukat az ellenséges repülőtámadásoktól. A német fasiszták azt tűzték ki céljukul, hogy lerombolják és felgyújtják hazánk fővárosát, Moszkvát. Moszkva lakossága bátran és hidegvérrel fogadta már az első ellenséges repülőtámadásokat is, 1941 július 22-én, 23-án. A moszkvai önkéntes légvédelmi alakulatok rettenthetetlenül, gyorsan és nagy szakértelemmel oltották el a gyújtóbombákat.

1941 októberének mindörökre emlékezetes borzalmas napjaiban, amikor az ellenségnek óriási veszteségek árán sikerült előretörnie Moszkva védősáncaihoz, Lenin és Sztálin pártjának felhívására sokezer hazafi: párttag és pártonkívüli, munkások, tudományos dolgozók, hivatalnokok, tanulók léptek be önként a kom-

munista munkászászlóaljok soraiba. Ezek a zászlóaljok, amelyek utóbb kommunista hadosztályokká tömörültek, új utánpótlást szolgáltattak a Nyugati Front Moszkvát védelmező csapatainak, és megszilárdították dicső vörös fővárosunk védelmét. Moszkva védelmét a nagy Sztálin személyesen vezette. Felmérhetetlen jelentőségű volt Sztálin elvtárs hazafias beszéde Moszkva városában azon az ünnepi ülésen, amelyet 1941 november 6-án, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 26-ik évfordulója tiszteletére rendeztek, valamint történelmi beszéde, amelyet a Vörös Téren a Lenin-mauzóleum emelvényéről mondott, a Vörös Hadsereg csapatainak 1941 november 7-i díszfelvonulásán.

A nagy Sztálin, a Vörös Hadsereg harcosait az ellenséggel szembeni önfeláldozó harcra lelkesítve, valamennyi szovjet ember emlékezetébe idézte az orosz nép nagy őseinek hőstetteit, akik az évszázadok folyamán szülőhazájuk függetlenségét védelmezték.

„Lelkesítsen benneteket ebben a háborúban, — mondotta Sztálin elvtárs, — nagy elődeink: Alekszandr Nyevszkij, Dimitrij Donszkoj, Kuzma Minyin, Dimitrij Pozsarszkij, Alekszandr Szuworov, Mihail Kutuzov bátor példaképe! Vezéreljen benneteket a nagy Lenin győzedelmes zászlaja!”*

Mily hatalmas visszhangot keltett minden egyes orosz, minden egyes szovjet ember szívében vezére lelkes felhívása a haza védelmére!

Moszkvának, a Szovjetállam fővárosának védelmére a Szovjetunió valamennyi népe egyesítette erejét.

Kazahsztan bolsevikjai, kifejezve az egész kazah nép gondolatát és érzelmét, ezt írták 1941 októberében, Moszkva bolsevikjaihoz intézett levelükben:

„Nem kíméljük erőnket, hogy megsegíthessük a

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 35—36. old.

Vörös Hadsereget, hogy elláthassuk fegyverrel és élelemmel Moszkvánk hős védelmezőit. Annyi ólmot, rezet, szenet, olajat adunk nektek, amennyi csak szükséges az ellenség szétzúzására, az átkozott fasizmus feletti győzelemre. Adjátok át üzenetünket Moszkva dolgozóinak: veletek vagyunk, drága bajtársak. A nagy orosz néppel karöltve védjük meg utolsó csepp vérünkig szeretett városunkat, gyönyörű fővárosunkat a gyűlölt ellenségtől!"

A Moszkváért vívott csatákban az orosz nép fiaival és leányaival vállvetve harcoltak hősiezen kazahok, kirgizek, ukránok, belorusszok, a Szovjetunió valamennyi népének fiai és leányai. Mindörökre emlékeztetes annak a huszonnyolc gárdistának a hőstette, akik az orosz nép méltó fiával, Klocskov politikai vezetővel az élükön négy órán át védelmezték azt a frontszakaszt, ahová a hitleristák 50 tankot vetettek be. A gárdisták hősi halált haltak, de nem engedték áttörni az ellenséget.

Példátlan hősiességről tettek tanúbizonyságot azok az orosz emberek is, akik a partizánosztagok soraiban harcoltak a gyűlölt fasiszta rablók ellen. A partizánharc dicső hőseinek, Sura Csekalinának, Zoja Kozmogymjanszkajának, Liza Csajkinának neve örökké élni fog nagy népünk emlékezetében.

Noha mindent harcban vetettek Moszkva elfoglalására, a hitlerista csapatok dühödt nyomása összeomlott népünk rendíthetetlen szilárdságán: Lenin és Sztálin pártjának vezetése alatt népünk testével védelmezte meg ősrégi, dicső fővárosát.

1941 december elején a szovjet hadseregek, a nagy Sztálin stratégiai terveit követve, miután kiheverhetetlen vérveszteséget okoztak az ellenségnek, erőteljes ellentámadásba lendültek. Csődöt mondott a hitleristák terve, amelynek célja Moszkva bekerítése és elfoglalása volt. A hitlerista csapatok Moszkva alatti vereségéldöntő katonai esemény volt a háború első

évében, egyúttal pedig ez volt a német fasiszta hadsereg első komoly veresége a második világháború folyamán. Ennek a vereségnek a hatására, amelyet a német fasiszta seregek szenvedtek a Moszkva alatti csatában, semmivé foszlott a német hadsereg győzhetetlenségének Hitlerék által terjesztett legendája.

Újult erővel nyilatkozott meg a nagy orosz nép és a Szovjetunió többi népeinek bátorsága 1942 nyarán és őszén, midőn a német fasiszta rablóbanda felhasználta azt a körülményt, hogy a szövetségesek a második frontot még mindig nem hozták létre Európában, s ezért támadást indítottak a szovjet fronton, délnyugati irányban.

A sztálingrádi csata volt a legnagyobb ütközet valamennyi háború történetében. A volgai erőd hősi védői, kiket a nagy Sztálin lelkesített, becsülettel vitték tovább az orosz harcosok hősi hagyományait.

Sztálin elvtárshoz intézett levelükben a Sztálingrádi Front harcosai, parancsnokai és politikai megbízottai az elkeseredett ütközetek közepette fogadták meg:

„Hadi zászlaink előtt, egész Szovjetország színe előtt esküszünk, hogy nem fogunk szégyent hozni az orosz fegyverek dicsőségére, harcolni fogunk a végső lehetőségig. A Te vezetésed alatt győztek apáink a caricini csatában, a Te vezetésed alatt győzni fogunk most is a Sztálingrád alatti nagy viadalban!”*

Sztálingrád védői becsülettel teljesítették esküjüket: bátorságukkal, önfeláldozásukkal, szívósságukkal és hőstetteikkel kivívták az egész világ csodálatát.

A hitleristák minden erejüket megfésztették, hogy megtörjék Sztálingrád védőinek ellenállását. 1942 augusztusában és szeptemberében 36 német hadosztályt és több mint 2000 repülőgépet vontak össze

* Ioszf Visszarionovics Sztálin. Rövid életrajz. Szikra 1949. 189. old.

Sztálingrádnál. A várost 1500 ágyúból lőtték, az ellenséges légierők naponta mintegy kétezer felszállást hajtottak végre s megszakítás nélkül zúdították kegyetlen bombazáporukat a városra.

Az orosz emberek példátlan hőstetteinek krónikájába jegyezték fel a harminchárom sztálingrádi szovjet páncéltörő tüzér harcát hetven ellenséges tank ellen. Az orosz katonák, akiknek Kovaljov és Jevsztij-fejev kommunisták álltak az élükön, nem engedték átörögni a sáncokon az ellenséges tankokat. A dicső páncéltörő hősök 27 ellenséges tankot semmisítettek meg ebben az ütközetben.

Sohasem felejtjük el a 11. számú tüzelőállás hét komszomoltag-hősének haditettét. Az állás védői esküt irtak alá: meghalnak, de nem hátrálnak egy lépést sem. Ezt az esküt továbbították a szomszédos tüzelőállásba. Három napig tartott az ádáz csata. Csupán Jeromenko harcos maradt életben, de ő is megsebesült. Mikor legutolsó töltenyét is kilőtte, bemászott a bokrok közé és ott hevert, míg csapataink oda nem értek hozzá. Amikor a hitleristákat visszavetették a szovjet csapatok, a 11. tüzelőállásban megtalálták Kaljuzsnij gépfegyverkezelő gázálcát, amelyre a harcos levelét erősítette: „Hazám! Orosz földem! Szeretett Sztálin elvtárs! — írta Kaljuzsnij. — Én, a lenini-sztálini Komszomol fia, neveltje, úgy harcoltam, ahogyan szívem parancsolta. Meghalok, de tudom, hogy miénk a győzelem... Harcosi eskümet megtartottam. Kaljuzsnij.”

Sztálingrád védői hőiesen helytállottak a példátlan heveségű ütközetekben, majd pedig, a lángelméjű sztálini stratégiai tervet megvalósítva, támadásba mentek át: bekerítették és részint megsemmisítették, részint fogságba ejtették a háromszázezer főnyi német fasiszta hadsereget. Az a győzelem, amelyet a szovjet fegyveres erők a sztálingrádi csatákban arattak, a legkiválóbb győzelem volt a nagy háborúk történetében. Ez a győzelem jelentette a hitleri hadsereg alkonyát.

Hatalmas támadását kibontakoztatva, a Szovjet Hadsereg megkezdte az ellenség tömeges kiűzését a Szovjetország földjéről.

A szovjet csapatok sikereiről és a szovjet emberek hősiességéről szólva Sztálin elvtárs az 1943 február 23-án kiadott parancsában kiemelte:

„Népünk örök időkre megőrzi emlékezetében Szevasztopol és Ogyessza hősi védelmét, a Moszkva alatt és a Kaukázus nyulványai közt, a Rzszev körzetében és Leningrád alatt lefolyt kemény harcokat, a háborúk történetének legnagyobb csatáját Sztálingrád falainál. Ezekben a nagy csatákban vitéz harcosaink, parancsnokaink és politikai megbízottaink hervadhatatlan dicsőséggel övezték a Vörös Hadsereg harci lobogóját s megteremtették a német fasiszta hadseregek fölötti győzelem szilárd alapját.“*

A Nagy Honvédő Háború folyamán az orosz népből kerültek ki a dicső harcosok legdicsőbbjei, mint Alekszandr Pokriskin, a Szovjetunió Háromszoros Hőse, Dmitrij Glinka, Vaszilij Jefremov, Vaszilij Zajcev, a Szovjetunió Kétszeres Hősei és sokan mások.

Az orosz népnek a Bolsevik Pártba és a szovjet kormányba vetett rendíthetetlen bizalma, mely olyan erővel nyilatkozott meg a kegyetlen katonai megpróbáltatások napjaiban, ékesen kifejeződésre jutott a Párt sorainak szaporodásában.

A Nagy Honvédő Háború frontjain, a különösen feszült helyzetek pillanataiban az orosz nép fiai, s velük együtt a Szovjetunió összes többi népének fiai jelentkeztek a Bolsevik Párt tagjai közé.

„Egész munkánkat azonnal a háborús követelményeknek megfelelően kell átszerveznünk — mondotta Sztálin elvtárs — mindent az arcvonai érdekeinek és

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 84—85. old.

annak a feladatnak kell alárendelnünk, hogy szétzúzzuk az ellenséget.”*

Lenin és Sztálin pártja, miközben megszervezte a Szovjet Hadsereg harcát a frontokon, a Nagy Honvédő Háború esztendeiben egyúttal szervezője volt a néptömegek új, hatalmas, mindent legyőző munkalendületének is.

„A Honvédő Háború napjaiban a párt állt előttünk, mint a fasiszta hódítók ellen folyó népi harc lelke és szervezője. A párt szervező munkája egyesítette és irányította a közös cél felé a szovjet emberek minden erőfeszítését, az ellenség megsemmisítésének szolgálatába állítva minden erőnket és eszközünket. A háború alatt a párt még jobban egybeforrt a néppel, még szorosabb kapcsolatot épített ki a dolgozók széles tömegeivel.”**

A Nagy Honvédő Háború éveiben Lenin és Sztálin pártja lelkesítő vezetésével a szovjet nép hősies, önfeláldozó munkájával egyetlen, szervesen összenőtt katonai táborra változtatta a frontot és a hátszínre, legyőzött minden megpróbáltatást és nehézséget, és biztosította az ellenség feletti győzelmet.

A szovjet csapatok visszavonulásának páratlanul súlyos időszakában, a háborús idők rendkívül nehéz viszonyai között Lenin és Sztálin pártja hősies munkára serkentette a népet, melynek célja a hadigazdaság mielőbbi megszervezése volt. A lehető legrövidebb idő alatt telepítettek át a keleti országrészekbe 1300 ipari nagyüzemet. A vasúti szerelvények tízezrei, több mint egymillió vagon, a kiürített gyárak és üzemek berendezésével megrakodva, futott az ország keleti része felé.

Az Uralban, Szibériában, a Volga-vidéken, Kazahsztánban a kitelepített üzemek munkásai, mérnökei,

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 10. old.

** Ugyanott, 113—114. old.

technikusai és hivatalnokai hős munkájuk árán legyőzték a páratlan nehézségeket, melyekkel szembekerültek, és a legrövidebb idő alatt befejezték az üzemek felszerelését, igazi munkalelkesedéstől hevülve indították működésnek a hadigazdaságot.

Ugyanakkor példátlanul gyors iramban folyt az új gyárak, kohók, üzemek, vízierőművek építése.

A Nagy Honvédő Háború folyamán épültek fel az óriási kohászati gyárak Cseljabinszk-területen, Kazahsztánban, a Távolkeleten: ekkor épültek a kuznyecki és aktyubinszki olvasztóművek, az új, hatalmas teljesítményű vízierőművek, a Martin-kohók tucatjai, a hengerművek és kokszkamrák seregei; ekkor tárták fel és fejlesztették ki az új, hatalmas szénlelőhelyeket.

A háborúelőtti ötéves tervek során létrehozott szovjet ipar hatalmas teljesítőképességére támaszkodva, az ipar erejét és tartalékait gyarapítva a szovjet nép a legrövidebb időn belül végrehajtoította iparának háborús vágányra állítását, ami által megszüntethette a hitleristák tank és repülőgép fölényét, és ellátta a Szovjet Hadsereget mindazzal, ami az ellenség szétzúzásához szükséges volt.

A Nagy Honvédő Háborúban, a front megsegítéséért folytatott hősi munkájában a szovjet nép a szocialista munkaverseny új formáit hozta létre.

Már a háború első napjaiban, válaszul Sztálin elvtárs 1941 július 3-i beszédére, megindult a nevezetes *kétszáz-as-mozgalom*. 1941 július 10-én sajtóközlemény jelent meg arról, hogy Gorkij város komszomoltag-munkásai ezt a jelszót kiáltották ki: „Ne csak magunkért dolgozzunk, hanem frontra távozott társunkért is!” Ugyanekkor javasolták az Uralmas-gyár ifjúmunkásai is, hogy ezentúl mindenki két normát teljesítsen. A gorkijiak és az uralmasbeliek nyomán csatlakoztak a kétszáz-asok mozgalmához Moszkva, Leningrád, Baku, Novoszibirszk, Tbiliszi, Habarovszk és más városok munkásai is. Népünk a „hátország frontkatonái-

nak" nevezte a kétszázásokat. A kétszázás mozgalom kiterjedt az egész országra.

1941 végefelé, amikor az ellenség elérte Moszkva falait és bekerítette Leningrádot, a hadiüzemek munkásai — fellelkesedve Sztálin elvtárs beszédén, amelyet a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 24-ik évfordulójáról mondott, valamint a Vörös Téren, 1941 november 7-én tartott beszédén — megteremtették a munkalendület újabb formáját: a *frontbrigádokat*. Válaszul Sztálin elvtárs felhívására — többszörösére növelni országunk tanktermelését, erősen felfokozni a tankelhárító repülőgépek, a páncéltörő fegyverek, lövegek, gránátok és aknavetők termelését, — a munkások a „Munkánk is harc legyen!" jelszó jegyében frontbrigádokba szervezkedtek, új példaképeket mutatva a front megsegítése érdekében végzett hősi munkára. A frontbrigádok tagjai legalább másfél-kétszeres normát teljesítettek, így mutatva példát a többi munkásoknak. A frontbrigádok száma egyre inkább nőtt: így például, míg 1942 májusában a moszkvai Sztálin-autógyárban (ZISz-gyár) 37 frontbrigád dolgozott, addig egy évre rá már 200 fölé emelkedett a számuk. 1944-ben pedig országszerte 70 ezer fölé szökött a frontbrigádok száma.

Páratlan hősiességről tettek tanúbizonyságot Leningrád, Moszkva, Tula, Sztálingrád és a többi városok munkásai, mely városok az arcvonal közvetlen közelségébe kerültek. Az ellenséges légibombázás és ágyútűz közepette is folytatták munkájukat, gyakran pedig maguk is fegyvert ragadtak és a Szovjet Hadsereg csapataival válllvetve vettek részt a hadműveletekben.

1942 május elsejét hazánk dolgozói úgy ünnepelték meg, hogy megfeszített erővel dolgoztak a Szovjet Hadsereg megsegítésére.

Sztálin elvtárs a következő szavakban mérte fel ennek a nagyszerű eseménynek a jelentőségét, a Hon-

védelmi Népbiztos 1942 május 1-én kiadott 130. számú Parancsában:

„Országunk dolgozói, a háborús körülményekre való tekintettel, lemondtak az ünnepi pihenésről, hogy hazánk védelme érdekében megfeszített munkában töltsék a mai napot. A dolgozók, akiknek élete összeforrt frontharcosaink életével, Május Elseje ünnepét a munka és a harc napjává avatták, hogy minél nagyobb segítséget nyujtsanak, minél több puskát, géppuskát, ágyút, aknavetőt, harckocsit, repülőgépet, lőszert, kenyeret, húst, halat, zöldséget adjanak az arcvonalnak.

Ez azt jelenti, hogy nálunk az arcvonal és a hátsó ország egységes és osztatlan harcos tábor, mely kész elhárítani az ellenség fölötti győzelem útjából minden nehézséget.”*

A munka hősiességének az a nagyrabecsülése, amely a nagy Sztálin szavaiból kicsengett, a szovjet hazafiak lelkes munkájának új fellendülését váltotta ki. Válaszul Sztálin elvtárs május elsejei parancsára, az élenjáró hadiüzemek kezdeményezésére kibontakozott az országos szocialista munkaverseny, az állami tervek határidőelőtti teljesítésére, a frontnak nyújtott segítség fokozására.

Ennek a munkaversenynek eredményeképpen erősen emelkedett a frontot fegyverekkel ellátó üzemek termelése.

Az országos szocialista munkaverseny első évében 346 üzemet tüntettek ki kiváló munkájáért az Állami Honvédelmi Bizottság, a SzK(b)P Központi Bizottsága, a Szovjetunió Szakszervezeteinek Összszövetségi Központi Tanácsa vörös vándorzászlajával.

A kibontakozott szocialista munkaverseny elősegítette a dolgozók alkotó kezdeményezésének növekedését, amely a munkásfeltaláló- és újítómozgalmak

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 45—46. old.

fejlődésében jutott kifejezésre. E mozgalmak eredményeként gazdaságunk nagy megtakarításokat ért el. Így például azok az észszerősítések és újítási javaslatok, amelyeket az 1942-es év folyamán a lőszeripar gyárai jelentettek be, biztosították 259 millió rubel, 3459 tonna színesfém, 27 ezer tonna tüzelőanyag, 700 ezer kilowatt villamosenergia megtakarítását.

A szocialista munkaverseny folyamán a munkáosztály soraiból kitűntek a szocialista munka hősei.

Illarion Jankin, Sztálin-díjas fűró munkás 1943-ban több mint négy év normáját teljesítette.

A bogoszlóvi szénfejtéseken Tupikin kotrógépezelő évi normáján felül 40 szerelvényre való szén termelt ki.

Tatjana Jurcsenko fémvágó tervén felül 300 ezer lövedéket gyártott.

Sirokov préselő munkás brigádja az egyik lőszergyárban terven felül 250 ezer lövedéktestet készített el.

Az egyik tankgyár kovácsa, Andrej Kovalenko 500 százalékra teljesítette évi tervét stb.

Az országos szocialista munkaverseny termelte ki a többgépes munkások, valamint az egyszerre több szakmában dolgozó munkások mozgalmát. A „Kaganovics” moszkvai golyócsapágy-gyár fiatal komszomoltag-csiszolónője, Jekatyerina Barisnyikova felére csökkentette komszomoltagokból álló brigádjának létszámát, de ugyanakkor páratlan teljesítményt ért el munkájuk termelékenységében — 500 százalékra teljesítette normáját a brigád. Egy évre rá országunk üzemeiben már több mint 13 ezer olyan brigád dolgozott, amely a termelés többi területe részére sokezer munkást szabadított fel.

A munkássággal karöltve résztvett a front megsegítését szolgáló hősi munkában, a szocialista munkaverseny kibontakoztatásában a kolhozparaszság, a szovjet értelmiség, az egész szovjet nép. A szovjet pa-

rasztság a kolhozrendszer erejére és előnyeire támaszkodva, önfeláldozó munkája árán látta el a hadsereget és az országot élelmiszerrel, az ipart pedig nyersanyaggal.

A szovjet értelmiség odaadóan dolgozott hazánk védelmének ügyéért, minduntalan tökéletesítette a Szovjet Hadsereg fegyverzetét, magas színvonalra emelte a termelés technikáját és szervezettségét és a rendkívül súlyos háborús körülmények ellenére is, előremozdította a szovjet tudományt és kultúrát.

Ilyen tettekben nyilatkozott meg a nagy orosz nép és a Szovjetunió összes többi népének éltető hazafisága. „A szovjet emberek hátorszáiban véghezvitt munkahőstetteinek éppúgy, mint harcosaink által a fronton véghezvitt hervadhatatlan haditetteknek forrása — mondotta Sztálin elvtárs — a lángoló és éltető szovjet hazafiság.”*

Az orosz nép példát mutatott hazánk összes többi népének, amikor minden erejét és eszközét az ellenség letiprására fordította. Nagyszerű hazafias kezdeményezést mutattak fel a Tambov-terület férfi és női kolhoztagjai, akik 40 millió rubelt adtak össze egy tankoszlop felszerelésére, ezen felül pedig közel 33 ezer tonna gabonát szolgáltatottak be az államnak. Sztálin elvtárs tolmácsolta a tambovi kolhoztagoknak a Vörös Hadsereg háláját és testvéri üdvözlését. A tambovi kolhozparasztok példáját követték a szarato-viak. Ferapont Petrovics Golovatij szarato-vi kolhozparaszt odaadta összes megtakarított pénzét, százezer rubelt, egy hadirepülőgép építésére; ezzel elindította a Vörös Hadsereg megsegítését szolgáló nagy adományok mozgalmát. Elegendő, ha azt mondjuk, hogy 1941—1943 folyamán a dolgozók csupán készpénzben 13 milliárd rubellal járultak hozzá a védelmi alaphoz.

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 154. old.

Hála annak a hősie és lelkes munkának, amelynek motorja és szervezője Lenin és Sztálin pártja volt, a szovjet népnek sikerült gazdasági győzelmet aratni az ellenségen, ugyanakkor, amikor a Szovjet Hadsereg a fronton vívta ki győzelmét.

„A Honvédő Háború megmutatta, — mondotta Sztálin elvtárs —, hogy a szovjet nép csodákra képes és a legsúlyosabb megpróbáltatásokból is győzelmesen kerül ki.”*

A szovjet nép, mely becsülettel állotta ki az 1941—1942-es esztendők példátlan megpróbáltatásait és történelmi jelentőségű győzelmet aratott a Moszkva alatti és sztálingrádi csatákban, a Bolsevik Párt és a nagy Sztálin vezetésével biztosította a döntő fordulatot a Nagy Honvédő Háború menetében.

Döntő jelentőségű volt a háború további menetére a hitleri csapatok szétzúzása Kurszk alatt.

„Ha a sztálingrádi csata — mondotta Sztálin elvtárs — a német fasiszta hadsereg alkonyának előhírnöke volt, úgy a kurszki csata katasztrófa elé állította.”**

A szovjet harcosok rendkívüli bátorsággal tartóztatták fel a „Tigris” és „Párduc” típusú új harckocsikkal és a „Ferdinand” típusú új önjáró lövegekkel felszerelt hitleri csapatok támadását, majd hatalmas ellentámadásba mentek át.

1943 fordulópontot jelent a Honvédő Háborúban. 1943 novemberéig a szovjet seregek felszabadították immár a kétharmad részét annak a területnek, amelyet az ellenség ideiglenesen elfoglalt.

A Szovjet Hadsereg támadó harcosainak, a felsza-

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 138. old.

** Ugyanott, 108. old.

badító harcosoknak első soraiban haladtak az orosz nép fiai.

1944-ben a zseniális sztálini stratégiai tervet követve, a Szovjet Hadsereg egymásután tíz hatalmas csapást mért a német fasiszta seregekre. A Szovjet Hadsereg győzelmet aratott Leningrád alatt, felszabadította Ukrajna Dnyepren túli területeit, a Krimet, a Karél-Finn Köztársaság területét, Belorussziát, Nyugat-Ukrajnát.

Csapataink megtisztították a hitlerista mocsoktól a Szovjet Földet és a hadműveletek színhelyét áthelyezték Németország és csatlósországai területére. A szovjet csapatok csapásai alatt a hitleri Németország volt szövetségesei letették a fegyvert. Az 1944. esztendői nyári hadjárat során a Szovjet Hadsereg harcok közepette nyomult előre, több mint 900 kilométeres vonalon, Kisinyovtól egészen Belgrádig, több mint 600 kilométert tett meg Zslobintól Varsóig, és 550 kilométernél is többet Vityebszktől Tilzitig.

A Szovjet Hadsereg becsülettel töltötte be a felszabadító hadsereg történelmi hivatását: döntő segítséget nyújtott Európa népeinek, hogy felszabadulhassanak a gyűlöletes hitleri iga alól.

A szovjet nép által kivívott világtörténelmi jelentőségű győzelemről szólva Sztálin elvtárs ezt mondotta:

„Most, amikor a Honvédő Háború győzelmes befejezéséhez közeledik, egész nagyságában domborodik ki a szovjet nép történelmi szerepe. Ma már mindenki elismeri, hogy a szovjet nép önfeláldozó harcával megmentette az európai civilizációt a fasiszta pogromlovagoktól. Ez a szovjet nép nagy világtörténelmi érdeme.”*

Az orosz nép és a Szovjetunió összes többi népének fiai a hazafiúi büszkeség érzésétől hevülve őrzik

* Ugyanott, 156. old.

emlékezetükben és fogják tanulmányozni a szovjet csapatok ütközeteinek történetét.

Az 1945-ös esztendő hideg januári napjaiban kezdődött meg a szovjet fegyveres erők hatalmas, döntő támadása. A Szovjet Hadsereg, a nagy Sztálin stratégiai terveit követve elsöprő erejű csapást mért az ellenségre a Balti-tengertől a Kárpátokig húzódó egész fronton és teljes 1200 kilométeres szakaszon törte át az ellenséges védelmet. A szovjet csapatok, támadásukat kibontakoztatva, gyors és szakszerűen vezetett hadműveleteikkel messze nyugatra vetették vissza az ellenséget.

Kemény támadó harcok közepette nyomultak előre a szovjet seregek Kelet-Poroszország határaitól egészen a Visztula alsó folyásáig, 270 kilométert téve meg; a Visztula-melléki felvonulási terepről, Varsótól délre, egészen az Odera folyó alsó folyásáig, 570 kilométeres útvonalon; a Szandomiri felvonulási terepről behatoltak egészen Szilézia belsejébe, 480 kilométert hagyva maguk mögött; utat törtek maguknak Brandenburgba, Pomerániába, s elérkeztek Berlin falaihoz.

Az 1945 január-februári téli támadás 40 napja alatt a szovjet seregek 300 városból űzték ki a fasiszta német területrablókat, elfoglaltak több mint 2400 vasútállomást, hatalmukba kerítették egy több mint 15 ezer kilométeres vasúti hálózatot.

1945 április 16-án, történelmi helyen — az Odera partján, ott, ahol a Hétéves Háborúban II. Frigyes seregeit verték szét az orosz csapatok — bontakozott ki a történelemben páratlan erejű és lendületű támadás, a Szovjet Hadsereg végső támadása Berlin ellen.

Április 16-án, hajnali 4 órakor, a hitlerista csapatok állásaira váratlanul 22 ezer szovjet ágyú és aknavető nyitott tüzet. A levegőből pedig több mint négyezer szovjet repülőgép mért megsemmisítő csapást az ellenségre.

A tüzérségi előkészítés után a tankok ezrei tör-

tek előre, amelyek nyomában a dicső szovjet gyalogság zúdult az ellenségre.

Április 18-ig a szovjet seregek áttörték a Berlin falai előtt húzódó három védelmi övezetet; április 25-én befejezték Berlin teljes bekerítését, és a szovjet csapatok immár Berlin utcáin pusztították az ellenséget.

1945 április 30-án Jegorov és Kantarija őrmesterek, a Nyeusztrojev százados és Szamszonov főhadnagy vezénylete alatt álló zászlóalj katonái teljesítették a nagy Sztálin parancsát: kitűzték a Győzelem Zászlaját a német Reichstag épületére, örök dicsőséget hozva az orosz, a szovjet fegyverekre.

1945 május 2-án Sztálin elvtárs, a nagy hadvezér, a Vörös Hadsereg és Hajóhad csapataihoz intézett parancsában adta hírül a Szovjetországnak és az egész világnak a régóta várt örömhírt: Berlin a Vörös Hadsereg kezében van.

1945 május 8-án a fasiszta Németország megadta magát. 1945 május 9-én, a néphez intézett történelmi szövegében ezt mondotta Sztálin elvtárs:

„A Hazánk szabadságáért és függetlenségéért hozott sok nagy áldozat, a háború folyamán népünk által átélt mérhetetlen nélkülözés és szenvedés, a hazától áldozatul hozott megfeszített munka a hátszobákban és a fronton — mindez nem volt hiábavaló, mindezt az ellenségen aratott teljes győzelem koronázta.”*

A nagy orosz nép, amely hazánk valamennyi népe közül a vezető erő volt, Lenin és Sztálin pártjának vezetésével mindörökre megghiúsította a hitlerista kanibálok örült terveit.

A hitleri Németországon aratott győzelem után a szovjet nép és fegyveres erői döntő szerepet játszottak

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 186. old.

tak a második támadó — az imperialista Japán leverésében is. A szovjet seregek 1945 augusztus 5-én kezdték meg hadműveleteiket a japán csapatok ellen a Távolkeleten. Csakhamar szétverték a Kvantung-hadsereget, felszabadították a japán imperialisták elnyomása alól Mandzsúriát, Dél-Szahalint, Észak-Koreát, a Kurili szigeteket és megadásra kényszerítették a japán militaristákat.

„Szovjet népünk — mondotta Sztálin elvtárs 1945 szeptember 2-án — nem sajnálta az erőt és a munkát a győzelem érdekében. Nehéz éveket éltünk át. De most mindegyikünk elmondhatja: győztünk.”*

Az orosz nép és hazánk összes népe azért vívhatta ki világtörténelmi jelentőségű győzelmét, mert az Októberi Szocialista Forradalomban megszületett szovjet társadalmi és szovjet államrend erejére, a Szovjet Hadsereg erejére támaszkodott. Az orosz nép és hazánk összes többi népe azért vívhatta ki győzelmét, mert a bolsevikok bölcs pártja, és a lángelméjű vezér s tanító — a nagy Sztálin vezette őket.

Ezért a nagy győzelemért vívott harcban különösen kiemelkedő szerepet játszott a dicső orosz nép, a Szovjetunió kebelébe tartozó összes népek legkiválóbbja, amely a Nagy Honvédő Háborúban kiérdemelte, hogy általánosan vezetőerőnek ismerjék el a Szovjetunió valamennyi népe között.

A világos elméjű, szívós, hős és rettenthetetlen orosz nép, mely szilárdan felsorakozik a Bolsevik Párt és a szovjet kormány mögé, a nagy Sztálin mögé, — példa nélkül álló hősieles küzdelmével mintaképévé vált soknemzetű szocialista hazánk valamennyi népének.

Az orosz nép, becsülettel megvédelmezve hazánk szabadságát és függetlenségét, ugyanakkor sorsdöntő

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 198—199. old.

segítséget nyújtott Közép- és Délkelet-Európa népeinek: felszabadította e népeket a hitleri elnyomás alól.

Az a segítség, amelyet a szovjet nép nyújtott Közép- és Délkelet-Európa népeinek, döntő hatással volt a népi demokratikus rendszer kialakulására és megszilárdulására ezekben az országokban. A népi demokratikus rendszer teszi lehetővé, hogy ezek az országok eljussanak a szocializmushoz. Az új demokratikus országokat forró hála tölti el az orosz nép iránt azért a nagy felszabadító hivatásért, amelyet becsülettel teljesített.

Csupán a megvetett Tito-klikk, az imperialista reakció lakájainak bandája vetemedett arra, hogy arcátlanul tagadja a szovjet nép nagy szabadsághozó szerepét. A történelmi események menete azonban könnyörtelenül leleplezi a fasiszta Tito-klikk aljas fondorlatait.

Szerte az egész földkerekségen a néptömegeket egyre fokozódó szeretet hatja át a nagy orosz nép iránt, mely vállára vette a hitlerizmus elleni háború teljes súlyát.

**LENIN ÉS SZTÁLIN PÁRTJA —
A SZOVJETUNIO
NAGY HONVÉDŐ HÁBORÚJÁNAK
VEZETŐ ÉS LELKESÍTŐ EREJE**

Lenin és Sztálin, Pártunk megteremtői, a bolsevizmus lángeszű megalapozói, mindig úgy tekintették Pártunkat, mint a proletárdiktatúra kivívásának és megszilárdításának egyetlen igazi fegyverét, mint a dolgozók vezető erejét a kommunista társadalom felépítésében.

Lenin és Sztálin azt tanítja, hogy a Párt a munkásosztály része, annak tudatos, szervezett, marxista élcsapata, a proletariátus osztályszervezetének legmagasabb formája.

A Párt, mutat rá Lenin, „valamennyi dolgozó és kizsákmányolt tanítója, irányítója és vezére legyen társadalmi életüknek a burzsoázia nélkül és a burzsoázia ellen való berendezésében”.*

A Párt ereje — tanítja Sztálin elvtárs — „... abban rejlik, hogy magába gyűjti a proletariátus legjobbjait, minden tömegszervezetéből. Rendeltetése, hogy kivétel nélkül valamennyi proletár tömegszervezet munkáját egyesítse és működésüket egy cél felé irányítsa, a proletariátus felszabadításának célja felé”.**

* Lenin. Állam és forradalom. Lásd Lenin. Válogatott művek. 2. köt. Szikra 1949. 175. old.

** Sztálin. A leninizmus kérdései. Szikra 1950. 152. old.

Párt nélkül, e vezető és irányító főerő nélkül nem lehet megszervezni és vezetni a tömegeket a hatalomért, a szocializmus felépítéséért vívott harcukban.

A történelem megmutatta, hogy a Bolsevik Párt nélkül a munkások és parasztok nem tudtak volna diadalt aratni 1917-ben a cárizmus és a kapitalizmus felett; a Bolsevik Párt nélkül nem tudták volna megtartani *saját, szovjet hatalmukat*, sem pedig letörni a külföldi intervenciókat és a belső ellenforradalmat, az 1918—1920-as évek polgárháborújában. A SzK(b)P vezetése nélkül nem lehetett volna helyreállítani az ország gazdaságát és megtenni gazdasági és kulturális fejlődésünkben a történelem valóban legnagyobb ugrását, nem lehetett volna a néhai cári Oroszországot történelmileg elenyészően rövid idő alatt elmaradt agrárországból élenjáró ipari nagyhatalommá felépíteni. Pártunk nélkül nem lehetett volna legyőzni az erős ellenséget a Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújában.

1917 áprilisa óta 1939 márciusáig Pártunk a 80 ezer főnyi csapatból a munkások, parasztok és a szovjet értelmiség legjobb képviselőinek két és félmillió nagy és hatalmas seregévé duzzadt. A nagy Sztálin vezetésével, összeforrtan és egységesen érkezett el a Párt a XVIII. Kongresszushoz.

A XVIII. Pártkongresszuson, a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja Központi Bizottságának munkájáról tartott politikai beszámolójában Sztálin elvtárs kimutatta, hogy a XVII. és XVIII. Kongresszus közti időszak „*a Párt vezérfonala teljes győzelmének szakasza volt*”.* Sztálin elvtárs összegezte annak a munkának az eredményeit, amelyet Pártunk az elmúlt öt év alatt végzett, és utalt azokra a nagy sikerekre, amelyeket a szovjet nép elért:

„A szocialista rendszer megszilárdulása az egész

* Sztálin. A leninizmus kérdései. Szikra 1950. 697. old.

népgazdaságban, az ipar és mezőgazdaság átszervezésének befejezése az új technika alapján, a második ötéves terv időelőtti megvalósítása az iparban, az évenkénti gabonatermésnek 7 milliárd pudra emelkedése, a nyomorúság és munkanélküliség megszüntetése és a nép anyagi, kulturális helyzetének emelkedése — íme, ezek azok a fő eredmények, amelyek pártunk politikájának helyességét, vezetésének helyességét mutatják.”*

A beszámolóban tárgyalt időszak alatt Pártunk, Sztálin elvtárs vezetésével, óriási munka árán megtisztította a párt- és szovjetszerveket az odasodródott, passzív, karrierista és ellenséges elemektől. Leleplezték és kiűzték a szovjet szervezetekből a trockista-buharinista kémek, gyilkosok és kártevők maroknyi csoportját, „amely hasravágódott a külföld előtt, amely rabszolgai alázatossággal kúszik minden külföldi hivatalnokocska előtt és hajlandó kémszolgálatra elszegődni hozzá”.**

A Párt hatalmas munkát végzett a káderek kiválogatása és elosztása terén, a káderek ideológiai nevelése terén, és megerősítette a Pártot és az államgépezet minden ágát politikailag képzett és kipróbált káderekkel.

A Párt és nagy vezérei, Lenin és Sztálin, mindig arra tanítottak bennünket, hogy emlékezetünkbe vésünk és sohase feledjük: amíg kapitalista gyűrű veszi körül, a szocializmus országának mindig szembe kell néznie a háborús támadások veszélyével. Éppen ezért a Párt állandó harckészültségben tartotta a népet. Megteremtette a szükséges *anyagi* alapot és szüntelenül az izzó szovjet hazafiság, a szocialista haza iránti áldozatos hűség szellemében nevelte a népet arra, hogy kész legyen feláldozni minden erejét, egész tehetsé-

* Sztálin. A leninizmus kérdései. Szikra 1950. 697. old.

** Ugyanott, 695. old.

gét, sőt ha szükséges: utolsó csepp vérét is a munkáosztály ügyéért, a proletárforradalom és a világkommunizmus ügyéért.

*

A Nagy Honvédő Háború, hangsúlyozza Sztálin elvtárs, országunk történelmének legkegyetlenebb és legsúlyosabb háborúja volt valamennyi háború közt, mely valaha is hazánkra zúdult.

A Szovjetunió győztesen került ki ebből a súlyos világháborúból. Csakhogy nem arathatott volna ilyen történelmi győzelmet, *ha a Párt előzetesen nem végzett volna roppant nagy és hosszadalmas munkát* az ország aktív védelmi képességének kiépítése terén. A bátorság egymagában még nem elég ahhoz, hogy győzelmet arathassunk az erős ellenségen. Ehhez, még hozzá elegendő mennyiségben, mutat rá Sztálin elvtárs, olyan anyagok szükségesek, mint : *fémm* — a fegyvergyártáshoz, a municióhoz, az üzemek felszereléséhez; *fűtőanyag* — az üzemek és a közlekedés fenntartásához; *gyapot* — a katonaruhák készítéséhez; *gabona* — a hadsereg élelmezéséhez.

Ezt az anyagi lehetőséget teremtette meg a három sztálini ötéves terv. A nép megvalósította a Kommunista Párt vezérvonalát, amely az ország iparosítását és a mezőgazdaság kollektivizálását tűzte ki célul; ennek következtében óriási emelkedés mutatkozott gazdasági és kulturális életünkben. 1940-ben országunkban közel négyszerannyi *vasat*, négy és félszerannyi *acélt*, öt és félszerannyi *szenet* és három és félszerannyi *kőolajat* termeltek, mint 1913-ban. A mezőgazdaság kollektivizálására irányuló politika következményeképpen országunk 1940-ben közel kétszerannyi *árugabonát* és három és félszerannyi *nyersgyapotot* termelt, mint az 1913-as esztendőben.

És egy ilyen hatalmas gazdasági bázis kialakításá-

hoz mindössze a háborúelőtti sztálini ötéves tervek 13 esztendejére volt szüksége országunknak.

„A termelés ilyen hallatlan növekedését — mondotta Sztálin elvtárs 1946 február 9-én, Moszkva Sztálin-kerületének választói előtt tartott beszédében — lehetetlen az ország egyszerű és megszokott fejlődésének tartani a haladás útján, az elmaradottságból. Ez ugrás volt, amellyel Hazánk elmaradott országból élenjáró országgá, agrárországból ipari országgá lett.”*

Az ország iparosítását és mezőgazdaságának kollektivizálását célzó politikáját Pártunk a trockisták és a jobboldali elemek elleni kemény, könyörtelen harcok közepette valósította meg, akik mindenképpen szembeszegültek a Párt vonalával: szabotálták, meg hiúsították a Párt intézkedéseit, el akarták fojtani a Párt fejlődését és azon voltak, hogy az országot viszsza-arántsák a tőkés fejlődés útjára.

Világtörténelmi érdeme nagy Sztálin-vezette Pártunknak, hogy idejében leleplezte és meg hiúsította a Párt ellenségeinek, a kommunizmus ellenségeinek minden próbálkozását, s következetesen valósította meg Lenin örökké emlékezetes végakarátát: őrizzük meg szocialista hazánk hatalmát és függetlenségét.

Pártunk érdeme, hogy helyesen, a legnagyobb eredménnyel tudta *kiaknázni* a nép által létrehozott anyagi lehetőségeket a Szovjet Hadsereget ellátó fegyver- és hadianyagipar gyors megteremtésére, mégpedig úgy, hogy hadiiparunk minőségileg is felülmúlta a németekét.

A háború folyamán Pártunk vezetésével népünk gyorsan felszámolta a németek ideiglenes fölényét a tankok és repülőgépek száma terén. Ugyanakkor a szükséges élelmiszerekkel is el tudtuk látni a frontot.

Azonban hazánk aktív védelmi képességének ki-

* Olvasókönyv a marxizmus-leninizmus tanulmányozására. 1. kiad. Szikra 1949. 211. old.

építésében és az ellenség szétverésére irányuló előkészületeink megszervezésében csak azért tudtunk ilyen valóban nagy sikereket elérni, mert helyes volt Pártunk, a lenini-sztálini Központi Bizottság és nagy vezére s tanítója: Sztálin elvtárs politikai vonala és gyakorlati vezetése.

*

A fasiszta Németország hitszegő támadásával halálos veszély fenyegette országunkat. „... a Szovjet-állam életéről és haláláról, a Szovjetunió népeinek életéről és haláláról van szó — mondotta akkoriban Sztálin elvtárs — arról, hogy szabadok maradjanak-e a Szovjetunió népei, vagy pedig rabszolgaságba süllyedjenek”.*

Mi kellett az ország megmentéséhez, milyen áron lehetett elhárítani róla a reázdúlt veszélyt?

Bölcs és nagy hadvezérünk, Sztálin elvtárs szavaival a Párt mindenekelőtt megmondta a teljes igazságot erről a veszélyről, s felszólította a Szovjetunió népeit szocialista hazájuk áldozatos védelmére.

1941 július 3-i történelmi jelentőségű rádióbeszédében Sztálin elvtárs teljes nagyságában tárta fel a nép előtt ezt a veszélyt, de ugyanakkor *világosan rámutatott arra is, milyen okok erejénél fogva kell feltétlenül győzelmet aratnunk a fasizmus felett.*

Sztálin elvtárs a győzelemben, saját erejében, az ellenség elkerülhetetlen vereségében való sziklaszilárd hitet oltott népünk szívébe. De ahhoz, mondotta Sztálin elvtárs, hogy leverhessük az ellenséget, mindenekelőtt az szükséges, hogy a szovjet emberek felfogják teljes nagyságában a veszély jelentőségét, és felszámolják a nyugodt gondtalanság, a békés építés hangulatát. Arra van szükség, hogy a szovjet emberek

* *Sztálin.* A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 9. old.

mozgósítsák önmagukat és egész munkájukat háborús vágányokra állítsák át; állítsák munkájukat a felszabadító háború céljának — az ellenség teljes szétzúzásának — szolgálatába.

Sztálin elvtárs megmondotta: az ellenség leverésének egyik legfontosabb feltétele, hogy kiűzzük sorainkból a siránkozókat és gyávákat, a pánikterjesztőket és szökevényeket, továbbá, hogy embereink ne ismerjenek félelmet a harcban és önfeláldozóan vegyenek részt felszabadító Honvédő Háborúnkban.

Sztálin elvtárs 1941 július 3-i rádióbeszédében lángelméjű programot adott az igazságos háború minden irányú megszervezésére, a Vörös Hadsereg támogatására és sorainak fokozott utánpótlására, az egész nép mozgósítására hazánk védelme érdekében. Sztálin elvtárs a Párt nevében megadta az irányelvet arra nézve is, hogy az ellenség által elfoglalt területeken mindenfelé szervezzék meg a partizánháborút.

Hazánknak a fasiszmussal szemben kifejtett védelme ilymódon átváltozott az egész népet átfogó felszabadító Honvédő Háborúvá. „A fasiszta elnyomók ellen vívott és az egész népet felölelő Honvédő Háborúnak nemcsak az a célja, — mondotta Sztálin elvtárs — hogy az országunk fölött tornyosuló veszélyt megszüntesse, hanem az is, hogy segítsük Európa minden népét, mely a német fasizmus igája alatt nyög.”*

A Sztálin elvtárs kezdeményezésére megalakult az Állami Védelmi Bizottság, amely Sztálin elvtárs vezetésével hozzáfogott az ellenség visszaverésére és végleges szétverésére irányuló nagy sztálini terv megvalósításához. Ez a bizottság összpontosította kezében az állam feletti teljhatalmat, mozgósította és szervezte a Szovjetunió népeinek minden erejét, Lenin és Sztálin pártja, a szovjet kormány köré tömörítette az

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 11—12. old.

egész szovjet népet, a hadsereg és hajóhad önfeláldozó támogatására, az ellenség leverésére, az ellenségen kivívandó végső győzelemre.

A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának Központi Bizottsága, valamennyi városi és falusi párt-szervezet legjobb erőit vetette be hadseregünk teljes megerősítése és a szilárd hátország megszervezése érdekében.

Sztálin elvtárs szavain fellelkesülve, a moszkvai pártszervezet egymagában sokezer harcost adott a frontnak, mindjárt a háború első napjaiban.

A moszkvaiak első soraiban, mint mindig, a kommunisták és velük a Párt hű segédcsapata — a kom-szomoltagok haladtak. A moszkvai pártszervezet több-százezer dolgozót mozgósított a város védelmére, a helyi légvédelmi szervezetek harcosaiként. Nők, ifjak és leányok — a főváros lakosai — ezerszám építet-ték a védővonalakat Moszkva közelében és távolabbi határában: az ő munkájuk tette Moszkvát bevehetetlen erőddé.

A hős Leningrád sokezer főnyi népfelkelő-sereget állított ki.

Ugyanígy dolgoztak Szovjet-Ukrajna, Szovjet-Bel-orusszia pártszervezetei és összes többi pártszerveze-teink. Sztálin elvtárs első hívó szavára, a kommunis-ták vezetésével százezer-számra állottak be a munká-sok, kolhoztagok, szellemi dolgozók a Vörös Had-sereg soraiba, a partizánosztagokba, hősiesen harcolva szovjet hazájukért. Népeink felkeltek, hogy irtóhábo-rút vívjanak a dolgozók leggonoszabb ellensége el-len.

Az ukrán nép, pártszervezeteink vezetésével szá-mos partizánosztagot alakított, amelyek kivédhetetlen csapásokat mértek az ellenségre. A partizánháború lendületéről híven tanúskodnak eredményei. A há-bo-rú kezdetétől 1944 február 15-ig bezárólag egyedül Ukrajnapartizánjai kiirtottak 175 ezer ellenséges tisz-

tet és katonát, megsemmisítettek vagy megrongáltak 2331 szerelvényt, 2230 mozdonyt, 21 páncélvonatot, 24 121 vasúti kocsit, 64 repülőgépet, 527 harckocsit és páncélautót, 30 folyami hajót, felrobbantottak 792 vasúti vagy országúti hidat, elfoglaltak és a Vörös Hadsereg csapatainak odaérkeztéig tartottak 25 átkelési helyet a Dnyepren, Gyesznán, Pripjatyon stb.

Belorusszia partizánhadserege 1943-ban már több mint 300 ezer főből állott. Ezek az emberek, akárcsak a többi partizánok, példátlan hősiességükkel felbecsülhetetlen segítséget nyújtottak a Vörös Hadseregnek. Belorussziában, Leningrád alatt, a brjanszki és a többi területen egész „partizánvidékek” alakultak és működtek sikeresen: ezek a vidékek mindvégig megőrizték a szovjet hatalmat.

Ennek az egész népet felölelő nagy hazafias mozgalomnak a szervezői és lelkesítői a kommunisták, a pártszervezetek voltak, amelyek átalakultak a partizánmozgalom vezérkaraivá. Így például A. F. Fjodorov, a Szovjetunió Kétszeres Hőse, aki a háború előtt Csernyigov-terület pártszervezetének titkára volt, egy partizánköteléknek lett a parancsnoka, amely Csernyigovtól egészen Breszt-Litovszkig nyomult előre, s útközben mintegy 700 német szerelvényt pusztított el, közel félszáz hidat robbantott fel, megbénítva az ellenség közlekedését. Szidor Artyomovics Kovpak pedig, a Szovjetunió Kétszeres Hőse, a dicső és világszerte ismert kommunista, hatvan főnyi partizánosztagát fejlesztette nagy partizánkötelékké, olyan félelmetes és hatalmas erővé, amely rémületet keltett az ellenségben, pusztító csapásokat mérve a fasisztákra.

Kommunisták közül kerültek ki az olyan félelmet nem ismerő partizánosztag-parancsnokok, mint Filipp Sztrelec, Mihail Duka, Naumov, Rudnyev, valamenynyien a Szovjetunió Hősei, és még sokan mások, akik példájukkal mérhetetlenül nagy szervező hatást gya-

koroltak a dolgozók tömegeire, a hitlerista megszállókkal szemben tanúsított makacs ellenállásukban.

Lenin és Sztálin pártjától lelkesítve és vezettetve a munkások és kolhoztagok milliói a fronton és partizánosztagokban egyaránt halhatatlan *haditetteket* vittek végbe, hazájuk megmentéséért.

Ugyanilyen hőstetteket hajtottak végre, a *munka frontján* a termelésben dolgozó munkások, mérnökök és műszaki dolgozók, vagy a mezőgazdaságban a kolhoztagok. A Párt vezetésével országunk egységes katonai táborrá változott.

A Párt felhívása: „Mindent a frontnak, mindent a győzelemért” — lett valamennyi szovjet ember harci lobogója, a haza áldozatos védelmének szent jelszava.

„Vezetőszerveink békés építőmunkája — mondotta Sztálin elvtárs — ennek az időszaknak folyamán abban nyilvánult meg, hogy mind hadiiparunk, mind a polgári szükséglet számára dolgozó iparunk támaszpontjait országunk keleti vidékeire tettük át, üzemeink munkásait és berendezését elszállítottuk és új körzetekben helyeztük el, vetésterületünket kiszélesítettük és az őszi vetést országunk keleti részében növeltük, végül lényegesen megjavítottuk az arcvonalnak dolgozó üzemeink munkáját és megszilárdítottuk a munkafegyelmet a hátszágban, a gyárakban, a kolhozokban és a szovhozokban egyaránt.”*

Ezzel felettébb nehéz, igen bonyolult és nagyméretű szervezőmunka hárult valamennyi szovjet és gazdasági szervünkre, közlekedésünkre. De a Párt vezetése sikerre vitte ezt az óriási munkát. A hátszágban és a fronton egyaránt a kommunisták mutattak példát az áldozatos, hősi munkára. Ők haladtak az első sorokban a munka magasfokú termelékenységéért indított mozgalomban is.

A hős munkásosztály és egyes osztagai: a bányá-

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 57—58. old.

szok, a vasasok, az olajipari munkások, a gépipari dolgozók, a textilesek és a vasutasok — Pártunk felhívására a hősiesség csodáit művelték munkájukban. Az Uralban, Szibériában, a középázsiai köztársaságokban a háború évei folyamán jelentősen a háborúelőtti színvonal fölé szökött az iparcikkek termelése. Így például az 1945. esztendő első felében a keleti országrészek egész ipari termelése kétszer annyi volt, mint 1941 első felében, ugyanakkor a hadiipar termelése 5,6-szerre haladta túl az 1941. év első félévének termelését.

1942 közepétől, a háború következő két évében az iparban a munka termelékenységének általános színvonala több mint 40 százalékkal, külön a repülőgépgyártásban 47 százalékkal, a hadianyaggyártásban viszont 54 százalékkal emelkedett.

A hősi kolhozparaszság, a szovjet falu asszonyai és ifjúsága hazafiúi kötelességük magasfokú tudatáról tettek tanúságot, és önfeláldozó munkájuk árán biztosították a front és a hátszország ellátását a szükséges élelmiszerekkel. Noha súlyos munkaerőhiánnyal küzdöttek, mégis megkésztették vetésterületüket, emelték a termés hozamot és szaporították az állatállományt.

Lenin és Sztálin pártjához hű szovjet értelmiségünk a háború folyamán felbecsülhetetlen értékű munkásságával mozdította elő a tudomány és a technika további fejlődését, a technika és a tudomány vívmányainak alkotó alkalmazását, a Vörös Hadsereg fegyvereinek gyártását.

A háború gyökerében megváltoztatta országunk életét. Roppant nagy mozgósító, szervező és lelkesítő hatást tett a háború további menetére Sztálin elvtárs 1941 november 6-i történelmi jelentőségű beszéde, amelyet a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 24-ik évfordulóján tartott.

Ez a beszéd hazánk történelmének egyik legváltságosabb és legveszélyesebb pillanatában hangzott el. Az ellenség meghódította az ország nagy területeit, már Leningrádot támadta és dicső fővárosunkat, Moszkvát fenyegette.

Ezekben a súlyos és vészterhes napokban Vezérünk hangja fellelkesítette az embereket szerte az egész világon. Sztálin elvtárs beszéde fényt derített a háború útjára, friss erőt és bizalmat öntött népünkbe végső győzelme iránt:

„Ügyünk igaz ügy — miénk lesz a győzelem!”

De a nagy Sztálin ugyanakkor arra is figyelmeztette országunk népét, hogy a *veszély még nagy*, hogy a győzelem nem hull az ölünkbe, hanem ki is kell azt vívnunk.

Noha a Vörös Hadsereg harcai során ekkorra már alaposan kimerítette az ellenség főerőit, kegyetlen csapásokat mért rá, porrázúzta a hitleristák hirhedt „villámháború” tervét, keresztülhúzta az ellenség összes számításait és Németország az elmúlt négy hónap harcainak következtében jelentősen jobban legyengült, mint a Szovjetunió, noha a Szovjetunió nemzetközi és belső tekintélye mérhetetlenül megnőtt — ennek ellenére, mutatott rá Sztálin elvtárs, a háború kezdete óta fejünk felett tornyosuló *veszedelem* „nemcsak nem csökkent, hanem ellenkezőleg, még fokozódott”.*

A szovjet népnek elegendő ereje és lehetősége volt arra, hogy *vége*tessen ennek a veszedelemnek. Csakhogy a *lehetőséget valósággá* is kellett tenni: egyesíteni, szervezni és irányítani kellett ezeket az erőket az ellenség leverésére. Mindezt megtehetette és meg is tette Pártunk, a nagy Sztálin és dicső fegyvertársainak vezetésével.

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 15. old.

Lángelméjű beszédében Sztálin elvtárs nemcsak a veszélyt fedte fel a nép előtt, hanem a veszedelem elhárítására szolgáló kimeríthetetlen erőforrásokat és eszközöket is, népünk elkerülhetetlen győzelmének eszközeit.

Sztálin elvtárs kimutatta: társadalmi és államrendünk hatalmára és erejére vall, hogy a Vörös Hadsereg időleges balsikerei nemcsak hogy nem gyengítették, hanem még jobban megszilárdították a munkások és parasztok szövetségét, a Szovjetunió népeinek barátságát, hogy „a szovjet hátország még sohasem volt olyan szilárd, mint most”, hogy „a mi hadseregünk szelleme sokkal jobb, mint a német hadseregé”, hogy „a Honvédő Háború tüzeiben új szovjet harcosok és parancsnokok, repülők, tüzérek, aknavetők, páncélosok, gyalogosok, tengerészek kovácsolódnak ki és már ki is kovácsolódtak, akik holnap a német hadsereg rémei lesznek”.*

A szovjet emberek hite a fasizmus feletti biztos győzelemben mindenekelőtt onnan fakadt, hogy felismerték ügyük igazát, a hitleri Németország ellen vívott Nagy Honvédő Háború igaz voltát. Pártunk, Sztálin elvtárs fáradhatatlanul felvilágosította népünket e háború *jellege és célja* felől.

A fasiszta kannibálok rablőháborút, igazságtalan háborút folytattak, amelynek célja idegen területek meghódítása és idegen népek leigázása volt.

A hitleri Németországgal ellentétben a Szovjetunió felszabadító háborút, igazságos háborút vívott, azért, hogy felszabadítsa Európa rabságba döntött népeit a hitleri zsarnokság alól, hogy megvédelmezze népünk függetlenségét.

Hogy e magasztos és nemes célokat meg lehessen valósítani, mondotta Sztálin elvtárs, ahhoz szét kell zúzni a fasiszta területarblók katonai hatalmát, mind

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 18, 19, 20. old.

egy szálig ki kell irtani a fasiszta hóditókat, akik rá-
törtek hazánkra, hogy rabszolgasorsot mérjenek reánk.

„De ehhez az szükséges, hogy hadseregünket és
hajóhadunkat egész országunk hatékonyan és cse-
lekvően támogassa, hogy munkásaink és tisztviselőink,
férfiak és nők, fáradhatatlanul dolgozzanak az üzemek-
ben, egyre több harckocsit, harckocsielhárító fegyvert
és puskát, repülőgépet, tüzérségi ágyút, aknavetőt,
gépfegyvert és lőszert adjanak az arcvonálnak, hogy
kolhozparasztjaink, férfiak és nők, fáradhatatlanul dol-
gozzanak földjeiken és egyre több gabonát, húst ad-
janak az arcvonálnak és az országnak, egyre több
nyersanyaggal lássák el iparunkat, hogy egész orszá-
gunk és a Szovjetunió minden népe egyetlen harcos
táborra szerveződjek, amely hadseregünkkel és hajó-
hadunkkal együtt nagy felszabadító háborút visel Ha-
zánk becsületéért és szabadságáért, a német hadsere-
gek megsemmisítéséért.”*

Sztálin elvtárs ezen útmutatásai harci programmá
váltak népünk számára, a vérszomjas hitlerista söpre-
dek elleni küzdelmében.

Abban a történelmi jelentőségű beszédében pe-
dig, amelyet 1941 november 7-én mondott Sztálin elv-
társ, a Vörös Hadsereg szemlájén, újból kiemelte, hogy
le tudjuk győzni, le kell győznünk és le is fogjuk
győzni a német területrablókat.

„Nem olyan erős az ellenség, mint ahogy azt egyes
begyulladt tudákosok feltüntetik. Nem olyan fekete
az ördög, mint amilyennek festik”** — mondotta Sztá-
lin elvtárs.

Amikor Németország katasztrófa előtt állott, el-
vérzett és embertartalékai kimerültek, — ugyanakkor
a Szovjetunió ereje napról-napra nőtt és hatalmaso-
dott.

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy' Honvédő Háborújáról. Szikra
1949. 31. old.

** Ugyanott, 35. old.

„Nincs komoly hiányunk sem élelmiszerben, sem fegyverben, sem felszerelésben. Egész országunk, országunk valamennyi népe támogatja hadseregünket, hajóhadunkat és segít nekik szétzúzni a német fasiszták rablóhordáit. Embertartalékaink kiapadhatatlanok. A nagy Lenin szelleme és győzedelmes zászlaja ma éppúgy lelkesít bennünket a Honvédő Háborúra, mint 23 évvel ezelőtt.”*

Sztálin elvtárs, hangsúlyozva a Vörös Hadsereg nagy felszabadító küldetését, a Vörös Hadseregben látva azt az erőt, amely képes porrá zúzni a fasiszta területablók haramia bandáit — felszólította a vöröskatonákat és vöröstengerészeket, a parancsnokokat és politikai megbízottakat, partizánokat és partizánnőket, hogy legyenek méltók erre a küldetésre.

Új életerővel, ember- és hadianyagtartalékokkal megerősítve, új tartalékhadosztályok támogatásával a Vörös Hadsereg 1941 telén támadásba lendült át a roppant hosszú arcvonalon főbb szakaszain. Vörös Hadseregünk rövid idő alatt egymásután mérte csapásait a német csapatokra a Donmelléki Rosztovnál és Tyihvinnél, Krimben és Moszkva alatt. A Moszkva alatti ádáz harcokban a Vörös Hadsereg végrehajtotta a német fasiszta csapatok szétzúzására irányuló lángelméjű sztálini tervet: e német hadosztályokat, amelyek bekerítéssel fenyegették a szovjet fővárost, hadseregünk megverte és messzire visszavetette. Ezzel a Vörös Hadsereg kerítette kezébe a kezdeményezést ebben a háborúban.

*

Hadseregünk, már 1942-ben az egész nép támogatásával felszámolta a németeknek azt az ideiglenes katonai előnyét, amellyel, hitszegő és váratlan támadásuk eredményeként, a háború első hónapjaiban ren-

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 34—35. old.

delkeztek. „... alighogy a váratlanság tényezője a németek fegyvertárából eltűnt, a német fasiszta hadsereget máris a katasztrófa veszélye fenyegette”.*

Sztálin elvtárs, a lángelméjű stratégia és hadvezér már a háború első hónapjainak tapasztalata alapján klasszikus, pontos, tudományos meghatározást adott a tényezőkre, amelyek a háború sorsát eldöntik. „A háború sorsát most már nem olyan mellékes és múló körülmény fogja eldönteni, mint a váratlanság tényezője, hanem állandóan ható tényezők: a háterszág szilárdsága, a hadsereg szelleme, a hadosztályok száma és minősége, a hadsereg fegyverzete, a hadsereg parancsnoki karának szervezőképessége.”**

Ennek a meghatározásnak rendkívül fontos szerepe volt győzelmünkben. Leleplezte és pókhálóként tépte szét azt a mondát, amelyet a fasiszták költöttek a német hadsereg „legyőzhetetlenségéről”. Sztálin elvtárs szavai felfegyverezték a Vörös Hadsereget a háború törvényeinek ismeretével, a német fasiszta hadsereg feletti győzelem tényezőinek és rúgóinak ismeretével.

Sztálin elvtárs azonban, midőn megemlíti, hogy nincs messze már a nap, amikor a Vörös Hadsereg megtisztítja országunkat a hitlerista mocsoktól, ugyanakkor ismételten óva int az önteltség veszedelmétől; utal rá, hogy még sok nehézség áll előttünk, hogy az ellenség vereséget szenvedett, de még nincs megverve, még kevésbé leverte — hogy az ellenség még erős, és megfeszíti legutolsó erejét is, hogy sikert érjen el. „És minél több vereséget fog szenvedni, annál állatiasabb gazságokra fog vetemedni.”***

Sztálin elvtárs figyelmeztető szavai segítették Pártunkat és a szovjet népet, hogy világosan meglás-

* Ugyanott, 40. old.

** Ugyanott, 39—40. old.

*** Ugyanott, 41. old.

sák a háború veszedelmességét, és nehézségeit, hogy kikerülhessenek sok lehetséges hibát, hogy egy percig se csökkentsek az arcvonala megsegítésére nyújtandó tartalékok termelését, hogy egyre újabb és újabb hadosztályokat állítsanak fel és úgy szervezzék meg az ipar munkáját, hogy az arcvonala mindig több és több tankhoz, repülőgéphez, ágyúhoz, aknavetőhöz, gépfegyverhez, puskához, géppisztolyhoz és lösszerhez jusson.

Pártunk és az egész szovjet nép hősi erőfeszítései, amelyek szocialista hazánk megvédésére irányultak, meghozták a maguk gyümölcsét. Sztálin elvtárs 1942 május elsején kiadott parancsában összegezte azokat az eredményeket, amelyeket a Vörös Hadsereg a német fasiszta területrablók ellen vívott háború első tíz hónapjában ért el.

Kimutatta, hogy országunk erősebb lett, mint amilyen erős a háború elején volt. „Nemcsak barátaink, — mondotta Sztálin elvtárs — hanem ellenségeink is kénytelenek elismerni, hogy országunk ma egységesebben és szorosabban tömörül kormánya köré, mint valaha — hogy országunk mögöttes területe és arcvonala egységes harci táborrá egyesült, mely egy cél felé tör... Ami hazánk nemzetközi kapcsolatait illeti, ezek az utóbbi időben jobban megszilárdultak és kifejlődtek, mint valaha... Minden szabadságszerető ország népe úgy tekint a Szovjetunióra, mint arra az erőre, mely meg tudja menteni a világot a hitleri pestistől.”*

A háború első tíz hónapjának legnagyobb eredményét abban látta Sztálin elvtárs, hogy hadseregünk, ... ideiglenes visszavonulása után, fordulatot ért el a háború menetében s az aktív védelemből sikeres

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 49—50. old.

támadásba ment át az ellenséges haderők ellen...^{***} Ezzel a Honvédő Háború új szakaszába lépett, „... a szovjet föld hitleri szennytől való megszabadításának szakaszába... a Vörös Hadsereg... tiszti káderei megedződtek a harcokban, tábornokai pedig tapasztaltabbak és élesebben látók lettek.

Fordulat állott be a Vörös Hadsereg legénységi állományában is.

Eltűnt az ellenséggel szemben megnyilvánuló nyugodt hangulat és az ellenség félvállrólvevése, ami a Honvédő Háború első hónapjaiban még előfordult harcosaink között.^{***} A fasiszták vadállati kegyetlenségei „kigyógyították harcosainkat ebből a betegségből”. A harcosok „megtanulták igazán gyűlölni a német fasiszta területtrablókat. Megértették, hogy nem lehet legyőzni az ellenséget, ha nem tanulták meg lelkük legmélyéből gyűlölni őket.”^{***}

Azok a győzelmek, amelyeket Rosztovban, Krimben, Moszkva és Kalinyin alatt, Tyihvin és Leningrád alatt arattunk a hitleristák felett, meggyőzték harcosainkat arról, hogy a német tisztek propagandája a német hadsereg „legyőzhetetlenségéről” — mese, amelyet a fasiszta hírverők eszeltek ki, hogy a német tiszt csak akkor bátor, amikor fegyvertelen hadifoglyokkal és békés polgári lakossággal van dolga, de elhagyja a „bátorsága”, amint a Szovjet Hadsereg erejével kerül szembe. „Jusson eszetekbe — mondotta Sztálin elvtárs — a közmondás: «Legény, ha bárány az ellenfele, de bárány, ha legény áll szemben vele».”^{*****}

Sztálin elvtárs május elsejei parancsa a győzelem új, hatalmas fegyverét adta hadseregünk és népünk kezébe, még nagyobb hitet öntött a szovjet emberekbe erejük felől, új, eddig sohasem látott hőstettekre lel-

* Ugyanott, 50. old.

** Ugyanott, 50—51. old.

*** Ugyanott, 51. old.

**** Ugyanott, 52. old.

kesítette őket a harc és a munka arcvonalán egyaránt, hazánk megmentéséért.

„Mi honvédő, felszabadító, igazságos háborút viselünk. Nem célunk, hogy idegen országokat elfoglaljunk, hogy idegen népeket leigázzunk. A mi célunk világos és nemes. Meg akarjuk szabadítani szovjet földünket a német fasiszta gazemberektől”^{*} — mondotta Sztálin elvtárs ebben a parancsában.

Az ellenség felhasználta azt a körülményt, hogy a szövetségesek még mindig nem hozták létre a második frontot Európában. 1942 nyarán a fasiszták minden szabad tartalékukat összevonták, és délnyugati irányban vetették be, miáltal sikereket értek el. Az ellenség áttörte arcvonalunkat, kezébe kaparintotta a kezdeményezést és öt hónap alatt 500 kilométert haladt előre: eljutott Voronyezs vidékére, Sztálingrádhoz, a Kaukázus lábához.

Egy fogságba esett német tisztnél talált okmányokból világosan kiderült, hogy a hitleristák, akik télen véres fővel vonultak vissza, amikor szemközti támadással akarták Moszkvát elfoglalni — most Moszkva bevételét egy megkerülő hadmozdulattal kísérelték meg, hogy így fejezzék be a háborút Keleten. Úgy számítottak, hogy 1942 július 10-re lesznek Boriszoglebszkben, július 25-én Sztálingrádban, augusztus 10-én Szaratovban, augusztus 15-én Kujbisevben, szeptember 10-én Arzamaszban, és szeptember 25-én Bakuban.

Sztálin elvtárs rámutatott, hogy 1942-ben a német fasiszta seregek taktikai sikereinek alapja és fő oka az volt, hogy még nem jött létre a második front Európában, ezáltal a szovjet arcvonalra vonhatták össze minden szabad tartalékukat, tehát délnyugati irányban sikerült nagy erőfölényre szerttenniök. Elég, ha annyit mondunk, hogy míg az első világháborúban ösz-

^{*} *Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 52 old.*

szesen 127 ellenséges hadosztály támadt Oroszországra, addig 1942 nyarán 240 hadosztály vonult fel arcvonalunk ellen. Hozzájárult a fentiekhez az is, hogy az első világháborúban a németeknek két fronton kellett küzdeniük.

„Ezekután elképzelhetjük, — mondotta Sztálin elvtárs 1942 november 6-án — mily komolyak és rendkívüliek azok a nehézségek, amelyek a Vörös Hadsereg előtt állanak, és mily nagy hősiességet tanúsít a Vörös Hadsereg a német fasiszta területrablók ellen folytatott felszabadító háborújában.”*

Egyetlen más ország és egyetlen más hadsereg sem bírta volna ki a német fasiszta haramiak és szövetségeseik elállatiasodott bandáinak hasonló nyomását, mondotta Sztálin elvtárs. Csak a mi Szovjetországunk és csak a mi Vörös Hadseregünk volt képes nemcsak ellenállni ennek a nyomásnak, hanem le is küzdeni azt.

Az angol-amerikai imperialisták, ünnepélyes esküiket megszegve, minduntalan elodázták a második front létrehozását; abban reménykedtek, hogy a Szovjetunió elgyengül ebben a háborúban s azután ők diktálhatják neki zsarnoki feltételeiket. De elszámították magukat. Sztálin elvtárs belelátott álnok terveikbe.

A Nagy Honvédő Háború legsúlyosabb pillanataiban, amikor a Szovjet Hadsereg egymaga viselte a hitlerista támadás egész súlyát, amikor „szövetségeseink” sajtója szinte egyhangúlag fejezte ki kételyeit aziránt, hogy a Szovjetunió képes feltartóztatni az ellenség gigászi hadigépezetének dühödt nyomását — Sztálin elvtárs, nagy hadvezérünk, győzelmeink szervezője, Pártunk vezére, lángelméjű tervet dolgozott ki a németek sztálingrádi hadseregeinek bekerítésére és megsemmisítésére, hogy ezáltal katasztrófa elé állítsa a fasisztákat.

* Ugyanott, 65. old.

Válaszolva egy amerikai sajtótudósító kérdésére: milyen nagy a szovjet ellenállási képesség? — Sztálin elvtárs kijelentette: „... a szovjet ellenállási képesség a német rablókkal szemben erejét tekintve semmivel sem kisebb — ha ugyan nem nagyobb —, mint a fasiszta Németország vagy bármely más támadó állam képessége arra, hogy megszerezze magának a világhuralmat”.*

Ezekben a szavakban kifejeződésre jutott a Szovjetállam ereje és hatalma, Pártunk magabiztossága, szilárdsága és jövőbelátása, Sztálin elvtárs lenini bölcsesége és előrelátása. Félelmes intés ez a pár szó mindazok számára, akik a „világhuralomra” törnek.

Pártunk és Sztálin elvtárs vezetésével és buzdítására hadseregünk és népünk olyan erőről és bátorságról tett tanúságot ezekben a súlyos napokban, hogy fel tudta tartóztatni az ellenséget és ellencsapást mért rá. „A nagy Lenin meghagyásához híven, — mondotta Sztálin elvtárs, — a szovjetemberek „erejüket és életüket nem kímélve, védelmezték az Októberi Forradalom vívmányait”.**

Az ellenség megtorpant Sztálingrád alatt. De a Párt nem titkolta a harc nehézségeit és veszedelmeit. Az ellenség egyre újabb és újabb hadosztályokat vetett be Sztálingrádnál, megfeszítve minden erejét. A szovjet-német arcvonalon egyre feszültebbé és ádázabbá váltak a harcok. Ennek a csatának kimenetelétől függött a Szovjetállam sorsa, hazánk szabadsága és függetlensége.

Lángelméjű hadvezérünk, Sztálin elvtárs ezúttal sem kételkedett a csata kimenetelében: új, példa nélkül álló hőstettekre lelkesítette népünket a harc és a munka frontján egyaránt, a végsőig fokozta a szovjet embereknek a közeli győzelembé vetett hitét.

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 55—56. old.

** Ugyanott, 104. old.

„Az ellenség egyszer már tapasztalta a Vörös Hadsereg csapásainak erejét Rosztovnál, Moszkvánál és Tyihvinnél. Nincs messze a nap, mikor az ellenség meg fog ismerkedni a Vörös Hadsereg újabb csapásainak erejével. Lesz még ünnep a mi utcánkban is!”* — mondotta Sztálin elvtárs, 1942 november 7-i parancsában.

Ehhez azonban a következőkre van szükség, mondotta a parancs:

„1. szívósan és kitartóan védeni arcvonalunkat, nem engedni az ellenséget tovább előrenyomulni, teljes erővel kimeríteni az ellenséget, irtani emberálmányát, megsemmisíteni hadfelszerelését;

2. minden módon szilárdítani a vasfegyelmet, a legszigorúbb rendet és egyéni vezetést hadseregünkben, tökéletesíteni haderőink harci kiképzését és előkészíteni, kitartóan és fáradhatatlanul előkészíteni az ellenségre mérendő csapást;

3. szítani az egész nép partizánmozgalmának tüzet az ellenség hátszágában, rombolni az ellenség hátszágát, irtani a német fasiszta gazembereket.”**

*

Vezérének utasításaihoz híven, a Vörös Hadsereg az 1942—1943. évi háromhónapos hősie harc folyamán gyökeres fordulatot vívott ki a háború menetében. Ez alatt a három hónap alatt a Vörös Hadsereg megtisztította az ellenségtől a Voronyezs- és Sztálingrád-területeket, az egész Észak-Kaukázust, majdnem az egész Harkov-, Rosztov- és Kurszk-területeket. Megkezdődött az ellenség tömeges kiűzése a Szovjetországból. A háborúk történelmének legnagyobb csatájában, a sztálingrádi csatában csapataink bekerítették és szétzúzták a 300 ezer főnyi német hadsereget. Csupán e három hónap folyamán az ellenség 112 had-

* Ugyanott, 77. old.

** Ugyanott.

osztályát verte szét hadseregünk: ez alatt az idő alatt megöltük a német hadsereg több mint 700 ezer katonáját és tisztjét, fogságba ejtettünk több mint 300 ezer katonát és tisztet.

Semmi kétség aziránt, hogy csupán a Vörös Hadsereg vezérkarának helyes stratégiája és parancsnokainak hajlékony taktikája eredményezhetett ilyen kimagasló fegyvertényt, mint a németek hatalmas, válogatott csapatokból álló hadseregének bekerítése és felszámolása Sztálingrád alatt.

De a szovjet emberek ezekután a történelmi jelentőségű győzelmek után sem pihentek meg babéraikon. A Párt és Sztálin elvtárs, minduntalan óvtak bennünket a káros öntömjenezés és az ellenfél erőinek lebecsülése veszedelmétől. Hatalmas csapásokat mérünk eddig az ellenséges hadseregekre. De az ellenséget még nem győztük le, még nem számoltunk le az álnok, kegyetlen s egyelőre még erős ellenséggel. Az egész világot ámulatba ejtette a szovjet emberek hősiessége. Az egész szovjet nép örvendett a Vörös Hadsereg győzelmeinek. „De — tanította Sztálin elvtárs — a Vörös Hadsereg harcosainak, parancsnokainak és politikai megbízottainak jól emlékezetükbe kell vésniük tanítómesterünk, Lenin intelmeit: «Az első dolog, hogy ne ragadtassuk el magunkat a győzelemtől és ne kérkedjünk, a második dolog, hogy megszilárdítsuk a győzelmet s a harmadik, hogy végleg megsemmisítsük az ellenséget».”*

1943 májusában Sztálin elvtárs utalt rá, hogy a német-olasz fasiszta tábor súlyos válságba jutott és katasztrófa előtt áll. De együgyűség lenne azt gondolni, hogy a katasztrófa önmagától fog bekövetkezni, mert így hozza a dolog rendje. Ez a harc nagy áldozatokat, óriási erőfeszítéseket, vasakaratot követel meg a szovjet néptől. Megköveteli, hogy a munkások, a

* *Sztálin.* A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 89. old.

kolhoztagok, az egész szovjet értelmiség megkétszerezett energiával dolgozzanak az arcvonalért, mozgósítva minden erejüket, kiaknázva minden lehetőségeiket.

Emlékezzünk vissza a nagy Lenin szavaira, mondom Sztálin elvtárs: *„Ha egyszer a háború elkerülhetetlennek bizonyult — mindent a háború céljaira s a legkisebb hanyagságot és energiahianyát is a háborús idők törvényei szerint kell büntetni.”**

Ostobaság lenne babérainkon megpihennünk, tanítja Sztálin elvtárs. A hadászatban, de elsősorban egy olyan háborúban, mint a korszerű háború, nem lehet egyhelyben topogni. „Aki megáll a háborúban, az elmarad. Az elmaradottakat pedig tudvalevőleg verik. Ezért most az a legfontosabb, hogy az egész Vörös Hadsereg napról-napra tökéletesítse hadi kiképzését, hogy a Vörös Hadsereg minden parancsnoka és harcosa tanulmányozza a háború tapasztalatait és tanuljon meg úgy harcolni, ahogy azt a győzelem ügye megköveteli.**

Pártunk sohasem lankadó vezetése, hatalmas szervező és tömegpolitikai munkája tette lehetővé nagy háborús győzelmeinket. Amint Sztálin elvtárs meg is mondotta, az 1943-as esztendő lett a fordulat éve a háború menetében. A Vörös Hadseregnek sikerült aránylag rövid idő alatt megvernie és felmorzsolnia a német fasiszta csapatok legtapasztaltabb régi erőit, ugyanakkor pedig a sikeres támadó hadműveletekben megedzette és megnövelte saját képzett erőit.

„A német haderőknek az év vége körül frontunkon elszenvedett vereségét, tisztán katonai szempontból tekintve, két fontos esemény: a sztálingrádi és a kurszki csata már eleve eldöntötte...

...Ha a sztálingrádi csata a német fasiszta had-

* Ugyanott, 96. old.

** Ugyanott, 97. old.

sereg alkonyának előhírnöke volt, úgy a kurszki csata katasztrófa elé állította.“*

A Vörös Hadsereg nem tudta volna sikereit elérni, mondotta Sztálin elvtárs, ha a nép nem támogatta volna, ha a szovjet emberek nem dolgoztak volna önfeláldozóan a gyárakban, műhelyekben, üzemekben, tárnákban, bányákban, a közlekedés terén és a mezőgazdaságban. Ha hadseregünk nem szenvedett semmi-
ben sem komoly hiányt, ha minden szükségeshez idejében hozzájutott, úgy ezt munkásosztályunk, kolhoz-paraszságunk, értelmiségünk halhatatlan érdemének kell tekintenünk: egész népünk, fajra és nemzetiségre való tekintet nélkül, egységes és hatalmas szocialista családdá forrt össze a nagy Bolsevik Párt körül.

„Teljes joggal mondhatjuk, — jelentette ki Sztálin elvtárs — hogy a szovjet embereknek a hátszországban végzett önfeláldozó munkája a történelemben egy sorban lesz a Vörös Hadsereg hősie harcával, mint a népnek a haza védelmében véghezvitt példátlan hőstette.“**

A mostani háború, mondotta Sztálin elvtárs, teljesen beigazolta Leninnek azt a megállapítását, hogy a háború minden nép valamennyi anyagi és szellemi erejének mindenre kiterjedő próbatétele. A *szovjethatalom*, a dolgozók hatalma hívta életre a Bolsevik Párt vezetésével a népek sziklaszilárd barátságát, a nép morális és politikai egységét, a tömegek mély és tudatos szeretetét, éltető szovjet hazafiságát szocialista hazájuk iránt. A hazánk egén tornyosuló veszedelem mérhetetlenül megerősítette Szovjetállamunkat.

„A Szovjetállam — mondotta Sztálin elvtárs — sohasem volt még olyan szilárd és megingathatatlan, mint most, a Honvédő Háború harmadik évében. A háború tanulságai amellet szólnak, hogy a szovjet rend

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 107—108. old.

** Ugyanott, 111. old.

nemcsak a békés építés éveiben, az ország gazdasági és kulturális fellendülésének megszervezése terén bizonyult a legjobb formának, hanem háborús időkben is, a nép minden erejének az ellenség visszaverésére irányuló megszervezése terén is a legjobb forma. A 26 évvel ezelőtt létesült Szovjethatalom országunkat rövid történelmi időszak alatt megdönthetetlen erőddé változtatta.”*

*

Abban az időben, amikor a szövetségesek szántszándékkal halogatták a második front létrehozását Európában, amikor Afrikában bajlódtak Rommel egy-két hadosztályával és Dél-Olaszországban vívták csetepatéikat az ottani német csapatokkal, ugyanakkor pedig a hitleristák egyre újabb és újabb hadosztályokat dobtak át nyugatról keletre — ebben az időben határozta meg Sztálin elvtárs a háború résztvevőinek legfontosabb feladatát, cselekedeteik igazi programját: „felszabadítani Európa népeit a fasiszta hódítók uralma alól és támogatni őket abban, hogy a fasiszta leigázók által szétdarabolt nemzeti államaikat visszaállíthassák; ...teljes jogot és szabadságot biztosítani Európa felszabadított népeinek arra, hogy állami berendezésük kérdését ők maguk oldják meg; megbüntetni a fasiszta gonosztevőket; olyan rendet teremteni Európában, amely teljesen kizárja Németország részéről minden újabb agresszió lehetőségét; ...létrehozni az európai népek kölcsönös bizalmon és kölcsönös segítségen alapuló tartós gazdasági, politikai és kulturális együttműködését.”*

Ez a sztálini program nemcsak a mi embereinket mozgósította új hőstettekre, hanem fellelkesítette

* Ugyanott, 114. old.

** Ugyanott, 120. old.

egész Európa népeit is a fasizmus elleni hősi harcra. Sztálin elvtárs, miközben irányította történelmi jelentőségű győzelmeinket az arcvonalakon, szavaival egyúttal felserkentette a rabságba döntött népeket, megsokszorozta a fasizmussal szemben tanúsított ellenállásuk erejét és közelebb hozta azt a napot, amidőn Európa népei megünnepelehetnék a leggonoszabb ellenségük felett aratott végső győzelmet.

Noha hadseregünk hatalmas sikereket ért el az arcvonalakon, Sztálin elvtárs mégis óvta a népet és a Pártot attól a veszélytől, hogy a győzelmektől megitta-sodva félúton megtorpanjon. „A szovjet emberek... nem szokásuk megelégedni azzal, amit elértek, nem szokásuk megmámorosodni sikereiktől — mondotta Sztálin elvtárs. — Ha sorainkban önelégültség üti fel fejét, a győzelem kicsúszhat kezünkől. Győzni nem lehet harc és erőfeszítés nélkül. A győzelmet ki kell harcolni. A győzelem most már közel van, de ahhoz, hogy azt kivívjuk, további erőfeszítésre, az egész hátország önfeláldozó munkájára, a fronton pedig a Vörös Hadsereg ügyes, elszánt harci tevékenységére van szükség.”*

Sztálin elvtárs ugyanezt a gondolatot hangsúlyozza 1944 május elsejei parancsában is, amikor a Vörös Hadsereg már több mint 400 kilométerrel hagyta maga mögött országunk határait, amikor már bomladozófélben volt a fasiszta tábor és a német hadsereg immár a barlangjában visszahúzódó ragadozóra emlékeztetett. Sztálin elvtárs most is mozgósította a Vörös Hadsereg és népünk éberségét. Rámutat, hogy a sebesült ragadozó, mely visszahúzódik barlangjába, azért még továbbra is veszedelmes fenevad marad. „Ahhoz, hogy országunkat és a velünk szövetséges országokat a leigázás veszedelmétől megszabadítsuk, nyomon

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 120. old.

kell követni a megsebzett német fenevadat és saját barlangjában kell végezni vele.”*

A Vörös Hadsereg, amely egymagában vívta meg harcát a német fasiszta megszállókkal, példa nélkül álló hősiességről tett tanúságot. A szovjet nép önfeláldozóan segítette hadseregét, csodákat művelt és győztesen került ki a legsúlyosabb megpróbáltatások tüzeiből is. És amikor már mindenki számára világossá vált, hogy a Szovjetunió egymagában is leszámol a fasiszta Németországgal, az angol-amerikai expedíciós csapatok csupán akkor, 1944 június 6-ának hajnalán kezdték meg partraszállásukat Franciaország normandiai tengerpartján. A szövetségesek nagy garraal jelentették be a második front megnyitását, csak-hogy ez a tettük aljas tervüket, Európa népeinek meghódítását és leigázását célozta, nem pedig az európai népek megszabadítását a fasiszta és imperialista járomból. Midőn a szövetségesek e céljuk felé törtek, szinte semmiféle ellenállásba nem ütköztek. Még azután is, hogy a szövetséges csapatok partraszállottak, a német főparancsnokság folytatta az újabb hadosztályok elvonását a nyugati frontról, és a Szovjet Hadsereg ellen irányította azokat.

Ha a háború első két éve a német csapatok támadásának éve volt, a harmadik év pedig a gyökeres fordulat éve a háború menetében, hadseregünk hatalmas támadásainak és kimagasló győzelmeinek éve — úgy a háború negyedik éve lett a német seregek felett aratott *döntő győzelmek* éve. Ez az év tetőzte be a német csapatok kiűzését a Szovjetunió területéről és a hadműveletek színhelyének áthelyezését Németország területére. A Vörös Hadseregnek ezt a sikerét megelőzte azoknak a megsemmisítő csapásoknak a sorozata, amelyet katonáink mértek a fasiszta csapatokra az 1944-es esztendőben. Sztálin elv-

* Ugyanott, 140. old.

társ tíz ilyen csapást sorol fel: az első csapást januárban — Leningrád és Novgorod alatt; a másodikat február—márciusban — a Bugnál; a harmadikat április—májusban — a Krim félsziget térségében; a negyediket júniusban — Karélia térségében; az ötödiket június—júliusban — Vityebszk és Minszk alatt; a hatodikat július—augusztusban — Lvov alatt; a hetediket augusztusban — Kisinyov és Jassy térségében; a nyolcadikat szeptember—októberben — a Balti tenger vidékén; a kilencediket októberben — Magyarországon, a Duna-Tisza között; a tizediket október végén — Észak-Finnországban mérték a szovjet csapatok az ellenségre.

E csapások következtében, amelyeket a Vörös Hadsereg sztálini hadvezéreinek vezetésével mért az ellenségre, 120 német és szövetséges hadosztályt vertünk szét és tettünk harcképtelenné. Kétségtelen, mondotta Sztálin elvtárs, hogy a Vörös Hadsereg ez év nyarán végrehajtott, körülbelül 200 német hadosztályt lekötő hatalmas támadó műveletei nélkül szövetségeseink haderői nem tudtak volna oly gyorsan elbánni a német csapatokkal és kiszorítani azokat Közép-Olaszország, Franciaország és Belgium területéről.

„El kell ismerni, — mondotta Sztálin elvtárs — hogy a mostani háborúban a hitleri Németország és fasiszta hadserege jóval erősebb, alattomosabb és tapasztaltabb ellenfélnek bizonyult, mint Németország és hadserege valamennyi eddigi háborúban. Ehhez azt is hozzá kell tennünk, hogy a németeknek ebben a háborúban sikerült felhasználniuk csaknem egész Európa ipari erejét és csatlós államaik eléggé jelentős hadseregét. És ha Németország a számára előnyös hadviselési feltételek ellenére mégis az elkerülhetetlen pusztulás szélére jutott, úgy ez azzal magyarázható, hogy Németország legfőbb ellenfele, a Szovjet-

unió, túlszárnyalta erőben a hitleri Németországot.”*

A végső ütközetek, melyeket a fenevad saját barlangjában való elpusztításáért, Berlinért vívtunk, voltak a háború leghatalmasabb és legádázabb ütkö-zetei. Hitler a német főváros védelmére több mint fél-millió SS és Gestapo-katonát, rendőrt, a különböző hitlerista szervezetekbe tartozó hóhérokat, több mint mésfélezer repülőgépet, hatalmas mennyiségű tankot stb. vetett a harcokba. Megparancsolta seregeinek, hogy Berlint az „utolsó katonáig” védelmezzék. De a Vörös Hadsereg hatalmas nyomása letiporta mind-ezeket az ellenséges erőket, és bátor harcosaink ki-tűzték Berlinre a győzelem vörös zászlaját.

*

A Vörös Hadsereg és az egész szovjet nép nagy, mindenen diadalmaskodó ereje a Párt lenini-sztálini vezetéséből, a Párt helyes politikai irányvonalából, tudományos programjából, bölcs és rugalmas taktiká-jából, szervezettségéből, vasfegyelméből és éberségéből fakadt. A néppel való szerves kapcsolata, az az el-lenállhataflan törekvése, hogy a népet felemelje a kommunizmus magasztos eszméinek világos megérté-séig — a Párt mindeme tulajdonságai egyesítették a Pártot a néppel, a Pártot tették a nép eszévé, be-csületévé és lelkiismeretévé, vezérévé, büszkeségévé, harci lobogójává.

„A szovjet népet vezető és irányító erő, — mondotta Sztálin elvtárs a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 26-ik évfordulóján tartott beszédében — a békés építés és a háború napjaiban egyaránt, Lenin pártja, a bolsevik párt volt. Egyetlen pártnak sem volt és nincs olyan tekintélye a néptömegek előtt, mint a mi bolsevik pártunknak. S ez érthető is. Országunk

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 150—151. old.

munkásai, parasztjai és értelmisége a bolsevik párt vezetése alatt vívták ki szabadságukat és építették fel a szocialista társadalmat. A Honvédő Háború napjaiban a párt állt előttünk, mint a fasiszta hódítók ellen folyó népi harc lelke és szervezője. A párt szervező munkája egyesítette és irányította a közös cél felé a szovjet emberek minden erőfeszítését, az ellenség megsemmisítésének szolgálatába állítva minden erőt és eszközünket. A háború alatt a párt még jobban egybeforrt a néppel, még szorosabb kapcsolatot épített ki a dolgozók széles tömegeivel.

Ez a forrása államunk erejének.”*

Pártunk esze és szíve, a szovjet nép esze és szíve most is, mint mindig Sztálin elvtárs volt, a Szovjetunió Fegyveres Erőinek Legfelsőbb Főparancsnoka. Ő volt a kezdeményezője és lelke a háború arcvonalain a legfontosabb stratégiai hadműveletek előkészítésének és végrehajtásának. Percig sem lankadó vezetésével megsokszorozta a frontot és a hátszágot el látó ipari vállalataink, szovhozaink és kolhozaink erejét és teljesítőképességét.

Pártunk nagy vezére, Sztálin elvtárs, és legközelebb álló tanítványai és fegyvertársai: Molotov, Zsdanov, Malenkov, Berija, Kalinyin, Vorosilov, Hruscsov, Mikojan, Andrejev, Kaganovics, Scserbakov, Bulganyin, Koszigin elvtársak elsőként mutattak soha el nem halványuló példát a harci és munka-hősiességre a haza védelmében. Népünknek ezek a legjobb, leghűbb fiai, élükön Sztálin elvtárssal, közvetlen kapcsolatban állottak a csapatokkal, a gyárakkal, a bányákkal és a vasutakkal. Konkrét vezetésükkel, atyai gondoskodásukkal, mellyel a harcosokat és tiszteket, munkásokat és munkásnőket, férfi- és női kolhoztagokat körülvették, az arcvonalak idejében való teljes és

* *Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 113—114. old.*

hiánytalan ellátásával lelkesítették új, mindeddig példátlan hőstettekre az egyes csapatok és hadseregcsoporthoz parancsnokait és politikai megbízottait, az üzemek összes vezetőit.

A SzK(b)P lenini-sztálini Központi Bizottsága figyelmesen és rendszeresen tanulmányozta a pártszervezetek, szovjetszervezetek és komszomolszervezetek munkáját, ránevelte e szervezeteket a párt utasításainak feltétel nélküli és haladéktalan megvalósítására, minthogy ezek az utasítások teljes egészükben hazánk becsületének, szabadságának és függetlenségének megvédését, Európa népeinek a fasiszta rabságtól való megmentését szolgálták.

Sztálin elvtárs minden egyes beszámolója vagy parancsa vagy beszéde, melyet a háború napjaiban mondott, Lenin és Sztálin pártjának közvetlen utasítása volt. Ezeket az utasításokat minden egyes szovjet ember, a fronton és a háterszágban egyaránt, szentül megfogadta, mert ezekben látta a leggonoszabb ellenség feletti győzelem programját. Sztálin elvtárs minden egyes beszédével gazdagította a szovjet hadvezetés tudományát, a háború vezetésének új vezérelveivel fegyverezte fel a parancsnoki kart, megkövetelte valamennyi fegyvernemhez tartozó tisztól és tábornoktól, hogy tanuljanak a háború tapasztalatain, szüntelenül tökéletesítsék a csapatok irányítását a csatamezőkön, legyenek a csapatok vezetésének mestereivé, aknázzák ki teljesen a támadás-hozta sikereket, megállás nélkül és gyors iramban üldözzék az ellenséges hadakat, gyorsítsák a mögöttes területek megszervezését, bátrabban használják fel tartalékaikat új csapásaikhoz. A legénységi és altiszti állománytól meg azt követelte meg Sztálin elvtárs, hogy tökéletesítsék harci képességeiket, hajszálpontosan teljesítsék a szabályzatok és utasítások követelményeit, a vezérkar és a felettesek parancsát, mindig és mindenütt őrizték meg a példás rendet, a vasfegyelmet és a kiváló szer-

vezettséget, teljesen aknázzák ki fegyverük tűzerejét, tökéletesen bánjanak fegyverükkel. A partizánoktól azt követelte Sztálin elvtárs, hogy hatalmas csapásokat mérjenek az ellenség mögöttes területeire, közlekedési útvonalaira, katonai raktáira, parancsnokságaira és üzemeire, pusztítsák el az ellenség híradó berendezéseit stb.

Sztálin elvtárs valamennyi beszédét, melyet népünk nagy megpróbáltatásainak napjaiban mondott, teljességgel áthatotta a nagy Lenin szelleme. Beszédeiben Sztálin elvtárs állandóan és változatlanul Leninre hivatkozik, mindenkit arra szólítva fel, hogy híven kövesse Lenin forradalmi zászlaját, nagy hagyatékát. Sztálin elvtárs beszédeiben a leninizmus szellemében, a nép és a szocialista haza iránti lenini hűség és áldozatosság szellemében neveli a Pártot és a népet.

„Lenin képével elméjében és szívében, így lépett be Sztálin a forradalomba. Leninre gondol mindig, és még akkor is, midőn gondolatait a megoldásra váró problémák kötik le, keze gépiesen, automatikusan ezt veti a papírra: «Lenin... tanítóm... barátom».”

„Senkiben sem testesültek úgy meg Lenin gondolatai és szavai, mint Sztálinban. Sztálin — a ma Leninje” — mondotta Henri Barbusse francia író.

„Szerencsések vagyunk — mondotta Molotov elvtárs — hogy a háború nehéz napjaiban a Szovjetunió bölcs és harcedzett vezére, a nagy Sztálin vezette előre a Vörös Hadsereget és népünket.”

Pártunk ereje abban rejlik, hogy tagjai népünk legjobb, élenjáró képviselőiből kerülnek ki, azokból a mélységesen eszmehű, elvhű, vasakaratú, bátor, de ugyanakkor szerény, becsületes és népünkhöz hű em-

* Sztálin hatvanadik születésnapjára. Pravda kiadás. 177. old. (oroszul).

berekből, akik Lenin és Sztálin szellemében nevelkedtek.

Mindenhol, ahol az alkotó szárnyalás, a munkában és harcban tanúsított hősiesség lelkesítő példájára, a haza megmentésére hozott önfeláldozás példájára van szükség — a kommunisták haladnak az élen, a néptömegek pedig, áthatva a Bolsevik Párt iránti határtalan bizalommal és szeretettel, rendületlenül a kommunisták után haladtak és haladnak mindig, hogy velük együtt, az ő vezetésükkel győzzék le az ellenséget, védjék meg a kommunizmus ügyét.

Lenin azt tanította, hogy kirakati párttagokra semmiképpen sincs szükségünk. Nem ígérünk, de nem is adunk semmiféle előnyt azoknak, akik a Pártba belépnek, mondotta Lenin 1919-ben. Ellenkezőleg — súlyos és veszélyes munka háramlik a párttagokra. „Csak a kommunizmus őszinte hívei, csak azok, akik lelkiismeretes odaadással viseltetnek a munkásállam iránt, csak a becsületes dolgozók, csak a kapitalizmus alatt elnyomott tömegek igazi képviselői jönnek majd a pártba. Csakis ilyen párttagokra van szükségünk.”*

Éppen ebből a követelményből fakad Pártunk szerves és elpusztíthatatlan kapcsolata népünkkel. Ez magyarázza népünk határtalan odaadását, szeretetét és tiszteletét Pártunk iránt. Ebben rejlik Pártunk nagy és győzhetetlen ereje. Ezért volt az, hogy hazánk leg-súlyosabb és legveszélyesebb pillanataiban népünk leghívebb és legtudatosabb fiai beléptek a Pártba. 1942-ben, a háború egyik legveszedelmesebb szakaszában, amikor az ellenség Sztálingrád felé tört és már elérte a Kaukázus előhegyeit, az arcvonalakon ezerszám léptek be Pártunkba az öntudatos, bátor és hazájukhoz halálukig hű emberek.

Így 1942 januárjától júliusig 431 850 szovjet hazafit vett fel tagjelöltnek a SzK(b)P. 1942 második felében 640 238 szovjet ember lépett be a Pártba.

* *Lenin*. Válogatott művek. 2. köt. Szikra 1949. 619. old.

A Szovjet Hadsereg harcosai mellett mérhetetlen hősiességről tettek tanúságot, a munka frontján, a hátszomszág dolgozói is.

A nagy Sztálin, a Bolsevik Párt, miközben megszervezte az ellenség visszaverését, vezette a gigászi hadműveleteket és kifejlesztette a szovjet fegyveres erőket, ugyanakkor kiaknáztta, mozgósította a nép minden erejét a hős Szovjet Hadsereg támogatására.

Pártunk vezetése, a kommunisták személyes példaadása országunkban tömeges jelenséggé tette a hősiességet. A Lenin és Sztálin pártja által felnevelt szovjet emberek magatartása gyökeresen megváltoztatta a hős és a hősiesség, a bátorság és a halálmegvetés szokásos felfogását. Nem egyes emberek, hanem embermilliók tűntek ki ebben a háborúban hősiességükkel; példa nélkül álló hőstetteket vittek véghez hazájuk megmentésére.

A szovjet szocialista rend felemelte népét a *hős nép* színvonalára, arra a színvonalra, amelyen tisztán fel tudták fogni a haza áldozatos védelmének életbevágó szükségességét. De nem csupán tömeges jellegű a hősiesség a Szovjetunióban. Nálunk a hősiesség mélyen *tudatos, megfontolt és célratörő*. A nagy cél felismerése az, amely a népben a nagy hősiességet, a nagy célért vívott harchoz szükséges nagy energiát kitermeli.

„Harcosaink, — mondotta Sztálin elvtárs 1945 februári parancsában — akiket nagy felszabadító küldetésük tudata lelkesít, a hősiesség és önfeláldozás csodálatraméltó példáját mutatják; a bátorságot és vakmerőséget a harcban mesterien egyeztetik össze fegyvereik erejének és hatalmának teljes kihasználásával.”*

A pártvezetés nagy ereje, a nagy Sztálin hadve-

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 173. old.

zéri génusza biztosította a szovjet nép számára a teljes győzelmet a legerősebb és legállokabb ellenség felett a legsúlyosabb háborúban, amelyet valaha is feljegyzett hazánk történelme.

„De a háború nemcsak átkos következményekkel járt — mondotta Sztálin elvtárs 1946 február 9-én, Moszkva Sztálin-kerületének választói előtt tartott beszédében. — Ugyanakkor a nép egész erejét megpróbáltatások elé állító és kipróbáló nagy iskolának bizonyult. Meztelenül mutatta meg a front és a hátság minden tényét és eseményét, könyörtelenül rántott le minden leplet, amely az államok, a kormányok vagy a pártok valódi arcukat fedte és álarc meg sallangok nélkül, minden fogyatékoságukkal és erényükkel együtt állította azokat az események színpadára. A háború bizonyos értelemben vizsgának vetette alá a mi szovjet rendszerünket, államunkat, kormányunkat, a mi kommunista pártunkat és összegezte munkájuk eredményét, mintha csak így szólt volna hozzánk: ime a ti embereitek és szervezeteitek, tetteikkel és műveikkel, — nézzétek meg őket figyelmesen és bánjatok velük érdemük szerint.“*

A háború volt a legjobb alap Pártunk, vezetői, összes tagjai, összes szervezetei munkájának értékelésére. A háború tette lehetővé számunkra, hogy ne szavaik, hanem tetteik szerint értékeljük a Párt és pártemberek tevékenységét, s ebből helyes következtetéseket vonjunk le.

A nép pedig levonta a maga következtetéseit. Még erősebben tömörült Pártja köré. Ezen az alapon nőtt meg gigászi mértékben a Szovjetállam ereje és hatalma, szilárdult meg és nyilvánította ki nagy életerejét társadalmi és államrendünk. Megerősödött a nép morális és politikai egysége, a népek közötti ba-

* Olvasókönyv a marxizmus-leninizmus tanulmányozására. 1. kiad. Szikra 1949. 207. old.

rátság. Kifejlődött, megizmosodott és megerősödött Szovjet Hadseregünk is.

A Nagy Honvédő Háborúban nyilvánult meg igazán a szovjet emberek határtalan hazaszeretete. A hazai határok védelme szent feladatának tudatában, a hátszország dolgozóinak éltető hazafisága új, az eddiginél is magasabb fokra emelkedett.

Onfeláldozó munkáján kívül a szovjet nép, Pártunk vezetésével, hazafias mozgalmat indított, hogy megtakarított pénzével segítse államát. Az 1941—1943-as esztendőök folyamán csupán készpénzben több mint 13 milliárd rubel folyt be az országos védelmi alaphoz. F. P. Galovatij szaratovi kolhoztag kezdeményezésére példátlan méretekben bontakozott ki a front megsegítésének mozgalma. Munkások, kolhoztagok, a szovjet értelmiség, odaadták megtakarított pénzüket tankok, repülőgépek, lövegek gyártására, új tankbrigádok, repülőgépkötelékek stb. létesítésére. 1943 március 31-ig több mint 7 milliárd rubel készpénzzel és nagymennyiségű értéktárggyal járult hozzá népünk ehhez az alaphoz.

„A szovjet hazafiság ereje abban áll, — mondotta Sztálin elvtárs — hogy nem faji vagy nacionalista előítéletekre, hanem a népeknek a Szovjet Haza iránti lelkes odaadására és hűségére, az országunkban élő valamennyi nemzet dolgozóinak baráti szövetségére támaszkodik. A szovjet hazafiságban harmonikusan olvadnak egybe a népek nemzeti hagyományai és a Szovjetunió minden dolgozójának közös érdekei. A szovjet hazafiság nem választja el, hanem ellenkezőleg, egységes testvéri családban tömöríti országunk valamennyi nemzetét és népét.”*

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 154—155. old.

Különösen élesen tűntek ki a háború napjaiban Pártunk lenini-sztálini nemzetiségi politikájának eredményei. A teljes nemzeti egyenlőség, amelyet a Sztálini Alkotmány erősített meg, hozta létre a népek megbonthatatlan barátságát, amely a Szovjetállam egyik leghatalmasabb erőforrása lett. Valamennyi népünk kéz a kézben, váll-váll-mellett, egy emberként állott ki szocialista hazája védelmére.

A nagy orosz nép, a felszabadítást hozó nép, mely a hatalmas orosz munkásosztályt, a hatalmas Bolsevik Pártot, valamennyi nép szocializmusért vívott harcának vezetőjét adta a világnak, — ez a nép haladt a nagy megpróbáltatások napjaiban a szovjet népek élén. Világos elméjével, szilárd jellemével és türelmével példát mutatott valamennyi népnek, biztosította az ellenség feletti győzelmet és méltán kiérdemelte az egész világ dolgozóinak szeretetét, tiszteletét és elismerését.

Népünk a Bolsevik Párt vezetésével még a háború folyamán megkezdte az ellenség hatalmas méretű rombolásai által okozott sebek gyors és eredményes gyógyítását, az elpusztított városok és falvak, gyárak és bányák, utak és hidak újjáépítését, a fasiszta fekélytől megtisztított területeken az új gyárak építését, nemcsak a háborús szükségletek kielégítésére, hanem már a békés építés igényeivel is számolva. Pártunk már a háború folyamán kidolgozta a háborúutáni sztálini ötéves tervet.

A nagy Sztálin a következőkben fogalmazta meg a háborúutáni ötéves terv alapvető követelményeit: újjáépíteni az ország háborús károkat szenvedett területeit, helyreállítani az ipar és a mezőgazdaság háborúelőtti színvonalát, majd kisebb-nagyobb arányokban túlhaladni ezt a színvonalat. Ezek a tételek jutottak teljes mértékben kifejeződésre az ötéves-tervben, ame-

lyet népünk eredményesen teljesít és túlteljesít. A Nagy Honvédő Háború időszakában harcokban és a munkában megedződve, Pártunk nevelésének hatására a szovjet nép szilárdan elhatározta, hogy négy év alatt teljesíti az ötéves tervet. Csakhogy Pártunk nem állapodhatik meg az elért eredményeknél: tovább halad, a kommunizmus felé. Terveit sokkal hosszabb időszakra készíti: Pártunk elhatározta, hogy megszervezi a népgazdaság újabb hatalmas fellendülését, mely által lehetővé válik, hogy három ötéves terv folyamán ipari termelésünk színvonalát a háborúelőtti színvonal háromszorosára emelhessük.

„El kell érünk azt, — mondotta Sztálin elvtárs 1946 február 9-i beszédében — hogy iparunk évenként ötvenmillió tonna öntöttvasat, hatvanmillió tonna acélt, ötszázmillió tonna szenet és hatvanmillió tonna kőolajat termeljen. Csak e feltételek mellett mondhatjuk, hogy hazánk minden meglepetés ellen biztosítva van.”*

A háborúutáni első sztálini ötéves terv sikeres teljesítése szemléltetően bebizonyította a kommunista társadalom felépítésére vonatkozó nagy sztálini távlatok életrevalóságát és realitását.

*

Amíg a háború tartott, addig a szövetséges államok együtt haladtak és egy tábort alkottak a Németország és Japán elleni harcban. A szövetségesek táborában azonban már a háború folyamán is felmerültek nézeteltérések mind a háború céljainak meghatározásával, mind pedig a világ háborúutáni berendezésének feladatával kapcsolatban.

A Szovjetunió és a demokratikus országok szerint a háború legfőbb célja lett volna a demokratikus rend

* Olvasókönyv a marxizmus-leninizmus tanulmányozására. 1. kiad. Szikra 1949. 215. old.

visszaállítása és megerősítése Európában, a faszizmus felszámolása és a Németország felőli új agresszió lehetőségének megelőzése, valamint Európa népeinek huzamos és minden területre kiterjedő együttműködésének kiépítése.

De más célt tűztek ki maguk elé az amerikai és angol imperialisták. Ők elsősorban meg akarták semmisíteni világpiaci versenytársaikat (Németországot és Japánt), s megerősíteni saját uralkodó helyzetüket.

Különösen élesen domborodott ki ez a két ellentétes politikai irányvonal a világ háborúutáni berendezésének szakaszában: az egyik oldalon — a Szovjetunió és a demokratikus országok politikája, amely az imperializmus aláásására és a demokrácia megszilárdítására irányul, a másik oldalon pedig az Amerikai Egyesült Államok és Anglia politikája, amelynek célja az imperializmus erősítése és a demokrácia eltiprása.

Minthogy a Szovjetunió és a népi demokratikus országok akadályozzák az imperialista tervek megvalósulását — a viláგuralomért való harcot és a demokratikus mozgalmak elfojtását, ezért az Amerikai Egyesült Államok és Anglia legbuzgóbb reakciós imperialista politikusai kalandorhadjáratot indítottak a Szovjetunió vezette antiimperialista, demokratikus tábor ellen, hadjáratot, melyet egy új világháború veszedelme kísér.

A két ellentétes — az imperialista s az antiimperialista — tábor harca olyan körülmények között folyik, amelyek még jobban kiélezik a kapitalizmus általános válságát, amelyek közelebb hozzák az új gazdasági válságot, pedig ez a válság sokkal nagyobb katasztrófát jelent majd a tőkés világra, mint az 1929—1932-es évek válsága.

Éppen ezért az imperialista tábor és vezető ereje, az Amerikai Egyesült Államok különösen agresszív

tevékenységet fejtenek most ki. Ez a tevékenység minden téren megnyilvánul: katonai, illetve stratégiai téren (az Észak-Atlanti Egyezmény megkötése, Nyugat-Európában a fasiszta hadigépezet felélesztése, hadi-repülő támaszpontok kiépítése, a különböző államok fegyverzetének szabványosítása, az európai és ázsiai államok amerikai fegyverekkel való ellátása stb.), a gazdasági terjeszkedés terén (Truman—Marshall-terv, az Európa, Ázsia és Afrika gazdasági leigázására irányuló tervek), az új háború ideológiai előkészítésében és kirobbantásában, amelyet a tömegek becsapására liberális-pacifista jelmezzel lepleznek.

Az imperialista tábor felhasználja a jobboldali szociáldemokraták — Blum Franciaországban, Attlee és Bevin Angliában, Schumacher Németországban, Renner és Scherf Ausztriában, Saragat Olaszországban stb. — áruló politikáját.

Hogy vizsályt keltsenek a békéért harcoló demokratikus táborban, hogy elnyomják a népek imperializmus-ellenes forradalmi szabadságmozgalmát, hogy könnyebben előkészítsék háborújukat a Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen, ezért az angol-amerikai tőke mágnásai felhasználnak minden reakciós erőt, kezdve a hitlerista háborús bűnösökön, egészen az imperializmus ügynökeiig, a jugoszláv, magyar, bolgár népek hóhéraiig, a Tito, Kargyelj, Rankovics, Gyilas, Rajk László, Trajcsó Kosztov stb. típusú aljas árulókig és fasiszta gazemberekig. Azok a válaszjegyzékek, amelyeket a szovjet kormány 1949 augusztus 11-én, 18-án és 29-én intézett a jugoszláv kormányhoz, valamint a magyar és bolgár népbíróságok végleg lerántották a leplet a Tito-klikkről, megmutatván, hogy az nem egyéb, mint a mindenre kapható fasiszta provokátoroknak, kémeknek és gyilkosoknak, a külföldi tőke bérenceinek bandája.

De bármint áskálódjanak is a béke, a demokrácia

és a szocializmus ellenségei — a Szovjetunió szilárdan és magabiztosan halad szent célja felé.

Napról-napra erősödik és növekszik a demokrácia és a szocializmus ereje. A népi demokratikus országoknak a szocialista építés terén elért ragyogó sikerei, a Német Demokratikus Köztársaság megalakulása, a nagy kínai népnek a feudális Kuomintang-reakció és az amerikai imperialisták felett aratott győzelme, a gyarmatokon a nemzeti szabadságmozgalmak terjedése — mindez halálos csapást mér az új háborús gyujtogatók terveire.

A nagy kínai nép győzelmével az európai és ázsiai népi demokratikus országok a Szovjetunióval együtt 800 millió embert tömörítenek, a békéért, a háborús gyujtogatók ellen folytatott harc tevékeny katonáit. Az egész világ tudja már, hogy az atomfegyver monopóliuma kicsúszott az amerikai kalandorlovagok kezéből.

De az amerikai milliárdosok mindezek ellenére sem hagynak fel atomdiplomáciájukkal. A történelem tapasztalata azonban ezek ellen a megátalkodott háborús gyujtogatók ellen szól. Az első világháború, amelyet az imperialisták kirobbantottak, meghozta a Nagy Októberi Forradalmat; a második világháború, amelyet az imperialisták a Szovjetunió békés népe ellen indítottak, meghozta a népi demokratikus rendszer kialakulását Közép- és Délkelet-Európa több országában, valamint Kínában. Semmi kétség, hogy a harmadik háború, ha ezt az imperialisták kirobbantják, megássa az egész világon a kapitalizmus sírját.

A nagy Sztálin-vezette Bolsevik Pártot teljesen áthatja az a törekvés, hogy országunkban sikerrel felépüljön a kommunizmus. Ezért minden erejét arra összpontosítja, hogy népünk, valamint a világ valamennyi népe számára tartós és szilárd békét, igazi demokráciát biztosítson. Ez a törekvés magyarázza azt

a tényt, hogy valamennyi haladó nép, a tőkés, gyarmati és függő országok valamennyi dolgozója a haladás, demokrácia és béke tábora élén járó Szovjetunió dicső zászlaja alá tömörül az imperialista agresszió, reakció és háborús tábora ellen folytatott küzdelemben

AZ ÁLLAMI VÉDELMI BIZOTTSÁG

1941 június 22-én a hitleri Németország hitszegően rátámadt a Szovjetunióra. Ez a támadás megszakította a szovjet nép békés alkotó munkáját. Az ellenség célja a szovjet föld, a szovjet gabona, a szovjet kőolaj, a szovjet fém elrablása volt... Arra tört, hogy országunkban is meghonosítsa a fasiszta „új rendet”, rabságba döntse és kiirtsa a Szovjetunió szabad népeit. „... a Szovjetállam életéről és haláláról, a Szovjetunió népeinek életéről és haláláról van szó, arról, hogy szabadok maradjanak-e a Szovjetunió népei, vagy pedig rabszolgaságba süllyedjenek — mondotta Sztálin elvtárs, 1941 július 3-i rádióbeszédében. — Arra van szükség, hogy a szovjet emberek megértsék ezt és hagyjanak fel a gondatlansággal, mozgósítsák önmagukat, s egész munkájukat új, háborús vágányokra állítsák át, nem ismerve kíméletet az ellenséggel szemben.”*

Az ország rendkívüli helyzete következtében, valamint a Szovjetunió népei összes erejének mozgósítása, a ráunktört német fasiszta támadók visszaverése érdekében a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének Elnöksége, a SzK(b)P Központi Bizottsága és a Szovjetunió Népbiztosainak Tanácsa szükségesnek tartotta az Állami Védelmi Bizottság felállítását, amely Sztálin

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 9. old.

elvtárs (elnök), Molotov elvtárs (helyettes elnök), Vorosilov, Malenkov és Berija elvtársakból állott.

Az Állami Védelmi Bizottság 1941 június 30-án alakult meg.

A Bizottság kezében összpontosult az állam feletti teljhatalom. Az Állami Védelmi Bizottság felhívta az egész szovjet népet, hogy még szorosabban tömörüljön Lenin és Sztálin pártja köré, a szovjet kormány köré, a Vörös Hadsereg és a Vörös Hajóhad önfeláldozó megsegítésére, a kegyetlen és erős ellenség leverésére, a győzelem kivívására.

Nehéz teljességében felbecsülni azt a hadászati, politikai, elméleti és gazdasági tevékenységet, amelyet Sztálin elvtárs a szovjet nép Nagy Honvédő Háborújának éveiben kifejtett. Azokban az években, amikor a szovjet nép hősiek harcát vívta a német fasiszta támadók ellen, Sztálin elvtárs új, magasabb fokra emelte az élenjáró szovjet haditudományt. Kidolgozta tételét az állandóan ható tényezőkről, amelyek a háború sorsát eldöntik, valamint az aktív védelem, ellentámadás és támadás taktikáját. Sztálin elvtárs személyes útmutatására a szovjet seregek mesteri tökélyvel kapcsolták össze az aktív védelmet az ellentámadás előkészítésével, a támadás pedig szervesen kapcsolódott egybe a szilárd védelemmel. Sztálin elvtárs mesterien dolgozta ki és alkalmazta a hadmozdulatok új taktikáját; azt a taktikát, amely szerint egyidejűleg több szakaszon törik át a csapatok az ellenség arcvonalát; az ellenséges szárnyak áttörésének taktikáját; benyomulást az ellenség háta mögé, valamint a nagy ellenséges hadseregcsoporthoz bekerítésének és megsemmisítésének taktikáját. Sztálin elvtárs zseniális előrelátással olvasott az ellenség terveiben. A lángelméjű Sztálin a háború különböző szakaszaiban is megtalálta a helyes megoldásokat, figyelembe véve az ellenség gyenge és erős oldalait, mesterien alkalmazva azt a

stratégiát és taktikát, amely biztosította a szovjet seregek hadműveleteinek eredményességét.

I. V. Sztálin, a Szovjetunió Generalisszimuszának bölcs vezetésével a szovjet seregek 1945 május 2-án elfoglalták Németország fővárosát — Berlint. A hitleri Németország sorsa meg volt pecsételve. 1945 május 8-án a német főparancsnokság képviselői aláírták Berlinben a német fegyveres erők feltétel nélküli megadásáról szóló okmányt. Május 9-én Ioszif Visszario-novics Sztálin rádión felhívást intézett a szovjet néphez:

„Elvtársak!

...Most már teljes joggal kijelenthetjük, hogy eljött Németország végleges szétzúzásának történelmi napja, népünk nagy győzelmének napja a német imperializmus fölött...

...Köszöntelek benneteket, drága honfitársaim, a győzelem alkalmából!""*

A szovjet nép diadalt ült a fasiszta Németország felett. De a Szovjetország nem tekinthette biztonságát védettnek mindaddig, amíg még megvolt a háború második tűzfészke — az imperialista Japán. A Szovjetunió hadbalépése folytán azonban Japán is fegyverletételre kényszerült. 1945 szeptember 2-án Japán állami és katonai megbízottai aláírták Tokióban a feltétel nélküli megadásról szóló okmányt.

A Japán fölött aratott győzelem napján Sztálin elvtárs rádióbeszédet mondott. A szovjet nép izgatottan hallgatta szeretett vezérét és az örömhírt.

„Szovjet népünk — mondotta Sztálin elvtárs — nem sajnálta az erőt és a munkát a győzelem érdekében. Nehéz éveket éltünk át. De most mindegyikünk elmondhatja: győztünk.“**

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 185—186. old.

** Ugyanott, 198—199. old.

A szovjet nép Nagy Honvédő Háborújának diadalmas befejezése, ill. az országban a rendkívüli állapot megszüntetése után a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének Elnöksége, 1945 szeptember 4-én kelt rendeletével feloszlatta az Állami Védelmi Bizottságot és ügyeit a Szovjetunió Népbiztosai Tanácsának hatáskörébe utalta át.

A SZOVJET HAZAFISÁG

A szovjet emberek hazafisága, amelyet a Nagy Honvédő Háborúban tanúsítottak, megdöbbsentette és ámulatba ejtette az egész világot. A szovjet hazafiság a hazafiság új, magasabb foka, amilyent még nem ismert a történelem.

Mi a hazafiság általában?

A „hazafiság” szón általában hazaszeretetet szokás érteni. Sok meghatározást ismerünk a „hazafiság” fogalmára.

A hazafiság lényegét és jelentőségét az orosz forradalmi demokraták: Belinszkij, Nyekraszov, Dobroljubov, Csernisevszkij határozták meg. A hazafiság nem egyéb, mondotta Csernisevszkij, mint népünk hősi multjának szeretete és népünk jövőjének megálmodása. Belinszkij a hazafiságot egyértelműnek vette az izzó hazaszeretettel. De mindezek a meghatározások egyoldalúak, nem kimerítőek.

A hazafiság legpontosabb és legteljesebb meghatározása Lenintől származik.

„A hazafiság — írta «Pityirim Szorokin becses beismerései» című cikkében — egyike a legbensősége-sebb érzelmeknek, amelyeket az évszázados és évezre-des elkülönült haza erősít az emberben.”*

Tehát az elkülönült haza érzelme a szenvedélyes szeretetben és abban a soha nem csillapuló óhajban

* *Lenin Művei.* 3. kiad. XXIII. kot. 290. old. (oroszul).

nyilvánul meg, hogy megőrizzük, megtartsuk, megvédelmezzük az ellenségtől:

1. népünk történelmi multját, nyelvét és kultúráját, forradalmi hagyományait, nemzeti jellegzetességeit és sajátosságait;

2. születésünk helyét, szülőföldünk erdeit és mezeit, szeretett családjunkat, alkotómunkánk gyümölcsét;

3. államunkat, a benne kialakult társadalmi és politikai rendet, az emberek szociális életviszonyait.

Mindezeknek az elemeknek és fogalmaknak alapján határozhatjuk meg a hazát, melynek szeretetét — hazafiságnak nevezzük.

Nemcsak egyfajta hazafiság van. Van igazi, mélységesen népi hazafiság, amelyben az összes fentebb felsorolt elemek szervesen egybefornak, egységet alkotnak és nincsenek egymással ellentmondásban. Csupán a szocialista társadalom dolgozóinak hazafisága lehet ilyen. A burzsoá társadalomban viszont az uralkodó osztályok hazafisága csak látszat-hazafiság, mely a kizsákmányoló osztályok önző érdekeihez igazodik.

A történelemben fölös számmal találunk ékesen beszélő eseteket, amikor a kizsákmányoló társadalom uralkodó osztályai, önző és haszonleső céljaik érdekében, az árulás útjára léptek, összeesküdvén az ellenséggel saját országuk forradalmi néptömegei ellen. Marx Károly írta az 1870 szeptember 4-én Franciaországban hatalomra jutott burzsoá „Nemzeti Védelem Kormányáról”, melynek élén Thiers és Trochu állott:

„A nemzeti kötelesség és osztályérdek állott szemben egymással; a nemzeti védelem kormánya pillanattig sem tétovázott — a nemzeti árulás kormányává változott.”*

Különösen aljasul és nagy méretekben alkal-

* Marx—Engels. Válogatott művek. 1. köt. Szikra 1949. 481. old.

mazza a burzsoázia a nemzeti árulás gyakorlatát most, az imperializmus korszakában. A második világháború első szakaszában a francia nép árulói, Pétain és Laval elárulták Franciaország nemzeti érdekeit, a hitleri rablóbandák kezére játszva az országot. Európában az egyik legelső ilyen áruló Quisling* volt, akinek neve fogalommá vált. Antonescu (Románia), Horthy (Magyarország), Rüti (Finnország) és mások ugyanilyen árulók voltak. Mindezek az árulók, hogy becsapják a népet, mellüket verve hangoztatták, hogy ők a haza megmentői, az igazi hazafiak. Kegyetlenül elnyomták országaikban a valóban hazafias elemeket. A minden rangú és fajú quislingek egyetlen célja az volt, hogy saját országuk népének gazdagságát és más országok népének területeit megkaparintsák. Mintha csak a mai Quisling típusú „hazafiakról” írt volna a nagy orosz hazafi, Ragyiscsev a XVIII-ik században:

„Nem mindenki, aki a Hazában született, méltó a Haza fiának magasztos nevezetére... Vajjon az-é a Haza fia... — kérdi Ragyiscsev, — aki lábával tipor mindenkit, aki csak elébe kerül, vagy honfitársait erőszakkal, göggel, csalásokkal, álnokságokkal, kínzásokkal, sőt gyilkosságokkal gyötri? Vagy az-é, aki kitárja karjait, hogy magához ragadja egész Hazája, de ha lehetne: az egész világ kincseit és birtokait?”

Ragyiscsev véleménye szerint az az igaz hazafi, akit „a leggyengédebb szeretet hevít honfitársainak épségéért és nyugalmaért”, aki „nem retteg életét odaáldozni”, ha „halála erősíti és felmagasztalja Hazáját...”

Visszarion Grigorjevics Belinszkij, a hazafiság témáját érintve, ezt írta: „Szülőföldünket szeretni any-

* Quisling — volt norvég tiszt, a norvég fasiszták vezetője. Midőn a német fasiszta területarblók erőszakkal benyomultak Norvégiába, Quisling közrejátszott a német csapatok partraszállásában és saját országának kapitulációjában. Ezért a hiteszégő hazaárulásáért 1942-ben Quislinget kinevezték a németek a norvég „kormány” elnökévé.

nyit jelent, mint forrón óhajtani, hogy benne valósuljon meg az emberiség eszménye, és erőnkhez mérten ezt a megvalósulást munkálni.”

A mi szocialista szovjet hazánk épp ilyen eszménye az emberiségnek. És minden egyes öntudatos szovjet ember, erejéhez mérten, közrejátszik abban, hogy hazánk tovább haladjon felemelkedése útján, egyre erősebbé és hatalmasabbá váljon, és mindig megingathatatlan erődítménye legyen a kommunizmusnak.

A szovjet hazafiság nem közönséges hazafiság, hanem egy új, magasabbrendű társadalmi jelenség, melyet mindeddig még nem látott a világ. Az adja meg a szovjet hazafiság jellegzetes vonását, hogy tömegméretű, az egész népre kiterjedő; felöleli valamennyi dolgozó osztályt és társadalmi réteget, kivétel nélkül egyesíti valamennyi népet, amely a Szovjetunió határtalan földjét lakja.

A szovjet hazafiság országunk népeinek testvéri barátságán alapul, mert, mondotta Sztálin elvtárs, amíg ez a barátság fennáll, addig győzhetetlenek vagyunk. Sztálin elvtárs a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 27-ik évfordulóján tartott beszédében klasszikus tömörséggel határozta meg a szovjet hazafiság lényegét és erejét:

„A szovjet hazafiság ereje abban áll, hogy nem faji vagy nacionalista előítéletekre, hanem a népeknek a Szovjet Haza iránti lelkes odaadására és hűségére, az országunkban élő valamennyi nemzet dolgozóinak baráti szövetségére támaszkodik. A szovjet hazafiságban harmonikusan olvadnak egybe a népek nemzeti hagyományai és a Szovjetunió minden dolgozójának közös érdekei.”*

Sztálin elvtársnak azzal a kijelentésével kapcso-

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 154—155. old.

latban, hogy a szovjet hazafiság kizárja a faji és nemzeti előítéleteket, igen lényeges, hogy tisztázzuk a hazafiság és a nacionalizmus közötti különbséget.

A nacionalizmus a nemzeti felsőbbrendűség, a nemzetek közti különbség, a nemzetek közti viszálykodás hirdetését jelenti. A nacionalizmus az egyes nemzeteknek egymással való szembeállítását, elkülönülését, egyes nemzetek elnyomását jelenti. A német fasiszták egészen a kannibalizmusig fejlesztették vadállati fajelméletüket, azt az ideológiát, amely az észak-német faj felsőbbrendűségét hirdette az összes többi nép felett.

Ez a fasiszta ideológia igazolta az emberek tömeges irtását, arra készítette a német orvosokat, hogy haláltáborokban teljesítsenek szolgálatot, a német mérnököket és technikusokat pedig arra, hogy kiagyalják és tökéletesítsék a gázkamrákat és a krematóriumokat. Ez ellen az állati fajelmélet ellen, tehát általában a nacionalizmus ellen szüntelenül küzd az igazi hazafiság. A forradalmi demokrata Dobroljubov ezt mondta: „Éppen az jellemzi az élő, cselekvő hazafiságot, hogy kizár minden népekközti ellenségeskedést. Az igazi hazafiság, mint a hazaszeretet egyedüli megnyilvánulása, nem fér össze az egyes nemzetiségekkel szemben tanúsított ellenszenvvel.”

A szovjet hazafiság mélyen nemzetközi. Hazafiságunk, amelyet a Bolsevik Párt fejlesztett ki és ápolt, kizár minden népekközti viszályt, mert e hazafiság forrásai: a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme, a szocializmus felépítése országunkban, a nemzeti és minden egyéb más elnyomás felszámolása, a soknemzetiségű szocialista állam megteremtése.

Míg a burzsoá társadalomban, Marx találó szavai szerint, a proletároknak nincs hazájuk, addig dolgozóink, Lenin és Sztálin pártjának vezetésével, kivívták maguknak a munkások és parasztok hazáját. Nemhiába mondotta Lenin, a világ proletariátusának nagy

vezére: „Mi mostantól, 1917 november 7-e (október 25)-től honvédők vagyunk, ettől a naptól kezdve kiállunk hazánk védelméért. Mi az Oroszországi Szocialista Szovjet Köztársaság védelme mellett vagyunk.”*

A szovjet hazafiság megkülönböztető sajátossága onnan fakad, hogy teljesen ellentétes alapon jött létre és fejlődött ki, mint a burzsoá társadalom hazafisége. Azt a talajt, amelyből a szovjet hazafiság kisarjadt és táplálkozik, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom szántotta fel mélyen és a sztálini ötéves tervek termékenyítették meg.

A szovjet hazafiság az új társadalmi viszonyok alapján fejlődött és fejlődik tovább a jövőben is. A szovjet ember a történelem alakítója, országának, beláthatatlan térségeinek és mérhetetlen kincseinek teljes ura. Ura saját sorsának, éppen ezért bolsevik módra védi meg minden vagyonát az ellenséges támadással szemben. Ezt bizonyítja a szovjet emberek tömeges hősiességének az a számtalan példája, amelyet az arcvonalon és a háttérben tanúsítottak a Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújának négy éve alatt. A szovjet dolgozók most is, a háború utáni békés építés éveiben, a Szovjetunió népgazdaságának újjáépítése és fejlesztése szakaszában is tömeges hazafiságról tesznek bizonyosságot.

Csupán az igazi hazafiak, akiket az egész nép morális és politikai egysége tömörít, képesek ily energiával, ily hévvel küzdeni az új sztálini ötéves terv háttérben való teljesítéséért. Csupán az igazi hazafisággal, csupán azzal a hő kívánsággal, hogy hazájukat még erősebbé és hatalmasabbá tegyék, magyarázható az egész népre kiterjedő szocialista munkaverseny elmélyülése, amelynek célja az egész népgazdaság fellendítése, formájában nemzeti, tartalmában pedig szocialista kultúránk további fejlesztése.

* *Lenin Művei*. 3. kiad. XXII. köt. 291. old. (oroszul).

Mélységes szovjet hazafiság nyilatkozott meg abban a számtalan levélben is, amelyet a munkások és a kolhozparaszrok intéztek Sztálin elvtárshoz. Kiérezzük ezekből a levelekből íróik gondolatait és álmait, a szovjet emberek minden gondját, hazánk jelenéért és jövőjéért.

A Szovjetunió elfoglalta méltó helyét a világ népeinek sorában. És a szovjet ember ott áll az egész világ előtt, teljes nagyságában, erkölcsi tisztaságában és szépségében, és szeretett, nagytehetségű költőjével, Majakovszkijjal együtt telitorokból kiáltja:

„Olvassátok,

Irigyeljétek,

Én

A Szovjetunió polgára vagyok!”

A „NEMZETISZOCIALIZMUS” VAGY FASIZMUS

A „nemzetiszocialistákat”, vagyis a hitleristákat nálunk általában fasiszláknak nevezik. De ezt az elnevezést a nemzetiszocializmus hívei tévesnek tartják. Ők magukat „nemzetiszocialistáknak”, pártjukat pedig szocialistának nevezik. Valóban elfogadhatjuk-e, hogy a hitleristák nemzetiek, méginkább, hogy szocialisták? Nem, ez lehetetlen.

Sztálin elvtárs így jellemezte a hitleri fasiszta pártot:

„A hitleristák pártja imperialisták pártja, mégpedig a legragadozóbb és legrablóbb imperialistáké a világ valamennyi imperialistája között.”

*„A hitlerista párt a demokratikus szabadságjogok ellenségeinek pártja, a középkori reakció és a terrorista pogromok pártja.”**

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 23—24. old.

A hitlerista „nemzetiszocialista” pártnak ez a jellemzése kimutatja a német fasizmus sajátosságait is. A fasizmus a finánc-tőke legreakciósabb, legsovinisztább, legimperialistább elemeinek nyílt, terrorista diktatúrája.

A nemzetiszocializmus nem egyéb, mint a burzsoá ideológia reakciós válfaja a kapitalizmus általános válságának szakaszában. A német fasizmus pártja, a „nemzetiszocialista” párt az 1918. évi novemberi forradalom szakaszában alakult meg Németországban, „a jó békéért folyó harc szabad munkásbizottsága” néven.

1919 januárjában ez a bizottság párttá alakult át, amely tömörítette az ellenforradalmár elemeket és támaszra lelt a városi és falusi reakciós rétegek körében.

Tisztán demagóg okokból, a forradalmi munkásmozgalom gyengítésére ez az ellenforradalmi szervezet 1920-ban felvette a „nemzetiszocialista német munkáspárt” nevet.

A párt programját a reakció és az imperializmus szellemében fogalmazták meg.

1921-ben, ádáz belső harcok után, a párt vezetése Hitler kezébe került. A finánc-tőke mágnásai Hitler személyében olyan hóhérra tettek szert, aki kezét a német nép vérében áztatta. Már jóval a fasiszta diktatúra létrejötte előtt a hitleristák vadállati terrort alkalmaztak a munkások és Németország valamennyi haladó embere ellen.

Gazdái, az ipari és fináncmágnások parancsára, Hitler katonai jellegű terrorosztásokat kezdett szervezni, amelyeket egy eljövendő németországi polgárháborúban akart bevetni.

1923-ban tette első kísérletét Hitler, hogy államcsínyt szervezzen Münchenben, csak hogy ez a szándéka csúfos kudarcot vallott. Tíz év múlva, 1933 február 28-án éjjel a fasiszták felgyújtották a német Reichstag (parlament) épületét és sikeres államcsíny végrehajtásával hatalomra jutottak. A Reichstag fel-

gyűjtásának bűnét a fasiszták a kommunistákra akarták hárítani. Így akarták leplezni azt a történelemben páratlanul álló terrort, amellyel a német népet rab-szolgasorba hajtották.

Az amerikai, angol és francia imperialisták támogatását élvező német burzsoázia volt az, amely pénzelt a fasiszták pártját és segített annak hatalomra-jutásában.

Hitler hatalomrajutásával a német imperializmus elérkezett utolsó, fasiszta formájához. A hitlerista párt lett Németországban az egyetlen legális kormánypárt. A fasiszták segítették hozzá, a német imperialistákat, hogy megvalósuljanak terveik: a demokrácia eltörlése, a dolgozók feletti korlátlan uralom, a munkásosztály teljes jogfosztottsága és Németország valamennyi erőforrásának teljes átállítása egy új imperialista háború előkészítése érdekében.

A hitleristák világuralmi hódítótörekvéseinek útjában álltak a szláv népek, de mindenekelőtt a Szovjetunió népei. Ez az oka annak, hogy a fasiszták pártja céljául tűzte ki a szláv népek — oroszok, lengyelek, csehek, szlovákok, bolgárok, belorusszok, ukránok — tízmillióinak kiszorítását és kiirtását.

Németországban a fasiszta uralom évei folyamán százezrével végezték ki a munkásosztály és az értelmiség legjobb képviselőit. A második világháborúban, amelyet a hitleristák robbantottak ki, tízmilliószámra pusztultak el az emberek. Uralmuk alatt a fasiszták elpusztították Németországban a kultúrát, bemocskolták Németország kulturális multját. A legkiválóbb német írók menekülni kényszerültek Németországból. A fasiszták azzal kezdték el „nemzeti kultúrájuk” terjesztését, hogy feltűzelték az egyetemek és nyilvános könyvtárak könyvállományát. A világirodalom legkiválóbb műveinek, Gorkij, Barbusse, Heine, Hugo, Romain Rolland könyveinek több mint húszmillió példányát vetették máglyára; a német nép legnagyobb fes-

tőinek és szobrászainak műveit ezerszámra bocsátották áruba külföldön.

A fasiszta szörnyetegek, akik szétzúzták a kultúrát és elpusztítottak a föld színéről minden szépet, amit az emberiség megalkotott, bel- és külpolitikájuk igazolására kiagyalták saját „tudományukat”, a „fajelméletet”. Ezzel az elmélettel akarták megfertőzni a néptömegek tudatát és igazolni a dolgozók osztályellen nyomását. A fasiszták azt állították, hogy az emberi társadalom egész története nem más, mint a fajok harcának, a különböző „emberfajták” harcának története, s hogy éppen ezért vannak „felsőbbrendű” és „alsóbbrendű” népek. A „felsőbbrendű” fajhoz tartoznak az árjak — a nagyburzsoázia, az uralkodó körök.

A szlávokat, köztük az oroszokat, lengyeleket, ukránokat, белорusszokat, cseheket, szlovákokat, a fasiszták az „alsóbbrendű” népfajokhoz sorolták. Azt hirdették, hogy a tisztavérű, fajtiszta árjaknak uralkodniuk kell a szlávok felett.

A fasizmus nem tud meglenni rablás nélkül, népek kiirtása nélkül. A fasiszták a legmegátalkodottabb ellenségei a világ különböző népei közti barátságnak.

A második világháború folyamán a fasizmus Németországban, Olaszországban és más államokban is ideológiai vereséget szenvedett. De a fasizmus, különösen a német és olasz fasizmus nyomorúságos bukása még nem jelenti teljes és végleges felszámolását. A reakció összes erői, valamint a Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen irányuló harc középpontja jelenleg Amerikába és Angliába helyeződött át. Ezen országok imperialistáinak támogatását élvezve tartja a Tito-klikk terrorisztikus, fasiszta diktatúra alatt Jugoszláviát. Jugoszlávia fasiszta kényurait, akik voltaképpen az imperialista kémszervezetek fizetett ügynökei, készségesen teljesítik gazdáik — az amerikai és angol imperialisták — legocsmányabb utasításait is.

Az Egyesült Államok és Anglia imperialistái, akik egy új világháború előkészítésén fáradoznak, fenn akarják tartani a fasiszta szervezeteket Nyugat-Németországban, Olaszországban, Portugáliában, Argentínában, Svájcban és más országokban is. Az imperialisták erőnek erejével támogatják a fasiszta rendszert Spanyolországban és Jugoszláviában.

A fasizmus végleges morális, politikai és ideológiai eltiprása és megsemmisítése érdekében elszánt, kegyetlen harcra van szükség, amely harc megköveteli a demokrácia és a haladás valamennyi erőinek mozgósítását és tömörítését. A történelem azt tanítja, hogy minden ellenségét le tudja győzni a nép, ha éber és szervezett, ha küzdelmét a munkásosztály pártja, a marxizmus-leninizmus győzhetetlen zászlajához hű párt vezeti.

A KOMINTERN FELOSZLÁSA

Vlagyimir Iljics Lenin „A Harmadik Internacionále és helye a történelemben” című nagyjelentőségű cikkében azt írta, hogy a III. Internacionále ténylegesen 1918-ban jött létre, amikor az opportunizmus és a szociálsovinizmus ellen vívott sokéves harc, különösen az imperialista világháború éveiben (1914—1918) több országban a kommunista pártok megalakulásához vezetett. Amikor kitört az első imperialista világháború, a munkásosztály árulói: a II. Internacionále vezérei háború-pártiak, az imperialista burzsoázia engedelmessé szolgái lettek. A franciaországi, angliai, belgiumi szocialisták többsége, a német szociáldemokrácia stb. a parlamentekben megszavazta a hadikölcsönöket, támogatta a rablőháborút. A II. Internacionále megszűnt létezni; széthullott egyes különálló szociálsoviniszta pártokra. Lenin rámutatott a háborúról szóló téziseiben, amelyeket 1914-ben írt, hogy a II. Internacionále csődje nem véletlen jelenség, hogy a II. Inter-

nacionále pártjai már a háború előtt is opportunizmus-sal voltak megfertőzve.

A munkásosztály érdekeiért való küzdelmet a III. Kommunista Internacionále kezdte meg, amely formálisan első kongresszusán, 1919 márciusában, Moszkvában alakult meg.

A Kommunista Internacionálénak (Komintern) — a kommunista pártok és szervezetek nemzetközi egyesülésének — a világ 57 országában voltak (többnyire illegális) szekciói: az illető országok kommunista pártjai. A Kommunista Internacionále vezető szekciója a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja volt.

A Komintern a jobboldali és trockista árulókkal vívott kemény harcai közepette vitte végbe a kommunista pártok bolsevizálását. A Komintern Sztálin elvtárs vezetésével, a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságának VII. és VIII. teljes ülésén (1926—1927) ezeket az aljas árulókat végleg szétverte.

A Kommunista Internacionále soha nem halványuló érdeme abban állott, hogy nemcsak kitűzte a nemzetközi proletariátus elé a szocializmusért való harc feladatát, hanem, a bolsevikok tapasztalatára támaszkodva, rá is mutatott azokra az utakra-módokra, amelyek e cél eléréséhez vezetnek. Fentebb idézett cikkében „A Harmadik Internacionále és helye a történelemben” Lenin ezt írta:

„A III. Kommunista Internacionále világtörténelmi jelentősége abban rejlik, hogy megkezdte valóra váltani Marx óriási jelentőségű jelszavát, azt a jelszót, amely a szocializmus és a munkásmozgalom évszázados fejlődését összegezi, azt a jelszót, amelyet a proletárdiktatúra fogalma fejez ki.”*

A Komintern megalapítója Vlagyimir Iljics Lenin volt. Lenin rakta le a Komintern elvi és szervezeti alapjait. Lenin vezetésével harcolt a Komintern, hogy

* Lenin. Válogatott művek. 2. köt. Szikra 1949. 557. old.

kiküszöbölje az osztályellenség befolyását a munkásosztályra, ugyanakkor pedig megerősítette saját sorait is. Lenin halála után a bolsevizmus ellenségei, a munkásosztály ellenségei a Komintern kebelén belül kísérelték meg, hogy egyesült erővel letérítsék a Kominternt a leninizmus útjáról és megbontsák egységét. De Lenin hű fegyvertársa, a nagy Sztálin visszaverte a trockista-zinovjevista-buharinista banda többszöri aljas támadásait és tovább vezette a Kominternt a lenini úton, ideológiailag és politikailag a bolsevizmus erődévé építve ki ezt a szervezetet.

Az első világháború után, amikor a kommunista pártok még gyengék voltak és a munkásosztály élén nem állottak általánosan elismert vezetők, a II. Internacionále áruló vezetői pedig a hatalom kivívásával járó nehézségekkel ijesztgették a tőkés országok munkásosztályát, és azzal a „reménnyel” kecsegtették a munkásokat, hogy a burzsoá demokrácia alapján fájdalommentesen és békésen át lehet menni a szocializmusba — ebben az időszakban a Komintern védte meg a marxizmus tanát, a munkásmozgalom opportunista elemeinek ferdítéseitől és elsekélyesítésétől; a Komintern játszott közre abban, hogy az élenjáró munkások előőrsei több országban valódi munkáspártokká tömörülhettek.

„A Komintern érdeme az, — mondotta Zsdanov elvtárs 1947 szeptember végén, a kilenc kommunista párt képviselőinek lengyelországi tájékoztató értekezletén — hogy helyreállította és megerősítette a kapcsolatot a különböző országok dolgozói között, kidolgozta a munkásmozgalom elméleti kérdéseit a háborúutáni új fejlődési viszonyoknak megfelelően, megállapította a kommunista eszmék propagandájának és agitációjának általános szabályait és megkönnyítette a munkásmozgalom vezetőinek kialakulását. Ezáltal létrejöttek annak a feltételei, hogy a fiatal kommunista pártok munkás tömegpártokká lehessenek.”

Csakhogy, utalt rá Zsdanov elvtárs, amikor már a fiatal kommunista pártok munkás tömegpártokká fejlődtek ki, „lehetetlenné és célszerűtlenné” vált e pártoknak egy központból, vagyis a Kominternből való irányítása. Ennek folytán a Komintern a kommunista pártok fejlődését előmozdító tényezőből, ami azelőtt volt, az új történelmi körülmények között olyan tényezővé kezdett átalakulni, amely akadályozta a kommunista pártok fejlődését. A történelmileg kialakult konkrét helyzet követelte meg a Komintern feloszlását és a pártok közti kapcsolatok új formáinak megszervezését. 1943 május 15-én a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságának Elnöksége a következő határozatot hozta:

„A Kommunista Internacionálét, mint a nemzetközi munkásmozgalom vezető központját feloszlátjuk, a Kommunista Internacionále tagozatait pedig felmentjük azon kötelezettségeik alól, amelyeket a Kommunista Internacionále szabályzata és kongresszusainak határozatai róttak rájuk.”

A Komintern feloszlata olyan lépés volt, amely összhangban állott a megváltozott helyzet követelményeivel, épp ezért pozitív szerepet játszott. „A Komintern feloszlata egyszerismindenkorra végetvetett a kommunizmus és a munkásmozgalom ellenségei által terjesztett mindama rágalmaknak, melyek szerint Moszkva állítólag beleavatkozik egyes államok belső ügyeibe és a különböző országok kommunista pártjai állítólag nem az egész nép érdekében működnek, hanem kívülről jövő parancsot teljesítenek” (Zsdanov).

A Komintern feloszlata után jelentősen megerősödtek a kommunista pártok Európa és Ázsia valamennyi országában. Különösen megerősödött a kommunista pártok befolyása az új demokratikus országokban. Mindazonáltal néhány elvtárs visszasán értelmezte a Komintern feloszlata, azt vélván, hogy ez

mindennemű kapcsolat, mindennemű érintkezés felszámolását is jelenti a kommunista testvérpártok között. Holott a forradalmi mozgalom tapasztalata megmutatta, hogy a kommunista pártoknak ilyen elkülönülése káros, mert nem a munkásosztály és a kommunista pártok fejlődésének érdekeit szolgálja.

A kommunista mozgalom, mutatott rá Zsdanov elvtárs, nemzeti keretekben fejlődik, de egyúttal vannak olyan feladatai és érdekei is, amelyek a különböző országok pártjaira nézve egyaránt érvényesek. Innen származik az a természetes követelmény, hogy az egyes pártok kölcsönös tanácskozásokat tartsanak és tevékenységeiket önkéntesen összhangba hozzák, hogy szervezettebben irányíthassák az ellenállást az imperialista terjeszkedés terveivel szemben, hogy tömörítsék maguk köré népük valamennyi demokratikus és hazafias erőit, az amerikai agresszió elleni harcra, az amerikai és angliai reakciós kormánykörök elleni harcra. Figyelembe véve a háború után kifejlődött bonyolult nemzetközi helyzetet, melyben a kommunista pártok elkülönülése nemkívánatos eredményekre vezethetett volna, 1947 szeptember végén néhány kommunista párt képviselői tájékoztató tanácskozásra gyűltek össze Lengyelországban, és megalakították a Tájékoztató Irodát, amelynek „feladatai közé tartozik a tapasztalatok kicserélésének megszervezése a pártok között és szükség esetén tevékenységük koordinálása a kölcsönös megegyezés alapján”.

A Kommunista Pártok Tájékoztató Irodájának megszervezése óta aránylag nem nagy idő telt el, de ez a szervezet már eddig is hatalmas munkát végzett a kommunista pártok és a munkásmozgalom erősítése terén. Ez dühödt haragra ingerli a munkásosztály és a dolgozó tömegek ellenségeit, a szocializmus ellenségeit, az amerikai kémszervezet provokátorait. Éppen ezért siránkozik szüntelenül a belgrádi rádió a Kommunista Pártok Tájékoztató Irodájának „fonderlatai-

ról", hogy a Tájékoztató Iroda rágalmazza a teljesen ártatlan Titót és Rankovicst, ezt a két provokátort, kémeket, az emberiség szégyeneit. Azonban akármilyen módszerekhez folyamodik is, mégsem sikerül a fasiszta Tito—Rankovics klikknek becsapnia a jugoszláv népet, elleplezni saját szörnyű bűntetteit, terrorját, kémkedéseit, provokációit, rombolásait. A budapesti és szófiai perek bebizonyították, milyen mélyre süllyedt Tito és Rankovics fasiszta klikkje.

A Kommunisták Pártja Tájékoztató Irodája teljesen lerántja a leplet az amerikai terjeszkedés terveiről, az új világháborús gyújtogatók terveiről, és biztos léptekkel vezeti a szabadságszerető népeket a demokrácia és a szocializmus győzelméért vívott harcukban.

A SZÖVETSÉGES KÖZTÁRSASÁGOK JOGAINAK KIBŐVÍTÉSE

1944 január 28 és február 1 között zajlott le a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének X. ülészsaka. Ezen az ülészsakon vitatták meg és fogadták el a szövetséges köztársaságok jogainak és teljhatalmának kibővítéséről szóló törvényt, melynek értelmében a szövetséges köztársaságok nemzeti katonai alakulatokat állíthatnak fel és teljhatalmat nyernek külföldi kapcsolatok kiépítése terén.

Molotov elvtárs ezen az ülészsakon beszédet mondott „Az összsövetségi Honvédelmi Népbiztosság és Külügyi Népbiztosság szövetséges köztársasági népbiztosságokká való átalakításáról.”

A szövetséges köztársaságok jogait és hatáskörét akkor bővítették ki, amikor még javában folyt a Szovjetunió Nagy Honvédő Háborúja a fasiszta Németország ellen, abban az időben, amikor a hősie Vörös Hadsereg, Sztálin elvtárs lángelméjű vezetésével szétzúzta a németeket Sztálingrádnál, Kurszk és Belgorod,

Voronyezs és Szmolenszk körzetében s felkészült rá, hogy tíz megsemmisítő csapását mérje a német fasiszta seregekre, valamennyi fronton.

Mivel magyarázható, hogy ily súlyos háborús időben, amikor az egész ország a legvégsőig megfeszítette erejét, a Bolsevik Párt és a Szovjet Kormány ilyen átalakításokat hajtott végre?

Amikor Molotov elvtárs a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetje X. ülésszakán tartott beszédében megindokolta a szövetséges köztársaságok jogainak és teljhatalmának kibővítését, rámutatott arra, hogy mindez a szövetséges köztársaságok politikai, gazdasági és kulturális fejlődésének következtében, egész összszövetségi államunk megszilárdulása eredményeként vált lehetővé.

A szövetséges köztársaságok felruházását azzal a joggal, hogy a Vörös Hadsereg keretében saját nemzeti katonai alakulatokkal rendelkezzenek, mindenképpen indokoltta tette e köztársaságok eddigi növekedése és fejlődése. Ismeretes, hogy a cári időkben az üzbekeket, kazahokat, tadzsikokat, turkmeneket, kirgizeket, Észak-Kaukázus legtöbb nemzetiségét stb. be sem hívták katonai szolgálatra. Ezeket a népeket gyarmati és félgymarmati sorban tartotta a cárizmus, ennek következtében természetesen nem is bízott rájuk fegyvereket. De homlokegyenest ellenkező a helyzet a szovjet rendszerben. A Vörös Hadseregben a Szovjetunió valamennyi honpolgára szolgált és szolgál. És ez meg is hozta a maga eredményeit. Az összes köztársaságban kialakult nemcsak a szakavatott harcosok, de a szakképzett parancsnokok állománya is.

A szövetséges köztársaságok küldöttei a X. ülészen elhangzott beszédekben adatokkal támasztották alá a helyi katonai káderek fejlődését. Így például Azerbajdzsánban, a szovjet rendszer éveit folyamán tömegesen sajátították el a polgárok a fegyverforgatás művészetét és kialakultak a katonai káderek.

A Honvédő Háborúban ekkor több mint tíz lett tábor-nok harcolt a Vörös Hadsereg soraiban, kik a harcokban edződtek meg és fejlődtek ki; nagyszámban harcoltak lett tisztek is, akik végigjárták a sztálini katonai iskolát. Ami pedig Belorussziát illeti, csupán a Nagy Honvédő Háború első éveiben 21 ezer belorussz tiszt és közkatona kapta meg a Szovjetunió érdemrendjeit és kitüntetéseit.

Mindez azt jelentette, hogy már valamennyi szövetséges köztársaságban kialakult egy olyan parancsnoki kar, amely képes a megfelelő hadtestcsoportok és fegyvernemek vezetésére. Ezt bizonyította az a tény is, hogy ekkoriban a Vörös Hadseregben már voltak litván, lett, eszt, grúz, azerbajdzsán, örmény, kazah és más nemzeti katonai alakulatok.

A szövetséges köztársaságok katonai alakulatainak létrehozásáról, és ezzel kapcsolatban az Összszövetségi Honvédelmi Népbiztosságnak szövetséges köztársasági népbiztossággá való átalakításáról szóló törvény, amelyet a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetje 1944 február 1-én fogadott el, még jobban fokozta a Szovjetunió védelmi erejét, megnövelte a szövetséges köztársaságok tekintélyét, még jobban emelte a harcosok szovjet hazafiságát. Ez a törvény, a Vörös Hadsereg harcosaira és parancsnokaira gyakorolt hatásával, erősen közrejátszott a fasiszta Németország végleges leverésében.

A szövetséges köztársaságok teljhatalommal való felruházása a külügyi kapcsolatok kiépítése terén — létérdekekből fakadt. Molotov elvtárs megmondotta a X. ülészenaton tartott beszédében, hogy „sok olyan sajátos gazdasági és kulturális igényük van a szövetséges köztársaságoknak, amelyeket nem tud teljes mértékben kielégíteni az összszövetségi külképviselet, sem pedig azok a szerződések és megegyezések, amelyeket a Szovjetunió más államokkal kötött. A köztársaságok legjobban úgy elégíthetik ki nemzeti igényeiket, hogy

közvetlen kapcsolatokat építenek ki az illető államokkal".

A szövetséges köztársaságok teljhatalommal való felruházása a külügyi kapcsolatok kiépítése terén még jobban emelte nemzetközi viszonylatban a Szovjetunió tekintélyét. Két szövetséges köztársaságunk, Ukrajna és Belorusszia már kiterjedt nemzetközi kapcsolatokat létesített. Ukrajna és Belorusszia jogot nyert rá, hogy külpolitikai kapcsolatokat építsen ki, követeket és konzulokat küldjön külföldi országokba és nemzetközi szerződéseket kössön. E két köztársaság alapító tagja az Egyesült Nemzetek Szervezetének, és a nemzetközi konferenciákon saját különleges érdekeiket képviselik.

A Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetje a szövetséges köztársaságok jogainak és teljhatalmának kibővítéséről, az Összszövetségi Honvédelmi Népbiztosság és Külügyi Népbiztosság szövetséges köztársasági népbiztosságokká való átalakításáról szóló határozatokat Sztálin elvtárs kezdeményezésére fogadta el. A Honvédő Háborúban mind erősebben megedződött a Szovjetunió népeinek barátsága. Országunk valamennyi népe egy szívvel-lélekkel indult harcba hazája védelméért. Ez ismét újabb bizonyítéka a Bolsevik Párt nemzeti politikája, a népek közti megbonthatatlan barátság politikája helyességének.

Az Összszövetségi Honvédelmi Népbiztosságnak és Külügyi Népbiztosságnak szövetséges köztársasági népbiztosságokká való átalakítása újabb lépés volt a nemzeti kérdés megoldásának útján a Szovjetunióban. Ez a bölcs sztálini határozat továbbfejlesztette a lenini-sztálini nemzetiségi politikát, biztosítva a Szovjetunió valamennyi népe számára saját nemzeti államiságuk fejlődését.

A MÁSODIK FRONT

A Nagy Honvédő Háború első szakaszában, az 1941—1942-es években az a kérdés, hogy Anglia és az Egyesült Államok megnyissák Európában a második frontot, ez a kérdés, Sztálin elvtárs szavaival, „igen fontos, mondhatnók, elsőrangúan fontos helyet” foglalt el.

Az idő tényezője akkoriban rendkívül fontos szerepet játszott a hitleri Németország leverésére irányuló együttes hadműveletek előkészítésében és megindításában. De Anglia és az Egyesült Államok reakciós körői szántszándékkal húzták-halogatták a második front megnyitását. Éveken át készítették a terveket és folytatták előkészületeiket az európai szárazföldön való partraszállásra. Az angliai és Egyesült Államokbeli reakciós körök szándékos politikája volt ez, amelyek saját külön céljaikat tartották szem előtt a Németország elleni háborúban. Ezeknek a külön céloknak semmi közük sem volt a német fasizmus elleni harc felszabadító feladataihoz. Az angol-amerikai tervek nem tűzték ki a német fasizmus teljes szétzúzásának feladatát.

Anglia és az Egyesült Államok reakciós kormányköreinek számítása igen egyszerű volt: megvárják, amíg a Szovjetunió legyengül a harcokban és elveszti világhatalmi jelentőségét. Az Egyesült Államok és Anglia reakciósai az árulás minden útját megpróbálták, hogy megmenthessék a fasiszta Németországot a teljes pusztulástól.

Truman, akkoriban az Amerikai Egyesült Államok szenátusának vezéregyénisége, most pedig az Egyesült Államok elnöke, ezt mondotta egy nappal azután, hogy Németország megindította támadását a Szovjetunió ellen:

„Ha azt látjuk, hogy Németország fogja megnyerni a háborút, akkor Oroszországot kell segítenünk,

ha pedig úgy látjuk, hogy Oroszország fog győzni, akkor Németországot kell segítenünk, így aztán hadd gyilkolják egymást mennél tovább."

Ugyanez volt a céljuk az angol reakciósoknak is, akiknek az élén Churchill, a volt angol miniszterelnök állott. Mint ahogy most kiderült, az angol és amerikai reakciók már a háború elején is attól rettegetek, hogy a Szovjet Hadsereg egészen az Atlanti-óceán partvidékéig nyomul előre.

A Szovjet Hadsereg egymagában vívta meg harcát az állig felfegyverzett fasiszta Németországgal és csatlósaival. A Szovjet Hadsereg, miután 1941 júniusában magára vonta a fasiszta német csapatok főcsapását, a háború közben készítette elő ellentámadását, amikor az arcvonalon szakadatlanul folytak a súlyos harcok.

Az Egyesült Államok és Anglia kormánykörei majd megszakadnak az erőlködéstől, úgy próbálják bizonygatni, hogy ők már a háború legelejétől kezdve nagy segítséget nyújtottak a Szovjetuniónak, amennyiben a Szovjet Hadsereget némi fegyverzettel és élelemmel látták el.

Sztálin elvtárs ezt írta ezzel kapcsolatban 1942 október 3-án:

„Ahhoz a segítséghez képest, amelyet a Szovjetunió nyújt a szövetségeseknek, magárávonva a német fasiszta seregek fő erőit — a szövetségesek által a Szovjetuniónak nyújtott segítség egyelőre még kevésbé hatásos.”*

Az európai második front elmaradása lehetővé tette a hitleristák és csatlósaik számára, hogy, összegyűjtve minden tartalékukat, ezeket a szovjet-német fronton vessék be, és óriási veszteségek árán előretörjenek a Volgához és a Kaukázushoz.

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 55. old.

„Tehát a németek által arcvonalunkon ebben az évben elért harcászati sikereknek fő oka az, — mondotta Sztálin elvtárs — hogy az európai második front hiánya lehetővé tette számukra minden szabad tartalékuknak a mi arcvonalunkra vetését s nagy erőteljes létrehozását délnyugaton.”*

A második világháború alatt a szovjet arcvonallal szemben kétszer olyan nagy sereg állott, mint az első világháborúban. Míg annak idején már a Németország elleni háború legelején létrejött a második front Európában, s abból a 220 hadosztályból, amellyel Németország rendelkezett, az orosz fronton mindössze 127 hadosztály harcolt, és ezek közül mindössze 85 hadosztály volt német, — addig a második világháborúban abból a 256 hadosztályból, amellyel Németország most rendelkezett, a szovjet-német fronton 179 német, 22 román, 14 finn, 13 magyar, 1 spanyol, 10 olasz hadosztály harcolt. Így tehát 240 hadosztályt vetett be Hitler a szovjet-német arcvonalakon. A hitleri Németország elleni második front hiánya és a német hadsereg óriási túlsúlya emberanyag és felszerelés terén rendkívül megnehezítette a Szovjet Hadsereg hadműveleteit a Nagy Honvédő Háború első szakaszában.

De a Szovjet Hadsereg szívóssága és hősiessége halomra döntötte a területablók terveit.

A szovjet seregek támadó hadműveletei Rosztov és Elc, Kalinyin és Tyihvin alatt, a hitlerista hadsereg széttúzása Moszkva alatt — mindez a Szovjetunió javára változtatta meg a háború menetét. A Szovjet Hadsereg ádáz harcok tüzeiben ragadta ki a hitlerista területablók kezéből a stratégiai kezdeményezést és kényszerítette őket, hogy támadó félből védekező féllé váljanak.

Az 1944-es esztendő volt a Szovjet Hadsereg döntő

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 63. old.

győzelmeinek éve. A szovjet hadak, a nagy Sztálin stratégiai terveit követve, tíz megsemmisítő csapást mértek a fasiszta Németországra és szövetségeseire. E csapások következtében teljesen felszabadult a Szovjetunió területe, és a hadiesemények színhelye áttevődött az ellenség területére. Mindenki előtt világossá vált, hogy a Szovjetunió egymagában is képes leverni a fasiszta Németországot, képes megszállni Németországot és meg tudja szabadítani Európát a fasiszta járomtól.

A Szovjet Hadsereg hatalmas sikerei és a fasiszta Németország szemmel láthatóan közeli vége rákényszerítette Angliát és az Amerikai Egyesült Államokat, hogy 1944-ben megnyissák a második frontot, amelyet már két évvel azelőtt beigértek. Csakhogy 1944-ben a második front kérdése már nem volt sürgető, minthogy tökéletesen világos volt, hogy a Szovjetunió, mely egymaga verte vissza a német hadigépezet nyomását, a második front megnyitása nélkül is végérvényesen szét tudja verni a hitlerista hadsereget.

Nem lehetett kétség aziránt sem, hogy a Szovjet Hadsereg 1944. évi hatalmas támadó hadműveletei nélkül, amelyekkel közel 200 fasiszta hadosztályt kötött le, az Egyesült Államok és Anglia csapatai nem tudtak volna aránylag gyorsan „elbánni a német csapatokkal és kiszorítani azokat Közép-Olaszország, Franciaország és Belgium területéről”.

Ezek azok a vitathatatlan tények, amelyek megmutatják, hogyan „teljesítette” szövetségesi kötelezettségeit Anglia és az Egyesült Államok. A tények azt mutatják, hogy a Szovjetunió és Szovjet Hadseregünk képes volt egymagában is nemcsak feltartóztatni, hanem le is küzdeni a német fasiszta rablók és szövetségeseik vadállati bandáinak nyomását.

AZ IMPERIALISTA JAPÁN LEVERÉSE

A Szovjetunió, híven békeszerető politikájának elveihez, következetesen fáradozott békés, jószomszédi viszony megteremtésén Japánnal, azonban a japán imperialisták háborút akartak indítani a Szovjetunió ellen.

Japán az országunk elleni agressziót, mutat rá Sztálin elvtárs, már 1904-ben megkezdte, az orosz-japán háború idején. Akkoriban a japán területrablók kihasználták a cári kormány gyengeségét és áruló módon, orvul, hadüzenet nélkül támadtak rá az orosz hajóhadra Port-Arthur vizein.

E váratlan és hitszegő támadás révén, amely abban a pillanatban indult meg, amikor még folytak a békés tárgyalások az orosz és a japán diplomaták között a két ország kölcsönös viszonyának szabályozásáról — e támadás révén lehetővé vált Japán számára, hogy harcképtelenné tegyen több orosz hadihajót és kedvező stratégiai helyzetet teremtsen saját hajóhada számára.

Az orosz-japán háborúban, a cári Oroszország veresége következtében Japánnak sikerült elragadnia Oroszországtól Dél-Szahalint és megvetni lábát a Kurili szigeteken. Ezzel elzárta országunk előtt a kijáratot a Csendes-óceánra.

A japán imperialisták ellenséges magatartása országunkkal szemben még jobban kiéleződött az Októberi Forradalom után. Erről kézzelfoghatóan tanúskodnak olyan tények, mint a japán imperialisták katonai intervenciója a fiatal Szovjetköztársaság ellen az 1918—1922-es években, a japán haderők fegyveres behatolása szovjet területre a Haszan-tó vidékén és a Mongol Népköztársaság elleni támadás Halhin Gol környékén; ez utóbbi támadásnak is a szovjet területre való behatolás volt a célja. Ezeknek a provokációs benyomulásoknak a japán militarizmus tervei szerint az lett volna a feladata, hogy ily módon kitapogassák a

Szovjetunió területét és elszakíthassák országunktól az egész szóvjét Távolkeletet.

Ebből a célból kötötte meg Japán a hitlerista Németországgal az „antikomintern-egyezményt”, amelyhez utóbb csatlakozott a fasiszta Olaszország is. Három fasiszta állam katonai szövetsége volt ez, amelynek éle a munkások és parasztok szocialista állama ellen irányult. De a japán imperialisták valamennyi sötét szándéka csúfos kudarcot vallott. A szovjet békepolitika és a Vörös Hadsereg sikeres ellen-támadásai a szamurájok ellen megakadályozták, hogy akkoriban országunkat katonai kalandokba sodorják a Távolkeleten.

1939 szeptemberében, midőn a második világháború megkezdődött Európában, Japán kijelentette, hogy az európai ügyekkel kapcsolatban a benemavatkozás politikáját fogja követni. 1941 április 13-án írták alá a Szovjetunió és Japán közti semlegességi szerződést.

Azonban a hitleri Németországnak a Szovjetunió ellen indított orvttámadása után Japán több ízben is megszegte ezt a semlegességi szerződést. Így például Mandzsúriában és Koreában, a Szovjetunió határán Japán milliós hadsereget vont össze és tovább szervezte provokációs határsértéseit ellenünk. A Nagy Honvédő Háború folyamán Japán komoly akadályokat gördített az elé, hogy a Szovjetunió használhassa a szovjet távolkeleti kikötőket.

Mindezek a tények arról tanúskodtak, hogy Japán kezére játszott a hitlerista Németországnak az országunk ellen indított háborúban. A leglényegesebb segítség, amelyet Japán Hitlernek nyújtott, az volt, hogy 1941 decemberében háborút kezdett Anglia és az Egyesült Államok, a Szovjetunió második világháborúbeli szövetségesei ellen. Ily módon támadás veszélye fenyegette Japán részéről a Szovjetunió távolkeleti határait.

Éppen ezért a szovjet kormány 1945 februárjában, a három nagyhatalom jaltai konferenciáján beleegyezését adta, hogy Németország kapitulációja után két-három hónappal résztvesz a Japán elleni háborúban. A Szovjetunió Japán ellen viselt háborúja a szovjet nép igazságos háborúja volt Dél-Szahalin és a Kurili szigetek visszaszerzésére, amelyeket Japán igazságtalanul szakított el országunktól az 1904—1905-ös háborúban. A jaltai konferencia határozatainak megvalósításával kapcsolatban Molotov külügyi népbiztos 1945 április 5-én kifejezte a japán követ előtt a szovjet kormány ama óhaját, hogy fel kívánja bontani a semlegességi szerződést, minthogy azóta a körülmények gyökeresen megváltoztak.

A Németország felett aratott végső győzelem után, az 1945 július 25-i berlini konferencia idején három nagyhatalom — Anglia, Egyesült Államok és Kína — a potsdami nyilatkozatban felszólították Japánt a feltétel nélküli fegyverletételre. A japán kormány azonban tovább szándékozott folytatni a háborút, minthogy Japán hadserege az anyaországban és Kínában még komoly katonai erőt képviselt. „A szövetségesek a Szovjetunió kormányához fordultak azzal a javaslat-tal, hogy a Szovjetunió kapcsolódjék bele a japán agresszió elleni háborúba. Szövetségi kötelességéhez híven, a szovjet kormány elfogadta ezt a javaslatot és kihirdette a hadiállapotot Japánnal szemben.”*

1945 augusztus 9-én a Szovjet Hadsereg csapatai megkezdték hadműveleteiket a Távolkeleten a japán seregek ellen. Egy hónap sem telt bele, hogy a szovjet haderők szétverték a japánok Kvantung-hadseregét. Csapataink villámgyors támadása, a japán haderőknek a Szovjet Hadseregtől ért veresége arra kényszerítette Japánt, hogy megadja magát. Ez 1945 szeptember 2-án meg is történt.

* Ioszif Visszarionovics Sztálin. Rövid életrajz. Szikra 1949. 212. old.

A Japán felett aratott győzelem napján Ioszip Visszarionovics Sztálin kiáltvánnyal fordult a néphez, amelyben ezt mondta:

„Népünk hitte és várta, hogy eljön a nap, amikor Japánt leverjük... negyven éven át vártunk erre a napra, mi, az idősebb nemzedék emberei. És íme, eljött ez a nap. A mai napon Japán beismerte, hogy legyőzték, és aláírta a feltétel nélküli megadásról szóló okiratot... Mostantól fogva Hazánkat nem fenyegeti többé nyugat felől a német, kelet felől pedig a japán betörés veszedelme.”*

Az imperialista Japán végleges veresége a Szovjet Hadsereg ragyogó győzelmeinek gyümölcse volt. A Szovjet Hadsereg mosta le, Sztálin elvtárs szavaival élve, azt a szégyenfoltot, amelyet az orosz-japán háború évei óta viselt országunk. Akkor, 1904-ben, az orosz csapatok vereséget szenvedtek. Most a szovjet csapatok visszaszerezték hazájuknak az ősi orosz földeket: Dél-Szahalint és a Kurili szigeteket, amelyek, mint Sztálin elvtárs megmondotta, „mostantól fogva nem arra szolgálnak majd eszközül, hogy a Szovjetuniót elzárják a tengertől és nem a szovjet Távolkelet megtámadását szolgáló japán támaszpontok lesznek, hanem a Szovjetunió tengeri összeköttetéseit fogják szolgálni és országunk védelmének támaszpontjai lesznek a japán agresszió ellen”.**

A japán imperialista agresszorok hosszú időn át fenyegették állandóan távolkeleti területeinket, és szerveztek rendszeresen fegyveres határsértéseket országunk ellen. A Szovjet Hadsereg távolkeleti győzelme megszilárdította határainkat és óriási hatást gyakorolt az ázsiai népek szabadságmozgalmának további kibontakozására.

* Sztálin. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 198—199. old.

** Ugyanott, 198. old.

TARTALOM

A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja Központi Bizottságának felhívásából (1946)	5
A. Leontyev. A második világháború keletkezése és jellege	16
N. Serdakov. Az időlegesen ható mozzanatokról és az állandóan ható tényezőkről, amelyek a háborúk sorsát eldöntik	49
A. Levocskin. A szovjet társadalmi és államrend győzelme a Nagy Honvédő Háborúban	68
L. Bicskov. A nagy orosz nép szerepe a Honvédő Háborúban	103
K. Kaszradze. Lenin és Sztálin pártja — a Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújának vezető és lelkesítő ereje ..	130
Függelék	173

„Füzött könyv 4.21. MNOSZ. 5602.”

Fordítást átnézte : Pásztor Lajosné

3311. Franklin-nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

Felelős: Janka Gyula.

5.50 Ft

